

92



MAGYAR

BULLETIN OF THE
HUNGARIAN COMMUNITY
IN NEW ZEALAND
AUGUST 2008



2008. AUGUSZTUS 20. BUDAPEST

BORÍTÓ: 2008. AUGUSZTUS 20. TŰZIJÁTÉK BUDAPESTEN, FOTÓ: BÁRTFAI GUSZTÁV
 FRONT COVER: FIREWORKS DISPLAY ABOVE BUDAPEST, 20 AUGUST 2008,
 PHOTO: GUSZTÁV BÁRTFAI



Augusztus 20. az
 ünnep kialakulása
 4-6

How the National
 Day August 20th
 came about
 7-9

BACK COVER: GYULA BENCZÚR: HER FAVOURITE
 HÁTSÓ BORÍTÓ: BENCZÚR GYULA: KEDVENCE



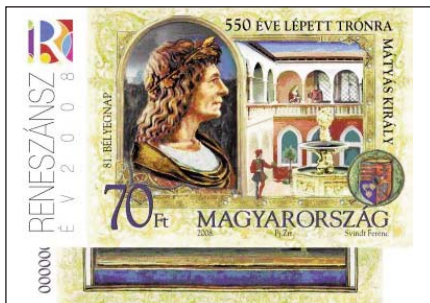
Famous Hungarians: Béla Bartók
 14-15

Bartók (Kosch Péter műve)

Képes Ajánló

OFFERINGS PICTURED

... show you some of the articles to choose from in this issue.



Mátyás király,
 első rész
 10-12

Matthias Corvinus,
 part I
 13



Szegedy Krisztina:

Balaton és tánc
 20
 Dancing at the Balaton
 21



Vízilabda - Waterpolo
 33



Folytatjuk a
 Barangolást a Közép
 Dunántúlon
 26, 28

Wanderlust:
 Central Transdanubia
 27, 29



Szellemi értékeink:

Balassi Bálint
 22-23

Hungarian Poets:
 Bálint Balassi
 24-25



NZ Exchange Student in
 Hungary - 30

Levél Magyarországról

17, 37

Letter from Hungary

17,37





EGY KISEMBER BENYOMÁSA

Annyi jó dolog történik Magyarországon! Így nyáridőben különösen pezseg az élet. Gyönyörű városokat, azokon belül utcákat, épületeket látni, gondozott kerteket, elkápráztató panorámákat. A kirakatok maradéktalanok, a csemegeáruknak

finomabbnál finomabb a kínálata, a cukrászdák választéka még inkább...

A június elején véget érő színház, opera, balett és hangverseny szezon előadásainak mindegyike kivétel nélkül kitűnő. Az időszaki kiállítások kínálata sem semmi, egyik kiállítás érdekesebb és nívósabb, mint a másik. És bár nehéz időket élünk, otthon az irodalom és költészet világa is virulni látszik. Mondhatnám, a művészet különböző ágainak választéka illetve színvonala országszerte egyszerűen fantasztikus!

Nyáron külön élmény a fesztiválok sora. Minden város évi naptárának fénypontja a hagyományossá vált búcsú. Elsősorban a helyi lakosság élvezetére szolgál, de a városon kívülről is sokan ellátogatnak, mert a közkedvelt mesterművekkel teli kirakodóvásáron kívül csupa színvonalas kiállítást és előadást láthat az ember. A templomok, koncerttermek dugig tele vannak, és ha van lehetősége az embernek elmenni, vagy netán odatéved, akkor hamar rájön, hogy miért nem talál magának üldőhelyet a későn érkező. Amit legnehezebb elmagyarázni, hogy van ezeknek a fesztiváloknak egy felszabadult hangulata, egy igazi nyári zamata.

Az összbenyomás a majd kéthónapos otthonlétem után viszont sajnos elkeserített. Hogy lehet, hallom a kérdéseteket, amikor annyi jó dolog történik?

Ez igaz, de bizonyos tények megkerülhetetlenek. Az arcok nem mosolygósak. Az emberek ritkán barátságosak. A kiszolgálás, bár legtöbbször minden szempontból tökéletesen megfelelő, általában nem kedves. Az emberek többsége kilátástalannak tekinti a jövőt: a sajátját is, de még inkább az országét.

Valóban kiábrándító a politikai acsakodás. Bármelyik médián keresztül értesül az ember a napi hírekről, folytonos rágalmozásokkal szembesül. Olyan az otthoni légkör, mint itthon a választás előtti hónapokban, azzal a különbséggel, hogy otthon a becsmélés nonstop és még förtelmesebb. Olyannyira, hogy a fiatalok zöme teljesen elfordul a politikától, és eszük ágában sincs elmentni szavazni. Szerintük mindegy melyik párt van a kormány élén, mert a hatalom csupán arra jó, hogy az éppen ott lévők megszédjék magukat. Többször hangzott el az, hogy „a fejétől bűzlik a hal”.

De ami még lehangolóbb, az a társadalom erkölcsi beállítottsága. Például annyira magasak az adók a bérekhez képest, hogy úgy tűnik teljesen elfogadott, hogy aki meg tudja tenni, igyekszik azt kikerülni. Nem csalásnak tekintik, mert még a becsületesek is ezt teszik. Számomra feltűnő, hogy a kiábrándulás egy cinikus nemtörődomséghez vezet, és hogy ez az erkölcsi válság az ország legfenygetőbb problémája.

Szinte mindenki tisztában van a helyzettel. Az emberek természetesen sokat panaszkodnak. Érthető, amikor azt látják, hogy 2004-ben a tíz között Magyarország első helyen csatlakozott az Európai Unióhoz, most pedig az utolsó helyért „versenyzik”. Érthető, amikor mindent eladtak potom árakért a külföldieknek. Érthető, amikor rohamosan szegényedik az ország: az árak folyamatosan emelkednek, a fizetések nem tartanak lépést ezzel, és közben a reformok következményeivel kell megtanulniuk élni.

.... Arra jöttem rá, hogy tulajdonképpen azért történik annyi jó dolog Magyarországon, mert a kisember így éli túl ezt a krízist. Azzal foglalkozik, ami még a saját hatásköréhez hozzátartozik, és azt jellemző magyar módra kiválóan teszi. Ezért rajonganak a turisták még a mai napig is Magyarországról: a helyek gyönyörűek, sütni-főzni nagyon jól tudnak, akármerre megy az ember, magasabb művészi színvonalat nem kívánhatnak, és mindenfelé a szokásos híres magyar vendégszeretettel árasztják el a vendéget. Többek között én is ezért szeretek annyira otthon lenni! ■

Szentirmay Klára

EVERYDAY IMPRESSIONS

So many good things are happening in Hungary! Everything is abuzz, especially during summertime. There are beautiful cities, with delightful streets. There are magnificent buildings and countless attractive parks and gardens. Everywhere you look there are magnificent panoramas. Shop window displays present as works of art. The range of delicatessen goods is just too tempting to resist and the selection at pastry and cake shops even more so...

The theatre, opera, ballet and concert seasons, which come to an end at the beginning of June, without exception, provide stunning performances. The various exhibitions are also quite something – all of them interesting and world-class. And while it's definitely hard times in Hungary, it seems the literary world there is also thriving. In fact visitors are spoilt for choice in the various arts right throughout the country and the quality of it all is simply amazing!

Festivals have become tradition over the summer months. Many towns around the country have their own festivals, often spread over three days. Apart from celebrating the town's and region's own history, there are ever popular crafts' markets, as well as exhibitions and performances to cater for all tastes. These festivals are not just popular with the locals, but attract a wide range of people from other parts. Entry to all the events is free, and here too, the quality of the acts – even the local ones – is superb. But it is the atmosphere that is characteristic and yet so hard to describe: it epitomizes summer.

Yet after spending some two months in Hungary, my overall impressions are disheartening. How so – I hear you ask – when so many good things are happening?

It's true: good things are happening, but certain facts stare you in the face. People on the streets look troubled. Service, while perfect in every other way, is often simply unfriendly. The majority see the future as holding little hope, not just in terms of their own lot, but of the country's.

The political infighting is really disillusioning. Whichever media you tune into for the daily news, you witness continual accusations between the various factions. The atmosphere there (mid election cycle) is like it is here in the months leading up to an election, only the deriding is constant and even more aggressive... So much so that the majority of young people have turned away from politics, and many have no intention of voting when the time comes. They believe it makes no difference which party is in office, because power is good for one thing, and that's to get rich quick. As the saying goes "Power corrupts; absolute power corrupts absolutely". But what is even more depressing is the moral attitude of society there today. For example taxes in relation to wages are so high that it seems to have become relatively widely accepted practice to avoid taxes when you can. It isn't considered cheating, because in the circumstances people believe it is justified and, after all, even the respectful do it. To me it seems as if the disillusionment has led to a cynical indifference and it is this moral crisis that poses the greatest threat to Hungary today.

Everyone seems aware of the situation. Not surprisingly people complain a lot. It is understandable when you consider that in 2004 Hungary joined the European Union at the leading edge of the ten acceding countries, whereas now it is "vying" for last place. It's understandable when the people see everything having been sold to foreign companies for peanuts. It's understandable when the country seems on a landslide to poverty: prices are constantly on the rise, wages are not keeping step with the price index, and at the same time everyone must learn to live with the reforms.

.... It dawned on me that the reason there are so many good things happening in Hungary is because this is how the everyday person survives. They put their energies into things within their own circle of influence, and in true Magyar fashion they usually excel at it. That is why tourists still love visiting Hungary today: the places are beautiful, the food is delicious, wherever you go and whatever you see you couldn't wish for better in the arts, and everywhere you are overwhelmed with legendary Hungarian hospitality... All the reasons I love being there too! ■

Klára Szentirmay



múlt

-

kor

AUGUSZTUS 20.

AZ ÜNNEP KIALAKULÁSA

A Szent Istvánra való emlékezésnek ugyan ezeréves hagyománya van, augusztus 20-a, mint nemzeti ünnep azonban mégis rövid múlttra tekint vissza. Az államalapítás ünnepe a körmenetből nőtte ki magát a 20. században.

KÖRMENET KIALAKULÁSA



A középkorban az egész Kárpát-medencében élt Szent István kultusza, amely a török hódoltság alatt eltűnt. A kultusz fontos eleme volt a búcsújárás és az Aranybulla-ban (1222) is meghatározott „szent király ünnepe”, amelyet Székesfehérváron tartottak, bár kezdetben nem augusztus 20-án.

A katolikus ünnep következő fejezete Mária Terézia korához kötődik, amikor uralkodói közbenjárással 1771-ben Raguzából (ma Dubrovnik, Horvátország)

Bécsbe, majd Budára került a Szent Jobb ereklye. A királynő rendelete értelmében az időközben elpusztult Zsigmond-kápolnában őrzött ereklyét évente hat alkalommal lehetett közszemlére állítani, köztük augusztus 20-án. Rendelete egyben nemzeti ünnepnek minősítette Szent István napját.

Az intézkedés ellenére az ünnep nem vált rögtön az ország egységét kifejező szimbólummá, ennek alapjait csak az 1818-ban először

megtartott körmenet fektette le. A körmenetnek egészen a második világháború végéig a budai vár adott otthont, nem pedig a pesti belváros, ahogyan napjainkban.

A szokás történetében az 1848-49-es szabadságharc után több mint tíz éves kényszerszünet következett be, mivel a Bach-korszak betiltotta. Az enyhülés vetett véget a tilalomnak 1860-ban. Ezután augusztus 20-a egyre népszerűbbé vált, a körmenetet országos érdeklődés kísérte.

AUGUSZTUS 20. A MONARCHIÁBAN

A francia forradalom mintájára a 19. század végén igény merült fel magyar nemzeti ünnep megalkotására is. Hosszas parlamenti vita indult, amely március 15. és augusztus 20. körül forgott. Az utóbbit ellenzői az esemény katolikus jellege miatt alkalmatlannak tartották a soknemzetiségű és vegyes felekezeti ország egységének kifejezésére. Végül 1891-ben mégiscsak nyertesként került ki augusztus 20-a, amit munkaszüneti napnak, korabeli elnevezéssel norma-napnak minősítették. A fent említett okok azonban megakadályozták, hogy általánosan elfogadott ünnep alakuljon ki, hiszen a körmenet elsősorban a katolikusok körében volt népszerű.

A vasúthálózat bővítésével párhuzamosan vidékről akár több százezen is a fővárosba érkeztek, a budai várat ellepték az ünnepi viseletbe öltözött emberek. Hasonló azonban nem mondható el a Bécsben székelő uralkodóról, aki nem vett részt a körmeneten, ez alól kivételt jelentett az 1917-es háborús év, amikor az utolsó magyar király, IV. Károly a menet élén vonult.

A körmenethez kapcsolódó új, érdekes jelenség is felütötte a fejét, mégpedig a budapesti vásárlás: a városba érkező tömeg a körmenet után az utcákat róta, hogy különféle portékákat vásároljon. Az újságokban megjelentek a „Szent István-napi vásár” hirdetések, az üzletek pedig teli polcokkal várták a látogatókat. Ez a vásárlási láz egészen az 1940-es évek végéig kitartott, csak a Rákosi-rendszerben szűnt meg.

Ugyancsak a Monarchia végén bukkant fel újra egy elfelejtett szokás, az aratóünnep. Miniszteri kezdeményezésre elevenítették fel a néphagyományt, amely ekkor még nem kapcsolódott össze augusztus 20-val. Az új kenyér jelenléte csak fél évszázad múlva vált meghatározóvá.

AUGUSZTUS 20. A HORTHY-RENDSZERBEN

Az első világháborúban és az azt követő években a nagyszabású ünnepek elmaradtak. Néhány évnek kellett eltelnie, hogy a kialakult új politikai rendszer megfogalmazza önmagát és ennek megfelelően alakítsa az államiságot szimbolizáló ünnepet. A Horthy-rendszerben fektették le augusztus 20-nak, mint nemzeti ünnepnek az alapjait. A korábbi szokások közül megőrizték a Szent Jobb körmenetet, a lóversenyt, amelynek tétje a Szent István-díj volt és az ünnepi mulatságot, amelyet rengeteg programmal bővítettek ki. Az új és a ma is létező szokások közé beemelték a tisztavatást, az ünnepélyes őrsváltást, a néphagyományok ápolását és a tűzijátékot. Csak a korszakra voltak jellemzőek és az idő próbáját nem állták ki a sokgyermekes anyák kitüntetése, a Gyöngyösbokréta műsora valamint az ünnep kiterjesztése egy teljes hétre.

A két világháború között a körmenet továbbra is a várban zajlott. A felekezeti hovatartozás jelentőségének eltörpülését jelzi, hogy Horthy Miklós kormányzó, – aki egyébként református volt, vallása pedig nem fogadja el a szentek létezését – maga is rendszeresen részt vett a Szent Jobb körmeneten.

Az ünnep újdonsült eleme a tisztavatás volt, amit a Monarchiában az uralkodó születésnapján tartottak. A Ludovika végzős növendékeit az akadémia udvarán avatták tisztté, gyakran Horthy kormányzó jelenlétében. Szintén az államiságot szimbolizálta a budapesti Szabadság téren 1928-ban felavatott ereklyés országzászló, amely a megemlékezések központi helyszínévé vált. Talapzatát a történelmi Magyarország jelentősebb pontjairól összegyűjtött földből építették. A következő években több száz településen avattak országzászlókat, ezek a történelmi Magyarország egységét hirdették. Szent István ünnepe tehát a revíziót, a határok módosítását, a korszak legfontosabb követelését jelenítette meg.

Mindemellett fontos szerep jutott a szórakozásnak: dalmotverseny, ökörsütés, táncmulatság, légi bemutató, sétahangverseny, sport-

esemény, virágkorzó, cirkusz, tárogatókoncert. Röviden és a teljesség igénye nélkül évről évre bőséges program várta a több százezres nézősereget. Két meghatározó eseményt érdemes kiemelni: a tűzijátékot és a Gyöngyösbokrétát. A 19. században már tartottak tűzijátékot Szent István napján, azonban a szokás 1927-től vált menetrendszerűvé. A Gellérthegyről kilőtt rakéták fényeit a rakpartról és sétahajókról csodálták. A Gyöngyösbokréta a népművészet beemelését biztosította. Az 1931-ben létrehozott szervezet táncokat és más népszokásokat mutatott be autentikus módon, vagyis nem művészek, hanem parasztemberek előadásában.

Augusztus 20., mint nemzeti ünnep a Horthy-rendszerben vált a magyarság egyetemes ünnepévé. Nemcsak határon túl, hanem a kivándorolt magyarok is megemlékeztek az államalapító királyról. Az ünnep egyben turisztikai látványossággént is funkcionált, hiszen több ezer külföldi érkezett Magyarországra, hogy megcsodálja a látványos programokat.

AUGUSZTUS 20. A RÁKOSI-DIKTATÚRÁBAN

A második világháborút követő években új arculatot kellett találni az ünnepnek, mivel a Horthy-korszak kiemelten kezelte a jeles napot, s a koalíciós kormány élesen elhatárolódott politikai elődjétől. Olyan hangok is megszólaltak, hogy az ünnep hagyományait nem érdemes folytatni, ennek ellenére a felújított Szabadság hidat 1946-ban augusztus 20-án adták át, s ezzel mégiscsak elkezdtek „használni” az ünnepet. Kezdetben a körmenet is folytatódott, igaz az ország vezetői már kevésbé képviseltették magukat, publicitása is kisebb volt, mint korábban.

Gyökeres váltás a diktatúra kiépülésével, 1948-ban következett be. Az ünnep ezen újabb fejezete csak részben jelentet törést, mert a régi elemek közül többet is felhasználáltak, csak a külsőségeket alakították át. Megmaradt a tisztavatás, de a Ludovika Akadémia helyett



Országzászló felszentelés Felsőfalva 1940

a Honvéd Kossuth Akadémia növendékeit avatták fel. Megtartották a tűzijátékot is, ezen felül bábszínház, kultúrműsor, díszelőadás és hasonló multság szórakoztatta a népet. A körmenet viszont a kommunizmus berendezkedése után a Bach-korszakhoz hasonlóan ismét tiltólistára került, ezúttal negyven évre.

Az ünnepnek természetesen új nevet adtak. Addig Szent István napnak hívták leggyakrabban augusztus 20-át. Először lekopott a szent kifejezés, majd 1948-ban megszületett az új kenyér ünnepe elnevezés, mint központilag előírt szóhasználat. A kifejezést azonban hamar felváltotta egy újabb elnevezés, az alkotmány ünnepe. 1949. augusztus 20-án lépett életbe ugyanis az alkotmány, az elkövetkező években pedig ez a kifejezés dominált.

Az ötvenes évek elején a programok megrövidültek, csak termelési versenyekről és lelkes sztahanovistákról adott hírt a korabeli sajtó. A tűzijáték is elmaradt, helyette a Gellérthegyén csak tábortűz volt. Viszont a korszak vívmánya a kitüntetés-adományozás – művészeknek, népművelőknek, amely ma is létezik. A kommunisták tehát szakítottak a múlttal, de az ünnep továbbra is a hatalom birtokeinak identitását szimbolizálta.

AUGUSZTUS 20. A KÁDÁR-RENDSZERBEN



Az ünnep új arculatot a munkás-paraszt szövetség megjelentével kapott. A Kádár-kormány 1956. november 4-én rádióban beolvasott közleményében Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányként definiálta önmagát, ennek megfelelően minden évben munkás-paraszt találkozót tartottak. Szintén lényeges elemként jelent meg az avatás: p á l y a u d v a r t,

iskolát, gyárat, üzemet, szállodát, lakótelepet, utat avattak, egy évfordulóra több meglepetés is jutott. Megtorpanás a nyolcvanas évek derekán rajzolódik ki, amikor a gazdasági helyzet csak kisebb költségvetésű újdonságok – játszótér, tornaterem – átadást engedte meg.

A szórakoztató műsorok repertoárja a hatvanas évek közepén bővültek látványosan, többek között újjáéledt a tűzijáték, egyre jelentősebb lett a vízi és légi parádé, Debrecenben pedig megszületett a virágkarnevál. Folytatódta az olyan hagyományok is, mint a zászlófelvonás és a tisztavetés a Kossuth téren, a néphagyományok bemutatása és a szórakoztatás.

A Rákosi-diktatúrához képest váltás, hogy – szigorúan a szent jelző említése nélkül – István király személye is felbukkant. Augusztus 20-át az államalapítás, az alkotmány és az új kenyér ünnepének tekintették. A körmenet továbbra is tabu volt, egészen 1989-ig, amikor hosszú évtizedek után a Bazilikánál megrendezték az „első”.

AUGUSZTUS 20. A RENDSZERVÁLTÁS UTÁN

A választások után összeült parlament szembekerült azzal a dilemmával, hogy három nemzeti ünnepünk van (március 15., augusztus 20. és október 23.), viszont csak egy lehet hivatalos állami ünnep. A történelem ismétli önmagát, mert a választás, akárcsak száz évvel ezelőtt ismét augusztus 20-ra esett. A különböző politikai erők persze más-más helyszínen ünnepelnek a rendszerváltás óta, azonban a fent említett három ünnep közül, még mindig Szent István ünnepe a legkevésbé megosztó.

Az ünnep menetrendje nagymértékben hasonlít a Kádár-rendszer forgatókönyvéhez, persze a külsőségek megváltoztak. A hivatalos program a zászlófelvonással indul, majd a tisztek felavatásával folytatódik a Kossuth téren, akik már nem ökölbe szorított kézzel, hanem két ujjukat feltartva tesznek esküt. A felavatott tisztek elvonulnak az országzászlók, köztük az 1956-os forradalom lobogója előtt. Nem hiányozhat a hang- és fényeffektusokkal kiegészített tűzijáték, a vízi- és légi parádé, valamint a nyolcvanas évek közepén megszületett mesterségek ünnepe a budai várban. A körmenet a Bazilikánál zajlik, a szertartásnak immáron kihagyhatatlan eleme a kenyérszentelés.

Jelentős ünnepségek az ezredfordulón voltak, 2000-ban avatták ortodox szentté István királyt, bővítették ki a körmenet útvonalát, valamint 2000. augusztus 20-án indult a millenniumi év és a következő esztendő ugyanazon napján ért véget.

Az ünnep fekete évének számítja a 2006-os év, amikor rögtön a tűzijáték elkezdése után óriási szélvihar támadt Budapesten. A katasztrófa felkészületlenül érte a szervezőket, a sajnálatos eseményben több ember életét veszítette. ■

Antalóczy Adél
Forrás: www.unnep.eu

Gyöngyös Imre:

Étikai elmélkedés

Vágyálmunk képe csak megannyi szemcse,
mit Szépség érlel, szemlél, válogat,
hogy ember-életünk javát jelentse,
bár mértékéről nincs, ki számot ad,
legértékesebbjéhez kell szerencse,
hogy keltsen bennünk új világokat
s a rosszakat vezeklőn úgy kimentse,
mint eredendő-bűnös kínokat.
Létünkre dísz a Szépség, bármit enyhít,
ítéletünk örökké megmarad:
az édenkerti bűnből ez semennyit,
akármily áron bár, le nem farag.
Bűnt és erényt bizony nem értelem nyit
lelkeinkben, de Szabad Akarat!

Wellington, 2008. április 7.

How the National Day 20 August came

Commemorations of St Stephen go back about a thousand years, but August 20th as such has a much shorter history to look back on. The day that celebrates the forming of the state grew out of centuries old processions in the 20th century.

DEVELOPMENT OF PROCESSIONS

The St Stephen cult which prevailed throughout the Carpathian Basin in the Middle Ages disappeared during the Turkish occupation. Important elements of the cult were the parades and the "celebration of the holy king" - determined in the Golden Bull (1222) [Hungary's Magna Carta] - held in Székesfehérvár, although originally not on the 20th of August.

The next phase of the Catholic celebration is connected with the times of Mária Terézia, when the rulers were instrumental in 1771 in the Holy Right Relic travelling from Ragusa (Dubrovnik, Croatia today) to Vienna, then to Buda. In accordance with the Queen's edict, the Holy Right Relic, which was kept at the since destroyed Zsigmond [Sigmund] Chapel, was put on public display six times a year, including on 20 August. Then St Stephen's Day was decreed by law to be a national holiday.

In spite of these actions the celebration did not immediately become a symbol of the country's unity; the foundations for that were only laid in 1818 with the first procession. Right up until the end of WWII it was the Buda Castle that gave home to the procession, not the inner-city of Pest, as it does today.

After the 1848-49 War of Independence there was an enforced break in commemorations, as the Bach Age forbade it. The easing of restrictions in the 1860's brought an end to the ban. Afterwards August 20th became more and more popular, the procession attracting nationwide interest.

AUGUST 20TH IN THE MONARCHY

Following the model of the French Revolution, a desire surfaced at the end of the 19th century for the establishment of a Hungarian national celebration. A lengthy parliamentary debate began over the dates, March 15th and August 20th. Because of its Catholic nature, opponents considered the latter to be an inappropriate symbol of unity for a country of many races and religions. In the end in 1891 it was nonetheless August 20th that won out, becoming a public holiday, then having the same status as Good Friday and Christmas Eve. But the above mentioned reasons prevented it from becoming a widely accepted festive day, because the procession was popular foremost among Catholics.

In conjunction with the development of the rail network, several hundred thousand came to the capital from the countryside – Buda Castle swarmed with people dressed in national costume. But the same couldn't be said for the rulers sitting in Vienna, who didn't take part in the procession, with the exception of the year 1917 during the war, when the last Hungarian king, Károly [Charles] IV led the procession.

Another new and interesting trend emerged in association with the procession: shopping in Budapest. The throngs arriving in town took to the streets after the procession to buy a variety of merchandise. Advertisements for "St Stephen's Day markets" appeared in the papers and shop shelves were full in anticipation of the shoppers. This shopping fever lasted until the end of the 1940's and only ceased during the Rákosi regime.

It was also towards the end of the rule of the Monarchy that the forgotten custom of the harvest celebration surfaced again. It was a ministerial initiative that reinstated the folk tradition, which was not at this stage connected with 20 August. The new bread only became fundamental half a century later.

AUGUST 20TH IN THE HORTHY ERA

Large-scale celebrations ceased during World War I and in the years that followed. Several years had to pass before the newly established political regime developed its own identity and formed a national celebration that reflected this. It was the Horthy regime that laid down the foundations for August 20th as a national celebration. They kept the old custom of the Holy Right procession, and the horse race with the St Stephen prize, as well as the large-scale festivities which they extended with many other programmes. Among the newly introduced customs that are still observed today are the inauguration of officers, the festive change of the guards, preservation of folk customs, and the fireworks display. The customs that were characteristic of the times, but did not stand the test of time were the awards given to mothers with many children, the programme of the Gyöngyösbokréta and the extended celebrations lasting an entire week.

The procession continued to be held in the Castle between the two World Wars. Indicative of the little significance attributed to denominational persuasion was Regent Miklós Horthy, who in spite of being Protestant – a religion which does not accept the existence of saints – regularly participated in the Holy Right procession.

The new element of the celebrations was the inauguration of officers, which was held on the birthday of the ruler of the Monarchy. The graduating soldiers of the Ludovika Academy were inaugurated as officers, often in the presence of Regent Horthy, in the grounds of the Academy. The unveiling of the historical national flag on Szabadság Square in 1928 was also symbolic of statehood, and this place became the focal point for commemorations. Its base was made from soil collected from the key points of historic [Greater] Hungary. Over the following years national flags were unveiled in many hundred settlements promoting the unity of Greater Hungary. So the celebration of St Stephen gave expression to the most important demands of the day: revision and adjustment of the borders.

Nevertheless entertainment continued to have an important role: lyric poet competitions, ox-roasting, dance evenings, air shows, proms concerts, sporting events, flower shows, circuses, tárogató concerts. From year to year more and more choice awaited audiences of several hundred thousand. There are two defining events worth singling out: the fireworks display and the Gyöngyösbokréta. They already held fireworks displays on St Stephen's Day in the 19th

century, but the consistency of the custom started in 1927. The lights of the rockets fired from Gellért Hill were admired from the riverbanks [of the Danube] and from cruise ships. The Gyöngyösbokréta ensured the inclusion of folk art. The group, which was established in 1931, gave authentic performances of dances and other folk customs, not as performing artists but as peasant folk of the land.

August the 20th as a national day became all Hungarians' celebration during the Horthy era. Commemorations of the state-forming king were not only held by Hungarians in neighbouring countries, but by émigré Hungarians as well. The celebration also served as a definite tourist attraction, as several thousand foreigners came to Hungary especially to see the spectacular programmes.

AUGUST 20TH UNDER THE RÁKOSI DICTATORSHIP

The celebration had to acquire a new image after World War II, as the Horthy era had given the festive day special prominence, and the coalition government strongly deviated from its predecessor. There were those who gave voice to the opinion that the traditions of the celebration were not worth continuing, but in spite of this, the renovated Szabadság [Freedom] Bridge was opened on 20 August 1946, thereby giving some importance to 20 August. Initially the procession also continued to be held, although the leaders of the country barely participated, and publicity was less than before.

Radical change came with expansion of the dictatorship in 1948. This new phase in the history of the celebration only partially broke with the past, as several old elements were retained and only appearances were changed. Officers were inaugurated – not those of the Ludovika Academy but those of the National Kossuth Academy instead. They continued holding the fireworks display, and in addition entertained the people with puppet shows, cultural programmes, gala performances and the like. Similarly to the Bach era, the procession was on the other hand banned again, this time for a period of forty years.

The celebration was, of course, given a new name. Until then August 20th had mostly been referred to as St Stephen's Day. Initially they dropped the "St", then in 1948 the anniversary was renamed "Celebration of New Bread", this being the official publicly ascribed reference to it. Soon after, it was given yet another new

name: The Constitution's Celebration. The new constitution came into effect on 20 August 1949, and in the ensuing years, this was what the celebration was named after.

In the early 1950's the programmes became shorter, the media of the times only giving news of production competitions and enthusiastic Stakhanovites. Instead of the fireworks display there was just a camp fire on Gellért Hill. Yet the era did achieve something: implementation of awards and

honours for artists and folk artists, which remains a feature of St Stephen's Day today. Thus the communists did break with the past, but the celebration continued to symbolise the identity of the ruling power.

AUGUST 20TH UNDER THE KÁDÁR REGIME

The celebration received a new facade when the peasant-workers union was established. In their radio broadcast on 4 November 1956, the Kádár government defined itself as the Hungarian Revolutionary Peasant-Workers' Government, and in accordance with this they held a peasant workers' meeting every year.

Another important new element to be incorporated was the unveiling or opening of railway stations, schools, factories, plants, hotels, housing estates, roads; there were several surprises in any given year. It came as a bit of a shock when in the mid-eighties the economic situation meant that there could only be small scale innovations, allowing merely for the opening of playgrounds and gyms.

The range of entertainment expanded dramatically in the mid-sixties: amongst other things the fireworks display was reinstated, the water and air shows became more prominent, and the flower carnival came about in Debrecen.

Traditions such as the ceremonious raising of the flag and inauguration of officers on Kossuth Square were continued as were the displays of folk traditions and entertainment.

In contrast to the Rákosi dictatorship, King Stephen – strictly without reference to saint – also emerged. August 20th was regarded as a celebration commemorating the formation of the state, the constitution, and new bread. The procession continued to be taboo, right until 1989 when, after many decades the "first" procession was organised at the Basilica.

AUGUST 20TH AFTER THE FALL OF COMMUNISM

The sitting of parliament following the first free elections had to face the dilemma of three competing national days (15 March, 20 August and 23 October), only one of which could be the official state national day. History has a way of repeating itself: the choice, just as it did a hundred years earlier, fell on 20 August. Since the fall of communism, the various political factions celebrate in different places, but of the three national days, St Stephen's Day remains the least divisive.

The timetable of events of the celebration is largely similar to that of the Kádár regime, although of course the external appearances are different. The official programme begins on Kossuth Square with the raising of the flag, then the inauguration of officers, who no longer swear an oath with a fist salute but with two fingers raised. The inaugurated officers march past the national flags, between which is the 1956 revolution's flag. The fireworks display complete with the sound and light effects, the water and air shows, and the folk art celebration in the Buda Castle are all elements without which St



Stephen's Day celebrations are unimaginable. The procession is held at the Basilica, and now an integral part of it is the blessing of bread.

There were significant celebrations at the turn of the millennium in 2000, with King Stephen being made an Orthodox saint, the route of the procession was extended, and a [Hungarian] millennium year commenced on 20 August 2000 finishing on the same day a year later.

2006 is regarded as the celebration's black year, when just as the fireworks display began, a huge storm hit Budapest. The organisers were unprepared for the catastrophe, and several people lost their lives on this tragic occasion. ■

Adél Antalóczy
Source: www.unnep.eu
[translated by Klara Szentirmay]



HUNGARIAN

H i s t o r y ■ in a Nutshell

20TH-21ST CENTURIES

1914-18 World War I, 1920 Trianon

Not having a separate military policy of its own, Hungary drifted into the first World War along with the Habsburg Empire. In 1918, as a result of defeat in World War I, the Austro-Hungarian Empire collapsed. Hungary was forced to sign the Treaty of Trianon, which ratified the dismemberment of the country. The territorial provisions of the treaty, which ensured continued discord between Hungary and its neighbours, required Hungary to surrender more than two-thirds of its pre-war lands. Nearly one-third of the 10 million ethnic Hungarians found themselves outside the shrunken homeland.

1939-45 World War II and the Holocaust

Hungary witnessed many different regimes (Communist as well as Conservative) during the turbulent period between the two world wars and drifted more and more towards dependence on Germany. Hitler used promises of returning territories (Hungary managed to get back parts of Slovakia and Romania during WWII), economic pressure, and threats of military intervention to compel the Hungarians into supporting his policies, including those related to Jews, which encouraged Hungary's anti-Semites. The Hungarian fascist party, Ferenc Szálasi's Arrow Cross, was founded in 1935. When the Nazis occupied Hungary in March 1944, large-scale deportation of Jews to the death camps began and was carried out by local authorities. One third of the victims killed at Auschwitz were Hungarian. Ultimately, over 600,000 Hungarian Jews were killed during the Holocaust, as well as 50,000 Roma.

1945-1989 Communism

The Soviet Red Army "liberated" (i.e. occupied) Hungary in April 1945. Though the Independent Smallholders' Party won the 1945 elections, the communists managed to get into power using the salami-tactic of liquidating enemies (by "cutting

them off like slices of salami"). Socialism was declared as the main goal of the nation and a new coat-of-arms were adopted with communist symbols like the red star, hammer and scythe. 1949-56 were the years of Stalinism, heavy industrialization and communist dictatorship under the ruthless rule of Mátyás Rákosi.

1956 Hungarian Revolution

The Hungarian Revolution of 1956 was a spontaneous nationwide revolt against the communist government of Hungary and its Soviet-imposed policies, lasting from 23 October until 4 November 1956. It began as a student demonstration in Budapest, with demonstrators fired upon by the State Security Police (ÁVH). The revolt spread quickly across the country, and the government fell. Thousands organized themselves into militias, fighting the ÁVH and Soviet troops. By the end of October, a new government was set up with Imre Nagy as Prime Minister. Fighting had almost ceased and a sense of normality began to return. But Moscow was readying itself to quash the revolution. On 4 November a large Soviet force of tanks invaded Budapest, killing thousands of civilians. An estimated 200,000 Hungarians fled Hungary and Imre Nagy mysteriously disappeared and was eventually executed in secret. 23 October is the third of Hungary's three national days.

After 1956

János Kádár was brought into power at the end of the revolution. After the first years of clamp-down, he gradually introduced a more moderate form of government (popularly referred to as goulash-communism). In 1964 there was a general amnesty for participants of the revolution. Hungary took a relatively liberal cultural and economic course and some political and economic reforms, such as the 1968 New Economic Mechanism were introduced. By the early 1980s, Hungary had achieved some lasting economic reforms and limited political liberalization and pursued a foreign policy which encouraged

more trade with the West. Nevertheless, the New Economic Mechanism led to mounting foreign debt, incurred to prop up unprofitable industries. Change, both politically and economically, became inevitable.

1989 Democratic Hungary

Hungary's transition to a Western style democracy was one of the smoothest among the former Soviet Bloc. By late 1988, activists within the Communist party and Budapest-based intellectuals were increasing the pressure for change. In 1989, Parliament adopted a "democracy package," which included radical revision of the constitution, freedom of association, assembly, and the press, multiparty parliamentary elections, human and civil rights, and separation of powers. The first free parliamentary elections were held in May 1990. Then Hungary began the huge task of adopting a market economy and parliamentary democracy. In 1999 Hungary joined NATO and in 2004 became a member of the European Union. ■

[Based on information from various websites – Editor]

Stock-taking

- Panni Palásti

When I die

I'll take with me every tune I've heard
every embrace and every word
every child I've held in my arms
and all the kisses given and taken
sacred vows and false alarms
passing passions
that feed an eternal flame
the fierce faith of youth
and what later came
sweet forgiveness of blows
that missed their mark
and taught me about
the shades of dark.
I'll take reluctant winter sunsets
as they dissolve over the hills
the wistful tenderness of men
too shy to ask
candle-lit tables
laden with manna and wine
I'll take the whole show
profane
divine
it has been mine.

MÁTYÁS KIRÁLY



A várnai csatavesztést követő napokban Hunyadi János bölcs vezérlete mentette meg a nemzetet a fejetlenségtől; de a nagy államférfiú fényes tehetségei mellett sem lett volna képes megállani helyét, ha a nemzet zöme nem támogatja őt hivatása betöltésében. Az országos rendek abban a szervezkedési folyamatban, mely már az előző korszakban megindult, az önállóság addig nem ismert fokára emelkedve, egyenjogú tényezőként állottak a koronával szemben. Lászlónak az a panasza, hogy királysága csak névleges, jogosult volt, csupán abban tévedt, hogy a Hunyadiaktól féltette koronáját, holott a nemesség volt az a tényező, mely útját állotta királyi jogai érvényesítésének; Hunyadi csak népszerűsége tette oly hatalmassá s e hatalma akkor sem csökkent, mikor a nemzet Lászlót elfogadta törvényes királyának. Az ellentét, amely a nemzetet királyától elválasztotta, áthidalhatatlanná vált. A közelmúlt tapasztalatainak természetes kifolyása, hogy a nemzet minden idegen beavatkozást visszautasítva maga kíván sorsa felől intézkedni; a hosszú küzdelemben visszaszerzett erő képessé teszi a nemességet arra, amire az Árpádok kihalta után nem gondolhatott, hogy saját kebléből ültet királyt a trónra. A Hunyadi név varázsa azzal az óriási hatalommal párosulva, mely e család kezében összpontosulva volt, egyértelművé tette a hazafiak óhaját, hogy az atya emlékét ért bántalmakat s a testvér gyalázatos halálát az egyetlen életben levő sar-

jadék, Mátyás királlyá választásával engeszteljék ki.

Hunyadi Jánosné és testvére, Szilágyi Mihály Vitéz János váradi püspökkel, Hunyadi egykori kancellárjával s a Hunyadi-ház többi barátaival szövetkezve, a győzelem biztos reményében kezdhették meg működésüket Mátyás trónjelöltsége érdekében. Törekvésük mennyire találkozott a nemzet óhajátásával, mutatja az, hogy az idegen trónkövetelők, Albert leányainak férjei által hangoztatott igények semmi visszhangra sem találtak az országban, s a Hunyadi-ház legnagyobb ellensége, Garai László nádor, bár lelke mélyében maga is reményt táplált a trón elnyerésére, jónak látta felajánlani támogatását Mátyás megválasztásához. Podiebrád György, a cseh kormányzó, aki Csehországban maga számára készítette elő az utat a trónra, már látta a dolgok alakulását, és leánya Katalin kezével igyekezett biztosítani magának a leendő magyar király barátságát. Ugyanakkor, a midőn Hunyadi Jánosné a Garaival Szegeden kötött szerződésben (1458. január 12.) megígérte, hogy Mátyás az ő leányát, Annát fogja nőül venni; s Mátyás, ki László király

halála után Podiebrád őrizete alatt a prágai királyi várban várta az események folyását, elfogadta az általa felajánlott szövetséget.

Midőn az országgyűlés 1458 január havában Budán egybegyűlt, az ellentétek teljesen ki voltak egyenlítve a pártok között; a Hunyadi-ház főemberei ünnepélyesen kibékültek László király híveivel, s míg a Buda várában egybegyűlt főrendek Hunyadi Mátyás megválasztásában megegyezve a választási feltételek felett tanácskoztak, megegyezésük felett a Duna jegén összegyűlt 40,000 főnyi nemesség mondta ki a szentesítést, mely január 24-ikén egy értelemmel és eget verő lelkesedéssel kiáltotta ki Mátyást Magyarország királyává. S az új király a morva határtól, s Strasznic várától az országnagyok fényes küldöttsége által kísértetve, három hét múlva (1458. február 14.) a nemzet örömrivalgása között vonult be Buda várába, melyet nyolc hónappal azelőtt V. László foglyaként hagyott el.

Mátyás megválasztása betetőzi a nemesség diadalát azon főurak felett, akik Albert király halála óta elfoglalt pártállással annyira megnehezítették az ország helyzetét; s az az osztály, mely most saját kebléből ültetett királyt a trónra, nem késik biztosítani magának a győzelem gyümölcseit. A királyválasztó országgyűlésen alkotott törvényekben kimondatott, hogy a nemességnek nemcsak joga, de kötelessége is személyesen megjelenni az országgyűlésen, hogy az ország védelméről a

király, a végső szükség esetét kivéve, saját erejéből köteles gondoskodni, s hogy a nemeseket és jobbágyokat semmiféle rendkívüli adóval soha sem fogja terhelni. Az első törvénycikk a főnemességgel, az utóbbiak a királlyal szemben voltak hivatva a nemesség jogait biztosítani.

Mátyás 15 éves volt, midőn a trónra emeltetett. Az országos rendek Szilágyi Mihályt öt évi tartamra kormányzóvá választva oldala mellé nem a vezetés szükségességének akartak kifejezést adni, hanem annak szolgálatait kívánták elismerni, a kinek legtöbb része volt Mátyás megválasztásában; e mellett Szilágyi kormányzósága biztosítékul szolgáltatott Garainak arra, hogy a szegedi egyezmény feltételei, melyekhez Mátyásnak az uralomhoz való juttatása kötve volt, meg fognak tartatni. De a Hunyadiivadék nem szorult gyámságra és ezt királysága első napjaiban bebizonyította.

S ha az első kérdés, melynek megoldása reá várt, félre nem érthető módon figyelmeztette az uralkodását fenyegető veszedelmekre, a lelkeből fakadó első királyi elhatározás megmutatta az egyéniségében rejlő erőt, mely képessé fogja tenni e veszedelmek legyőzésére. A kényszerhelyzetből, mely elé a Podiebráddal és a Garaiékkal kötött szerződések állították, akként bontakozott ki, hogy a tudta nélkül tett ígéreteket érvényteleneknek tekintette, s a sztrasznici tartózkodása alatt, február 9-ikén kelt okiratában a Podiebráddal kötött szövetséget megújítva, azt anyja, nagybátyja és az országnagyok által is megerősítette.

Épp ily gyorsan és egyszerűen hártotta el az uralom átvétele elé gördülő akadályokat. Szilágyira (Budán, febr. 20.) a maga részéről is reá ruházta a kormányzó hatalmat, jelezve, hogy benne nem az országgyűlés határozatából kirendelt gyámot, de saját uralkodói elhatározásával választott helytartóját kívánja tekinteni; s néhány hét múlva az alvidék védelme címén alkalmat találva őt oldala mellől eltávolítani, maga vette át a kormány vezetését. Az elégtelen Garai Lászlót, akit a Podiebráddal kötött szerződés elűtött abbe-ly reményétől, hogy mint a király apósa osztozik továbbra is az uralomban, megfosztotta nádori méltóságától: a Garaival ellene szövetkező Újlaki Miklóst apósa, Podiebrád György útján figyelmezteti hűtlensége következményeire s a harmadik pártutót, Giskrát fegyverei hatalmával kényszeríti uralma elismerésére. Frigyes császárral is haladéktalanul megindítja a tárgyalásokat a korona visszaszerzése érdekében s mikor a császár kapzsisága lehetetlenné teszi a megegyezést, hadat küld ellene. Garai és Újlaki a hatalmi vágyaiban megsértett Szilágyi Mihályban talál-
nak szövetségest. Mátyás Vitéz Jánost küldi nagybátyjához s a bölcs és ékesen szóló váradi püspök meggyőzi Szilágyit a felől, hogy Mátyásnak nincs

szüksége gyámra. A kormányzóságról való lemondásért Mátyás a beszercei örökös ispánsággal kárpótolja nagybátyját; de midőn ez nem tud belenyugodni helyzetébe és újból szövöttekik Garaiékkal, elfogatja (október 8.) és Világos várában szigorú őrzés alá helyezi, kétségtelen tanúságot téve afelől, hogy trónját nemcsak ellenségeivel, de azokkal szemben is képes megoltalmazni, akiknek azt köszönhetette.

Az ifjú királynak, aki barátaival és ellenségeivel ily hamar érezte önállóságát, nem kellett sokáig várni az alkalmat, hogy a rendekkel szemben is teljes mértékben érvényt szerezzen királyi akaratának. A trónra lépte után tartott első országgyűlésen, 1458. július második felében, az országos rendek megújították a királyi hatalom megszorítására irányuló határozataikat. Mátyás szentesíti a törvényeket, melynek minden új adónemet eltörölve, a királyt egyedül a kamanyereségre és az ország rendes jövedelmeire utalták, s újból kimondták, hogy a nemesség csak végszükség esetén, az ország határain belül és csupán kétheti várakozási kötelezettséggel tartozik királyát háborúba kísérni. De az első hadviselés a törökkel, ez év nyarának végén, fordulatot idézett elő a rendek magatartásában a király iránt. A törökök megtámadták a szerb határszél várait; Mátyás személyesen megy Galambóczt védelmére, s közeledtére az ostromló sereg visszavonul. A király Nándorfehérvárot szervezi seregét, hogy a háború színhelyét Szerbia belsejébe tegye át; szándékában Szilágyi Mihály felépése tartóztatta fel; de azzal az elhatározott szándékkal tér haza, hogy mielőtt országában a rend helyreáll, egész erejét a török megtörésére fogja fordítani. II. Pius pápában, aki 1458. augusztus 19-ikén foglalta el a pápai széket, hathatós támogatóra talált. Mátyást már III. Calixtus pápa úgy üdvözölte trónra léptekor, mint Isten küldötét, aki hivatva van nemzetét a belső viszályoktól megszabadítani s az ország erejét a törökök kiűzésére szentelni. Az új pápa, ki trieszti püspök korában III. Frigyes oldala mellett annyi rokonszenvet tanúsított a magyar nemzet iránt, s a bíbornoki kollégiumban, mint Magyarország protektora, oly odaadó buzgalommal karolta fel a török ellen való védekezés ügyét, pápasága kezdetén az üdvözlésére küldött magyar követeknek kijelentette, hogy a töröktől való megszabadulás egyedüli módját Magyarország támogatásában látja. S a komolyság, mellyel Mátyás a reá váró hivatásnak megfelelni törekedett, meggyőzte a nemzetet a nagy áldozatok szükségéről.

Az 1458 végén Szegeden megtartott országgyűlés kimondta, hogy a nemesség minden 20 jobbágylelek után egy lovas tartozik kiállítani, s ezek az ország határain kívül is három hónapig tartoznak katonai szolgálatot teljesíteni. Zsigmond törvényei minden 33 telek után egy lovasban

állapították meg a vármegyei bandériumban kiállítandó katonák számát; az új intézkedés a vármegyei bandériumok létszámát tetemesen felemelve, e csapatokat az állandó királyi haderő lényeges kiegészítő részévé tette.

Mátyásnak ez az első nagy vívmánya a honvédelem terén a fejlődés új korszakát nyitotta meg s az első lépés volt a belső harcok által feldúlt ország régi hatalmi állásának visszaszerzéséhez. A nemzet felismerte Mátyásban a hozzá méltó vezért, s mikor Garai és Újlaki társaikkal együtt III. Frigyesnek ajánlják fel a magyar koronát, a Budán összegyűlt országnagyok ünnepélyes akaratban eskü alatt nyilvánítk Mátyáshoz való hűségüket. A pártosok, szám szerint 25-en, Németújvárott február 27-ikén Frigyes Magyarországot királyává választják, de a császár a szent korona birtokában sem gondolhat trónigényei érvényesítésére; Mátyás mint a magyar faj és a magyar nyelv ellensége ellen hirdet ellene közfelkelést és Nagy Simon vezérlete alatt hadba küldött serege a Körmendnél szenvedett vereséget fényes diadalal üti helyre. Garai László halála Frigyes pártját megfosztja egyedüli komoly támaszától; Garai özvegye, Újlaki s a Kanizsaiak visszatérnek Mátyás hűségére. A pápa Carvajal bíbornokot küldi Frigyeshez, hogy a békét közte és Mátyás között helyreállítsa; kísérletei a császár makacsságán hajótörést szenvedtek, de mikor Szilágyi Mihály világi fogságából kiszabadult s Mátyás ellen bosszúra készül, a pápai követre hárul a feladat, hogy Vitéz János által támogatva a családi viszályt Mátyás és nagybátyja között megszüntesse. Mátyás ezúttal is megbocsát nagybátyjának s hogy uralomvágyának teret biztosítson, a töröktől visszahódítandó Szerbia fejedelmi méltóságát ajánlja fel neki. Szilágyi megbékült lélekkel siet a végekre, de Szendrő alatt a törökök fogságába esik s Konstantinápolyban a hóhér pallosa alatt fejezi be életét.

A belső nyugalom helyreállítását a Frigyes császár által felbujtott Giskra és társai megfélemezése és a cseh rablóvárok megvívása (1460 tavaszán) fejezi be, s a Podiebráddal megújított szövetség, melyet (1461 májusban) leányával Katalinnal megtartott esküvője pecsételt meg, módot nyújt neki arra, hogy a császár és öccse, Albrecht herceg között támadt viszályt felhasználva, ez utóbbi szövetségeseiként a háborút 1461 nyarán Frigyes ellen megindít-

sa. A fegyverszünet alatt, mit Albrecht a téli időszak beálltával a magyar király tudtán kívül, de annak nevében is kötött a császárral, a békétárgyalások végre meghozták az óhajtott eredményt. Mátyás a hosszas viszálynak véget vetendő, elfogadta a Grázban 1462 április 3-ikán megállapított feltételeket, melyek szerint Frigyes, ki Mátyást fiának fogadja, a koronáért és Sopron váráért 8000 arany forint váltságdíjat kap s nemcsak a többi várakat tartja meg, de a magyar királyi címet is tovább viseli és Mátyás magtalan halála esetén neki és maradékainak biztosítja a trón öröksége.

A Frigyesrel létrejött béke feltételei az ország legfontosabb érdekeivel állottak ellentétben, s ha Mátyás e súlyos feltételeket elfogadta, és azok a májusban megtartott országgyűlés részéről ellenzésre nem találtak, azt egyébbel nem magyarázhatjuk, mint azzal, hogy a király ifjú korának virágában sem ő, sem a rendek nem támasztottak a trónöröklés kérdésében maguknak aggodalmakat s csupán arra néztek, hogy Szent István koronája végre visszakérüljön a nemzet tulajdonába. Az országgyűlés a korona váltságdíjának fedezésére rendkívüli adót, minden jobbágy telekre 1 arany forintot vetett ki; e súlyos teherrel szemközt a királynak az országnagyok kezessége mellett kellett megígérni, hogy ezentúl semmiféle rendkívüli adót nem fog kérni a rendektől. A váltságdíj összegyűlvén 1463. július 19-ikén a magyar biztosok végleg megkötötték a békét s átvették a szent koronát, mely 23 éven át volt a nemzettől elidegenítve.

Az események alakulása alkalmat nyújtott Mátyásnak, mielőtt a nagy áldozatok árán visszaszerzett koronával szentesítette volna királyságát, fényes hadi tettel bizonyítani be, hogy méltó annak birtokára. A magyar birodalom hűbéres tartománya egyikét, Boszniát, királyának Tamásnak halálát követő zavarokban az a veszély fenyegette, hogy a törökök zsákmányává esik. Az



Mátyás Király szobra, Kolozsvár (Románia)

foto: Márton Lajos

egykor hatalmas ország állami élete már csak arra a kis területre szorítkozott, a melyben Tvartkó király utódai a magyar királyok támogatásával fent tudták tartani uralmukat. Tamás király 1458 végén Szegeden letette a hűségi esküt Mátyásnak; de nemcsak a hűbéri kapocsból folyó kötelezettségek, hanem Magyarország legfontosabb védelmi érdeke is elodázhatatlan kötelezőségévé tették a magyar királynak, hogy midőn a törökök az ország meghódítására törekszenek, azt teljes erejével oltalmazza. Mohamed szultán 1463 nyarán megindult Bosznia ellen, s ugyanakkor Magyarországra is küldött sereget, Mátyás a Szerémségben és Temesvár mellett ismételt vereséget szenvedett török csapatokat maga szorította vissza Szerbiába. Az előzőleg ez év tavaszán Tolnában megtartott országgyűlés a vármegyei bandériumok létszámát újból felemelte, minden tíz jobbágytelek után egy lovasnak kiállítását s a tíz telken aluli nemeseknek személyes megjelenését rendelve el, ezen felül súlyos bírságot szabott azokra a főpapokra és zászlós urakra, a kik bandériumaikat nem állítják ki. A szultán István bosnyák királyt, Tamás utódát, Kljucs várában megadásra kényszerítve lefejeztette; Bosznia elveszettnek látszott a magyar érdekekre, midőn Mátyás a szerb területről seregét átvitte ez országba és Jajczáig nyomulva, e fontos várat ostrom alá vette. A törökök karácsony ünnepén feladták a várat, s a következő hetekben a felső Boszna és az alsó Drina vidéke kivételével az egész ország területe a magyarok birtokába jutott.

Az ország teljes meghódítását a nyáron megújítandó háború feladatává tűzve ki, Mátyás diadalmasan tért haza, hogy magát március 29-ikén Székesfehérvárott megkoronáztassa. Májusban már ismét teljes erővel készült a folytatásra; s mikor a szultán által ostrom alá vett Jajcza felmentésére siet, közeledtének híre elég volt, hogy a török sereg elvonuljon a vár alól. A bosnyák hadjárat sikereire a pápa is elérkezettnek látja a pillanatot, hogy régi kedvenc tervét megvalósítsa. Az 1459 őszi megtartott mantovai kongresszus kudarcán nem csüggedve el, éveken át gyűjtötte a pénzt a török ellen való háború céljaira, s fáradozásaival sikerült a nápolyi királyt és a velencei köztársaságot a tengeren megindítandó háború céljainak megnyerni. Terve az volt, hogy az olasz hatalmak hajóhadát személyesen vezeti Konstantinápoly alá, míg Mátyás a Balkán félszigeten át vonul az egykori császárváros visszafoglalására. Mátyás Boszniából készen állott a nagy terv megvalósítására, s II. Pius augusztusban Anconába ment, hogy az ott horgonyzó pápai és velencei hadihajók vezérletét átvegye. A pápa hírtelen halála (aug. 15.) semmivé tette a válalathoz fűzött szép reményeket. Mátyás most a pápai kincstárból megküldött segélyösszegek felhasználásával tovább folytatja Bosznia visszafoglalását. Szreberniket bevette, de Zvornik ostroma alól a tél szigora miatt kénytelen volt



Mátyás király címere

hazatérni. S mintha a lanyhaság, mely II. Pius halála után a török elleni nemzetközi védekezés ügyében beállott, őt is hatalmába ejtette volna, egy év múlva, 1465 őszi megindított hadjáratában csak a Szávaig jutott, s II. Pál pápa biztatásaival szemben a keresztyén hatalmak közönyére hárította a felelősséget a támadó hadjárat elmaradásáért. A következő évben a császárnál és a német birodalomnál tett kísérletet, hogy a törökök ellen segítséget kapjon; de bár kész saját seregeit a birodalmi haderőnek alárendelni és a dunántúli végvárakba német őrséget fogadni be, ajánlatai az 1466 őszi tartott nürnbergi birodalmi gyűlésen siket fülekre találtak.

Uralkodásának eddigi eredményei fényes bizonyosságot tettek a felől, hogy a trónt, melyre nemzete bizalma ültette, méltóképen tudja betölteni. Nem vált eszközzé azok kezében, akik uralomra juttatták, s ha a nemesség kezdetben azt hitte, köréből választott királlyal a maga érdekei szerint fog elbánhatni, csalódása felől hamar bizonyossá tette az uralomra termett király egyéniségében rejlő tulajdonságok megnyilatkozása. Mátyás, aki gyermekkorában éles ésszel figyelhette meg a körülete lefolyt eseményeket, akit a leggondosabb nevelés készített elő uralkodó hivatása betöltésére, trónra léptekor nem tűzhetett ki más feladatot maga elé, mint azt, hogy véget vet az ország belső bajainak; ezt pedig csak a királyság régi erejének visszaszerzésével remélte elérhetőnek. Törekvésében éppen annál az osztállyal keresett támogatást, a mely az előző korszakban legélesebb ellentétbe helyeztetett a koronával. Nemzeti királlyal szemben megszűnt az eddigi bizalmatlanság oka; s midőn a király megmutatta, hogy saját hatalmának növelése mellett a rendi társadalom minden osztályának jogos érdekeit is ki akarja elégíteni, a főurak és a köznemesség egyaránt segédkezet nyújtanak neki nagy tervei megvalósításához. Bizonyítja ezt a könnyűség, mellyel a vármegyei bandériumok erősítésére vonatkozó követelése az országgyűlésen rövid egymásutánban érvényesülnek. Az áldozatkészség még nagyobb mértéke nyilatkozik

meg az 1467-iki országgyűlésen alkotott adóreformokban. A török veszedelem növekedése a nemzet honvédelmi kötelezettségének kiterjesztését teszi szükségessé; az országnagyok és vármegyék bandériumaival szemben a király közvetlen rendelkezésére álló csapatok képezik a hadi szervezet igazi alapját. Ezek költségeinek fedezésére a korona rendes jövedelmei nem voltak elégségesek, s Mátyás az 1467-iki országgyűlésen a kamaranyereségnek nevezett eddigi telekadó helyett új adónemet állapított meg: a kincstári adót, mely minden jobbágytelek után 20 dénárt, s az egy telken lakó többi jobbágyok mindegyike után fejenként 10 dénárt tesz ki. A régi vármok is eltörülte s helyettük az egységes alapon nyugvó koronavármot hozta be, mely intézkedései által minden addigi adó- és vámentesség érvényét veszítette.

Az államháztartás terén nagy vívmány volt ez a reform, mert a közteherviselés elvének egyenletesebb érvényesítése mellett a koronát jelentékeny állandó jövedelemhez juttatta. De az új teher s a szokatlan szigor, mellyel a király tisztgyűléstől megszavazott adót behajtani igyekeztek, elégtelenséget támasztott az ország lakosaiban, s ez azokon a részeken, a melyek addig legjobban meg voltak kímélve az adózástól, nyílt lázadásra fajult; s a régi pártütőkön kívül olyanok is részt vettek a mozgalomban, akikkel a Mátyás vaskezeének nyomása által támasztott elkeseredés feledhetette, hogy a Hunyadi-háznak köszönhették emelkedésüket. Erdélyben 1467. augusztus 18-ikán a három nemzet küldöttei a kolosmonostori konvent előtt óvást emeltek a régi kiváltságok megszüntetése ellen s azokat erőszakkal is készek levén visszavívni, Szentgyörgyi János és Zsigmond grófokat, Elderbach Bertholdot és Zápolyai Istvánt s Imrét választották vezérükké. Az erdélyi lázadásal egyidejűleg a Zápolyaiak a Szepesség, Elderbach Szlavonia lakosait készülték felbujtani. De Mátyás gyors kézzel fojtotta el a felkelést; Szentgyörgyi János seregét Kolozsvár mellett szétverte, a megtérő vezéreknak kegyelmet adott, de az ellenszegülőkön kegyetlen szigorral, halálbüntetéssel és jószágaik elkobzásával mutatta ki hatalmát. Erdélyből Moldovába ment csapataival, hogy a koronától elszakadt István vajdát meghódolásra kényszerítse. Moldvabányán a megszorult vajda által indított alkudozások folyamata alatt (dec. 12-ikén) seregét éjjeli meglepés által nagy vereség éri, s ő maga súlyos sebbel vonul ki az ellenség által felgyűjtott város falai közül. De Váradon, hova 1468 január havának második felében érkezett, a moldvai vajda megújítja hűségi esküjét, Zápolyai Imre is meghódol és ugyanitt fogadja a király a török szultán követét, akik három évi fegyverszünet megkötésére hoztak ajánlatot. ■

[folytatás a következő számban]

Forrás: www.mek.iif.hu

MATTHIAS CORVINUS



Matthias (Mátyás) Hunyadi was born at Kolozsvár (present-day Cluj-Napoca) in the house currently known as Matthias Corvinus House. He was the second son of John (János) Hunyadi - a successful military leader of Hungarian-Romanian/Wallachian or Cuman descent, who had risen through the ranks of the nobility to become regent of Hungary - and Elizabeth (Erzsébet) Szilágyi, from a Hungarian noble family. The later epithet Corvinus was coined by Matthias' biographer, the Italian Antonio Bonfini, who claimed that the Hunyadi family, whose coat of arms depicts a raven, (corvus in Latin), descended from the ancient Roman gens of the Corvini.

His tutors were the learned János Vitéz (John the Valiant), bishop of Nagyvárád, whom he subsequently raised to the primacy, and the Polish humanist Gregory of Sanok. The precocious Matthias quickly mastered German, Italian, Romanian, Latin and principal Slavic languages, frequently acting as his father's interpreter at the reception of ambassadors. His military training proceeded under the eye of his father, whom he began to follow on his campaigns when only twelve years of age. In 1453 he was created count of Beszterce, and was knighted at the siege of Belgrade in 1456. The same care for his welfare led his father to choose him a bride in the powerful family of the Counts of Cilli. Matthias was married to Elizabeth of Celje. She was the only known daughter of Ulrich II of Celje and Catherine Cantakuzina. Her maternal grandparents were Đurađ Branković and Eirene Kantakouzene. But the young Elizabeth died in 1455, before the marriage was consummated, leaving Matthias a widower at the age of fifteen.

After the death of Matthias's father, there was a two-year struggle between Hungary's various barons and its Habsburg king, Ladislaus Posthumus (also king of Bohemia), with treachery from all sides. Matthias's older brother László Hunyadi was one

party attempting to gain control. Matthias was inveigled to Buda by the enemies of his house, and, on the pretext of being concerned in a purely imaginary conspiracy against Ladislaus, was condemned to decapitation, but was spared on account of his youth. In 1457, László Hunyadi was captured by deception and beheaded, while the king died (possibly of poisoning) in November that year. Matthias was taken hostage by George of Poděbrady, governor of Bohemia, a friend of the Hunyadi's who aimed to raise a national king to the Magyar throne. Poděbrady treated Matthias hospitably and affianced him with his daughter Catherine, but still detained him, for safety's sake, in Prague, even after a Magyar deputation had hastened thither to offer the youth the crown. Matthias took advantage of the memory left by his father's deed, and by the general population's dislike of foreign candidates; most the barons, furthermore, considered that the young scholar would be a weak monarch in their hands. An influential section of the magnates, headed by the palatine László Garai and by the voivode of Transylvania, Miklós Újlaki, who had been concerned in the judicial murder of Matthias's brother László, and hated the Hunyadi's as semi-foreign upstarts, were fiercely opposed to Matthias's election; however, they were not strong enough to resist against Matthias's uncle Mihály Szilágyi and his 15,000 veterans.

EARLY RULE

Thus, on 20 January 1458, Matthias was elected king by the Diet. At this time Matthias was still a hostage of George of Poděbrady, who released him under the condition of marrying his daughter Kunhuta (later known as Catherine). On 24 January 1458, 40,000 Hungarian noblemen, assembled on the ice of the frozen Danube, unanimously elected Matthias Hunyadi King of Hungary, and on 14 February the new king made his state entry into Buda.

Matthias was 15 when he was elected King, and it was at a time when the realm was surrounded by perils. The Ottomans and the Venetians threatened it from the south, the emperor Frederick III from the west, and Casimir IV of Poland from the north, both Frederick and Casimir claiming the throne. The Czech mercenaries under Giskra held the northern counties and from thence plundered those in the centre. Meanwhile Matthias's friends had only pacified the hostile dignitaries by engaging to marry the daughter of the palatine Garai to their nominee, whereas Matthias refused to marry into the family of one of his brother's murderers, and on 9 February confirmed his previous nuptial contract with the daughter of Poděbrady, who shortly afterwards was elected King of Bohemia (2 March 1458). Throughout 1458 the struggle between the young king and the magnates, reinforced by Matthias's own uncle and guardian Szilágyi, was acute. But Matthias, who began by deposing Garai and dis-

missing Szilágyi, and then proceeded to levy a tax in order to hire mercenaries without the consent of the Diet, easily prevailed. He recovered the Golubac Fortress from the Ottomans, successfully invading Serbia, and reasserting the suzerainty of the Hungarian crown over Bosnia. In the following year there was a fresh rebellion, when the Emperor Frederick was actually crowned king by the malcontents at Vienna-Neustadt (4 March 1459); Matthias however drove him out, and Pope Pius II intervened so as to leave Matthias free to engage in a projected crusade against the Ottomans, which subsequent political complications, however, rendered impossible. On 1 May 1461, the marriage between Matthias and Poděbrady's daughter took place.

From 1461 to 1465 the career of Matthias was a perpetual struggle punctuated by truces. Having come to an understanding with his father-in-law Poděbrady, he was able to turn his arms against Emperor Frederick. In April 1462 the latter restored the holy crown for 60,000 ducats and was allowed to retain certain Hungarian counties with the title of king, in return for which concessions, extorted from Matthias by the necessity of coping with a simultaneous rebellion of the Magyar noble in league with Poděbrady's son Victorinus, the Emperor recognized Matthias as the actual sovereign of Hungary. Only now was Matthias able to turn against the Ottomans, who were again threatening the southern provinces. He began by defeating the Ottoman general Ali Pasha, and then penetrated into Bosnia, capturing the newly built fortress of Jajce after a long and obstinate defence (December 1463). On returning home he was crowned with the Holy Crown on 29 March 1464. Twenty-one days later on 8 March, the 15 year-old Queen Catherine died in childbirth. The child, a son, was stillborn. After driving the Czechs out of his northern counties, he turned southwards again, this time recovering all the parts of Bosnia which still remained in Ottoman hands. ■

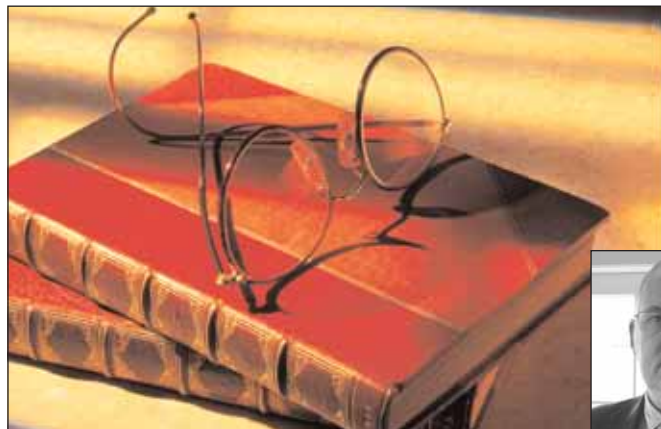
[Part 2 in next issue]

Source: <http://en.wikipedia.org/>

Gyöngyös Imre:

Bőrhatar

Mindenki csak saját bőrében belül
élheti le a csodás életet:
önzetlenül, családdal, egyedül,
elhatárolt magányban ténfereg.
Mély elmélkedésedbe sem kerül,
hogy tudd: magányod jól bezárt keret,
mely kívüled mindennel szembesül
s a benned főtt jóval, rosszal szeret.
Az egy az összes közt bár elmerül,
a társadalom mégsem lesz kerek
egész; a része te vagy egyedül:
szén által bomló s meghajtott egyed,
szigorúan a bőrdön belül:
ez itéleted s kegyetlen kegyed.



famous hungarians:

BÉLA BARTÓK



COLUMNIST
PAUL HELLYER



In any parade of famous Hungarians who have made significant contributions to the wider world, the life of Hungary's greatest ever composer, Béla Bartók, must rank high. His name is worthy of mention for his one single greatest achievement: the preservation of Hungarian folk music. Without him and his colleague, Zoltán Kodály, the centuries old folk music of Hungary may not have survived to the extent that it has – it certainly would not have enriched twentieth century classical music without his pioneering efforts.

No history of classical music can be written without reference to the life and work of Béla Bartók and the importance of Hungarian folk music.

Bartók was born as the nineteenth century began to close, on 25 March 1881, in the town of Nagyszentmiklós in what is now known as Sânnicolau Mare in Romania. His early life reflects the geography of Hungary of that time: when seven, after his father died, he moved to Nagyszőlős (today Vinogradiv, Ukraine), and later to Pozsony (Bratislava, Slovakia) before moving at age 18 to Budapest, where his musical education and career began in earnest.

As I have written several times in this series, Budapest at that time was a burgeoning city of immense energy, talent and industry. Nearly all the great Hungarian artists and intellectuals spent time in that seething, dynamic, confident city and it is no wonder that Bartók's talent emerged quickly and profoundly. In 1903 he wrote his first great work, *Kossuth*, a tone poem to the great Hungarian who had died a few years earlier. By 1907 his talent was clear and he was teaching at the Royal Academy as piano professor. Sir George Solti was one of his pupils at this time.

It was also at about this time that his greatest achievement, the discovery and subsequent preservation of Hungarian folk music, took place. To understand the impact of this discovery it is important to understand the prevailing view of "Hungarian" music at that time. This view held that authentic Hungarian folk music was that of the gypsy bands that were such a feature of musical life at that time. In other words gypsy music was the authentic, organic musical voice of Hungary.

This misconception, for that is what it was, was propagated, for example, by Liszt whose Hungarian Dances are based on gypsy themes, rather than

what we know today as authentic Hungarian folk music. This mistaken view of what constituted authentic Magyar music influenced many composers of that era, mostly notably Brahms. The music of Bartók would change all that.

It was in the summer of 1904 that Bartók overheard an eighteen-year-old nanny from Kibéd (today Chibed) in the heart of Transylvania singing folk songs to the children under her care. Here Bartók discovered the authentic music and voice of Hungarians. The music he discovered in this village was quite different to that of the gypsy tones and patterns: it was based on the pentatonic scale (five pitches in each octave, as opposed to that heptatonic found in gypsy music). This music was similar to that found in Oriental folk traditions, such as those of Central Asia and Siberia. It is tempting to consider this is what the origins of Magyar music may have some distant connection with.

In 1908 Bartók and Kodály set out to collect examples of this "new" Magyar music. They used a phonograph machine to record songs onto wax cylinders. They quickly began to incorporate their newly found treasures into their music. For example, Bartók's *For Children* (*A gyermekeknek*) consists of 80 piano pieces based on Hungarian and Slovakian folk tunes, which were written between 1908 and 1910. (As late as 1945 he was revising this work, reducing the number of pieces to 79 because he had learned that the melodies he used in several were apparently not of genuine folk origin.)

Those early journeys throughout the Hungarian heartland were the happiest of Bartók's life. He had found something authentic and as a proud and patriotic Hungarian imbued with the strong nationalism of the time, his discovery of the rich traditions of dance, music and song he came across throughout the land inspired him. In 1903 he wrote to his mother: "All my life, in every sphere, always and in every way, I shall have one objective: the good of Hungary and the Hungarian nation." Bartók would spend the next ten years collecting and transcribing the music of his homeland – for the good of his country and Hungarianness.

Amazingly, many of his original recordings can still be heard today. For example the Hungarian folk group, Muzsikás, together with folksinger, Márta Sebestyén, produced a CD called the Bartók Album in which their interpretations of Hungarian folk music are interspersed with Bartók's original recordings. It is strange indeed to listen to the first track on the CD, *Elindultam a hazámból* / *I left my homeland*, recorded in 1906 in Békésgyula. Faint and scratchy though the recording may be, it does give one a glimpse into the world Bartók and Kodály were discovering. This song would be the first he reworked and incorporated into *Hungarian Folksongs I*.

The aftermath of World War I and the loss of much of Hungarian territory and the corresponding hostility of many of the successor states, restricted, if not actually prohibited Bartók from further research. He became increasingly pessimistic and experimented with atonal music that makes much of his music 'inaccessible'.

1939 was a turning point in Bartók's life. He felt the coming war deeply and his liberal attitude was at odds with much of the common discourse. When the Nazis came to power in Germany he refused to give concerts there and



broke from his German publisher. After the war started he and his family immigrated to the United States. He never really settled there. Artistically misunderstood and impoverished, Bartók lived his final years in adversity and ill-health. Exile from one's homeland is always hard, but for Bartók it was the unhappiest part of his life. The pain of separation from the soil that nourished and the destruction of his country were too much for him to bear. His body ravaged by leukaemia, he died in September 1945, with few attending his funeral.

Forty-two years later, following the efforts of his two sons, Béla and Péter, his remains were returned to Hungary and reburied in the Farkasréti cemetery in Buda, where his life-long friend Kodály is also buried. He was home at last.

Bartók's place in the canon of modern classical music is undeniable. But he was forever a Hungarian and his work in preserving the authentic music of his native land is his greatest achievement. But the love of one's country often comes with a price. His distress and sadness at the state of his homeland in the early 1940s was profound. His view was that he would rather break away from the land that nourished him than remain a witness to its destruction. This most difficult of all decisions, and one all refugees must deal with, came at great existential cost to Bartók.

As his farewell concert at the Music Academy in Budapest, the epicentre of Hungarian musical performance and learning, was ending to thunderous applause, someone in the audience began to sing the words of the folksong Bartók had first heard and recorded in Békésgyula:

*"I set off from my homeland
From famous little Hungary
I looked back when I reached halfway
And the tears spilled from my eyes."*

Within moments the entire audience began to sing this quintessentially Hungarian folksong. Bartók had discovered, rescued and preserved this tradition forever. He stopped for a moment, took a few steps backwards, then quietly left the stage. ■



Farkasréti Cemetery

Gyöngyös Imre Shakespeare-je

Az alábbi leírt és lefordított Shakespeare szonett bemutatóként azt szándékozik megkülönböztetni, hogy amíg Szabó Lőrinc műfordítása az eredeti témát idealizálta és ezáltal egy rajongó szerelmi vallomást látszik megjeleníteni, addig az eredeti Shakespeare szonett egy ellentétes, majdnem kellemetlen lelki paradoxont mutat be: egy szerelmet, amely már túl van a rajongás korszakán, túl van a legmagasabb fokon is és már belátja a lejtő alján ellentétek által kiegyenlítőddő elterülő képet, amely egy ilyen rajongás szerelmi érzésének az ívét lehorgasztja és valamikor később közönybe morzsolhatja. Mindez az eredeti Shakespeare szövegből enyhén érződik és ezt

a kontrasztok legfinomabb ecsetvonásaival fejezi ki. A „Sometime all full with feasting on your sight” nyers fordítása: „Néha teljesen lakmározva látványodon”-t „Arcod varázsa csordultig betölt”-tel fordítja Szabó Lőrinc. Se arcról, se varázsról nincs szó! Két sorral később: „Possessing or persuing no delight” szó szerinti jelentése: „Az üzés (t.i. hódítás) vagy birtoklás sem ad örömet” Szabó Lőrinc fordítása: „Nincs más, nem is akarok más gyönyört”.

A legszebb sorok a záró sorok Szabó Lőrinc fordításában, csak éppen a vers irányát másítják meg:

„...Koldus-szegény királyi gazdagon

Részeg vagyok és mindig szomjazom.”

Nagyon egybevigó az alkoholista lelkiállapotával és a

párrim is hibátlan klasszika a maga nemében, csak éppen nem a 75. Szonettben. Még azt sem mondhatnám, hogy nem Shakespeare-es, sőt teljesen az ő enyhe túlzásaival egybevág. Az egész felfogási különbség: az evés és ivás közti különbség. A „gluttony” a megzabáltság valami földhöz ragadt, állati tulajdonsága, míg az ivás a mámor más-szintű elvontságát igyekszik elhelyezni a szóban forgó vers képébe. Nem szabad! Az alapkép: az evés és ennek túlzott következményei.

A Shakespeare vers eredeti angolja tehát földhözragadottabb, egyszerűbb ellentéteket állít fel, semhogy az ivás mámorával egy más szintre lehetne emelni.

Ezt a valósághoz ragaszkodást akartam az én fordításomban belevinni.

Shakespeare 75. Sonnet

So are you to my thoughts as food for life,
Or as sweet-season'd showers to the ground
And for the peace of you I hold such strife
As 'twixt a miser and his wealth is found:
Now proud as an enjoyer, and anon
Doubting the filching age will steel his treasure;
Now counting best to be with you alone,
Then better'd that the world may see my pleasure;
Sometime all full with feasting on your sight,
And by and by clean starving for a look;
Possessing or pursuing no delight
Save what is had or must from you be took.
Thus do I pine and surfeit day by day,
Or gluttoning on all, or all away.

Szabó Lőrinc fordítása

Az vagy nekem, mi testnek a kenyér
s tavaszi zápor fűszere a földnek;
lelkem miattad örök harcban él,
mint a fősvény, kit pénze gondja öl meg;
csupa fény és boldogság büszke elmém,
majd fél: az idő ellop, eltemet;
csak az anyém légy, néha azt szeretném,
majd, hogy a világ lássa kincsemet;
arcod varázsa csordultig betölt
s egy pillantásodért is sorvadok;
nincs más, nem is akarok más gyönyört,
csak amit tőled kaptam és kapok.
Koldus-szegény királyi gazdagon
Részeg vagyok és mindig szomjazom.

Gyöngyös Imre fordítása

Elmémnek vagy, mint életnek a táp
vagy talajnak az édes záporok;
a békédért vívok olyan csatát,
mit vagyonától a fősvény kapott,
kit büszke haszna rettegésbe vet,
nehogy a tolvaj kor rabolja kincsét.
Így vágyom én, hogy csak veled legyek,
s hogy világszerte kéjem megtekintsék.
Néha látványod lakomája töm,
egy pillantásodért bár epedek,
már hódítás, birtoklás sem öröm,
csak amim van vagy tőled vehetek.
Csömörben sóvárgok naponta így,
mint megzabált, ki mégis éheznek.

CONSULAR

NEWS

KONZULI KÖZLEMÉNYEK

KÁRPÓTLÁS - COMPENSATION

2008 júliusában az Igazságügyi Minisztérium a benyújtott kárpótlási kérvényeket érintő következő közleményt tette közzé:

**Közlemény
2008. július 21.**

Az életüktől és szabadságuktól politikai okból jogtalanul megfosztottak kárpótlásáról szóló törvényben meghatározott határidők ismételt megnyitásáról szóló **2006. évi XLVII. törvény alapján benyújtott kárpótlási kérelmek feldolgozásának üteméről a 2007. január 1. és 2008. június 30. között eltelt időszakra vonatkozóan**

A jogvesztő határidő leteltéig, azaz 2006. december 31-ig összesen **97.600 kérelem** érkezett hivatalunkhoz. A kérelmek beérkezésének visszaigazolásáról a hivatal nem küldött külön tájékoztató levelet az igénylőknek, mivel ez rendkívüli mértékben megnehezítette volna az egyébként is leterhelt hivatal munkáját. A hivatal **negyedévente, közleményben ismerteti az addig eltelt időszakok kibővített feldolgozási adatait.**

A kérelmek elbírálásánál, a kárpótlás szakmai specialitásaiból eredő számos nehézséggel kell a hivatalnak szembenéznie. (az igénylők nagyrésze külföldi állampolgár, átlagéletkoruk igen magas; stb.)

A nehézségek ellenére az Igazságügyi Hivatalon belül kárpótlással foglalkozó **41 fő érdemi döntéshozó hivatali munkatárs a 2008. június 30-ig összesen 37.212 határozatot és végzést** (érdemi- és közbenső eljárásjogi döntést) adott ki. Az érdemi döntéseken felül még további **31.955 egyéb intézkedés** meghozatalára is sor került ebben az időszakban. Az egyéb intézkedések közé soroljuk például a hiánypótlási felhívások kiadását, levelek, feljegyzések megírását stb.

A kárpótlási szakterület **2008. június 30-ig összesen 1.180.668.975 forint összegű**

kárpótlási összeget utalt ki a Hadigondozottak Közalapítványa közreműködésével. Összesen **100 esetben** rendelkezett a hivatal **életjáradék** fizetéséről, illetve összesen **11.026.000 Ft** összegű kárpótlási jegy kifizetéséről a szabadságelvonás sérelem miatt benyújtott kérelmeket elbíráló határozataiban.

A határozathozatali munka gyorsítása érdekében különböző munkacsoportok foglalkoznak az egyes ügyfajtákkal. A hivatali ügyintézés életkor szerint történik, azaz a legidősebb (80-90-100) éves kérelmezőktől halad az egyre fiatalabbak felé. A határozathozatal és a kifizetések intézése során legfontosabbnak a biztonságos, megalapozott, színvonalas intézkedések meghozatalát tartjuk.

A hivatal elsődleges céljának a beérkezett **kárpótlási kérelmek érdemi döntéssel** (határozat, végzés) történő lezárását tekinti, melynek **tervezett befejezési dátuma** előreláthatólag **2010. év közepe**.

Forrás: www.kih.gov.hu

Amit még fontos tudni: Újabb kérvényeket benyújtani már nem lehet.

In July 2008 the Hungarian Ministry of Justice issued the following statement concerning compensation applications received up until 2006:

**Information
21 July 2008**

About the progress rate between 1 January 2007 and 30 June 2008 of the claims submitted pursuant to Act XLVII of 2006 on reopening the deadlines stipulated in Act XXXII of 1992 on compensation due to persons unlawfully deprived of life and liberty

Our office had received **97,600 claims** until the deadline, 31 December 2006. Sending a separate letter of confirmation to all clients about the receipt of their claims was not in the power of

the office because it would have overloaded the otherwise extremely overwrought office. We shall make the latest information about the progress rate available in an updated notice every quarter year.

Due to the specific nature of compensation our office has to face several hardships when processing the claims (most of our claimants are alien, they are advanced in age etc.).

Despite the difficulties the **41 decision-maker officials** dealing with the compensation claims in the Office of Justice have made a total of **37,212 resolutions and orders (including final and interim decisions as well) until 30 June 2008.**

There were also **31,955 other actions** made along with the decisions, such as supplementary letters, informative letters and notes.

The compensation speciality has remitted a **total amount of compensation of 1,180,668,975 HUF until 30 June 2008** with the contribution of the Public Foundation of War Orphans. A **monthly life annuity** was adjudged in **100 cases** and **compensation notes of a total amount of 11,026,000 HUF** were adjudged in connection with claims submitted for unlawful deprivation of liberty.

In order to accelerate administration separate work groups deal with the certain types of claims. The processing takes place by age, thus tends from the oldest claimants (i.e. 100-90-80) to the younger ones. We believe that secure, well-founded and high standard actions are the most important when making our decisions and payments.

The primary objective of our office is to **close all compensation claims with a final and absolute decision (resolution or order) until the estimated date of middle of 2010.**

Source: www.kih.gov.hu

Note: Claims received after 31 December 2006 are not being accepted.



KEDVES BARÁTOK!

Hát véget ért az olimpia. A Magyar Televízió hajnali 3 órától este 10 óráig közvetítette az összes eseményt. Amikor a különböző sportágak eseményei összecsúsztak, akkor ide-oda kapcsolgatva vagy valamelyiket felvételtől mutatták meg. A magyar vonatkozású híreket többször is lejátszották.

Szóval a látnivaló és a sport szeretete odaszegezett a TV elé, gyakorlatilag a két hét alatt ezekhez az időpontokhoz igazítottam a napi programomat.



Imre Gémes is a retired electrical engineer from Budapest, who was a dedicated handball player for many years. His avid interest in sports, his deep concern for the future of Hungary, and his close following of the Olympics makes his letter from Hungary particularly interesting reading and his disappointment in Hungary's Olympics results, especially in handball, all the more understandable.

**A cikket a 37. oldalon lévő tábla egészíti ki
(See Hungarian Olympics Results Table on p. 37.)**

Imre Gémes's letter from Hungary is filled with thoughts about the Olympics and the consequences to be drawn from these Games. Hungarian efforts in Beijing. Like many Hungarians, for two weeks Imre adjusted his routine and was glued to the TV from 3 in the morning until 10 at night. It reminded him of the 1960 Olympics, when the very few broadcasts from Rome were made in short bursts to cover Hungarian medal contenders and everyone, including him, would rush to one of the few public places where there was a TV to watch it on.

Imre believes the results at these Olympics reflect the general state of the country. He blames not the sports people, but the circumstances leading them there. Upon their departure to Beijing the Prime Minister boasted that never before had Hungarian sport received such support from the government. Then as the results started coming in, the facts slowly came to light, for example to name just a couple, that some of the team had not even received the financial support owing for their preparation; or that personal differences among management meant that a kayak world champion didn't make it to Beijing. On top of it all the coaches and media misled the public to expect medal winning performances from, for example, boxers without a chance, or pentathlon competitors – traditionally one of Hungary's strengths – who didn't even make it into the first 15.

Imre attributes it all to the general moral decline of the country. Further he believes it is hardly surprising, when many of the sports clubs have gone bankrupt, sports grounds have been turned into plazas, and many coaches have ended up abroad where they are more respected. As for the few successes Hungary did have, there will always be the insanely dedicated coaches and individuals – the question is how long they will last.

It is precisely for these reasons that Imre considers the achievement of the Hungarian water polo team to be so great: three gold medals in three consecutive Olympics; they really worked well together as a team to make it happen – an example that many others outside the pool could well do to follow.

Régóta készültem erre, hiszen nem tudatom, lesz-e még egyszer erre alkalmam az életben.

Az az időszak jutott az eszembe, amikor 1960-ban a római olimpia közvetítései zajlottak. Akkor a Duna parton, a Fürdőháznál jöttünk össze a magyar esélyek latolgatására és rohantunk a nagyon rövid idejű közvetítéseket megnézni a Munkásotthonba vagy a Textil házba. Kevés volt a közvetített esemény és még kevesebb hely, ahol volt egyáltalán TV.

Nem tagadom, nagyon csalódottnak érzem magam. Tekintsünk rá a mellékelt táblázatra, s látni lehet a teljes leszakadást a világ élsportjától.

A gazdasági és politikai élet napi ellentmondásai, visszatetsző jelenségei híven tükröződnek ezen a területen is. Nem a sportolókat hibáztatom, hanem azokat a körülményeket, amelyek ide vezettek. Az utazás előtti búcsúztatásnál a miniszterelnök széles gesztusokkal dicsekedett arról, hogy soha ennyi támogatást a magyar sport még nem kapott a kormánytól. S ahogy nem jöttek az eredmények, derültek ki a részletek.

A kinn lévők egy része még a felkészülési támogatást sem kapták meg maradéktalanul, a kajak-kenu válogatott női négyese közé nem fért be a vezetőik személyi ellentéte miatt az a Benedek Dalma, aki az idei VB-n mindkét távján több hajóval megverte a teljes mezőnyt, a női törözők közül az egyik csapattag nem volt hajlandó a többiekkel melegíteni, mert egyéniben nem őt indították, tehát nem volt beszélő viszonyban a csapattársaival. És - sajnos - még hosszan lehetne sorolni.

Ehhez jött hozzá, az a hozzáértő??? edzők és újságírók olyan megalapozatlan várakozást keltettek bennünk, ami a versenyek során keserű csalódást jelentett. Például kimondottan éremesélyesnek kiáltottak ki olyan boksztól, akinek az egyetlen mérkőzésén még pontot érő ütése sem volt. A nagy hagyományokkal rendelkező magyar öttusázók az első 15-be sem kerültek be.

Az utóbbi évek gazdasági és szinte minden területen jelentkező erkölcsi kudarcai miatt a magyar sikerekre végtelenül kiéhezett közvélemény - így jómagam is - ezt nehezen tudta, tudja feldolgozni.

Visszacsempének a fülembe azok a hangok, amikor ország értékelésén a korábbi miniszterelnök nem csak sugallja, de ki is mondja: Merjünk kicsik lenni? Szolgáljuk ki mindent és mindenkit, akár nemzeti érdekeink

ellenében is.

Hát valahol ide, ezekhez vezetem vissza annak a kudarcnak az okát vagy okait, amit az olimpiai szereplésünk miatt érzek.

Mert várható volt ez, hiszen megszűntek vagy csődbe mentek az egyesületek, eladták a sportpályákat (helyükön benzinkutak vagy plázák épültek), megszűntek a grundok, a gyerekek inkább diszkóba járnak edzés helyett, mert ott könnyen lehet drogozni, a nagy tapasztalattal és eredményekkel rendelkező edzők megfelelő hazai megbecsülés hiányában külföldön dolgoznak és készítik fel a riválisokat éppen ellenünk, akik pedig a hazai sport irányítói, azok kicsinyes személyi torzskodást folytatnak egymás ellen a magyar sport ellenében.

Kérdézhathatnék: és az a néhány siker akkor miből lett? Van még néhány megszállott és fanatikus edző és versenyző, akik a kedvezőtlen körülmények ellenére a munkának rendelik alá egész életüket. Tehetségükkel és mérhetetlen hitükkel ideig-óráig még a spiccen tudnak maradni. De félok, hogy előbb utóbb őket is bedarálja a pénz hatalma, a politika érdeke.

Nekünk, sportszerető magyaroknak, különösen fájdalmas ez a felismerés. Talán azért is, mert egyértelműen rádöbbsen bennünket arra a tényre, hogy már a sport eddig tisztának vélt területét is megfertőzték a napi politika és a gazdasági problémák egyre súlyosabb gondjai. Hihetetlenül gazdag korábbi sportsikereink és hagyományaink alapján az emberek döntő többsége - így én magam is - bizonyos mértékű kijózanító kudarcként éltem át a magyar sikerek elmaradását. Lehet ezt sokféleképpen elemezni, lehet ezt szépiíteni és kozmetikázni, de mindenképpen látni kell az összefüggést a közéletben jelen lévő anomáliák és a várt, de elmaradt sikerek között.

Pedig mennyire ki van éhezve a mai magyar társadalom a sikerre. Annyi kudarc ér nap mint nap bennünket, annyi hazug félremagyarázással találkozunk az élet minden területén, oly mértékben van a hazugság igazságnak, vagy bátor öszödi beszédnek beállítva, hogy égetően szükség lett volna lényegesen több nemzeti sikerre. Minden nemzetnek, minden népnek szüksége van erre, ez további munkára és többlet teljesítményre ösztönöz. A sikereket elért embereket a felnövekvő generáció példaképnek tekintti, s követi őket. A kitartásukat, az elhivatottságukat, a sikerbe vetett hitüket, a még magasabb eredmények elérésében tett erőfeszítésüket. Az emberi gesztusait, példamutató viselkedésüket és helytállásukat. Mert az általuk elért eredményre egy ország, egy nemzet lehet méltán büszke.

Rendkívül felemelő érzést volt azt látni, hogy az első magyar aranyérmét megnyerő kenus, Vajda Attila, az eredményhirdeteskör először a már dobogón álló második és harmadik helyezettekhez ment oda és gratulált neki, s csak utána foglalta el a dobogó középső fokát. Ez olyan sport-szerű és példamutató emberi gesztus, amire a sport nevelte őt hosszú évek során.

Ugyancsak szívet melengető volt látni vízilabda csapatunkat. Önmagában az egymást utáni olimpiákon megnyert három aranyérem is példátlan teljesítmény, de ahogy ezek a fiúk egymást segítve küzdöttek a siker érdekében, azt csak egy igazi CSAPATOT alkotó társaság tudja megtenni.

Ezt a szellemet kellene követendő példának tekinteni nem csak az uszodában, hanem az élet számtalan területén is. Tanulnunk kellene ezekből a pozitív példából, nem pedig arra ösztökélni, hogy "merjünk kicsik" lenni. ■



THE LADÁNYI FAMILY

Sokan ismerik a Ladányi nevet, régi „nagy magyar”-ként emlegetik a mai napig is Ladányi Zoltánt, aki 1949-ben került ki a Dundalk Bay hajón lányával, Teréziával. A nagyváradi 1892 születésű Zoltán elődjei pedig Köröstárcán születtek, Délalföldön. Ők voltak a H. Ladányi család, ugyanis a családi legenda szerint az egyik felmenőjük átvitte a királyt a folyón egy hajóban. Zoltán 1918-ban nősült meg, született két gyermekük, Terézia és az ifj. Zoltán, és az életük Bukarest és Budapest között zajlott, a kereskedelmi üzletüktől függően. De amikor 1938-ban behívták ifj. Zoltánt Romániában katonának, akkor kijelentette az apa a rendőrségen, hogy nem román állampolgár, és ezzel deportálták a családot Magyarországra. A háború gyötrelmét még sem kerültek ki; az ifj. Zoltán 1944-ben oroszfogságban az életét veszítette, édesanyját pedig bomba találta el a Váci utca lakásukban 1945-ben. És amikor a kommunisták hatalomba kerültek 1948-ban, a Ladányi üzletet is államosították, és azután hozta Zoltán a döntést, hogy lányát messzire elviszi.

Új-Zéland volt az ország, aki befogadta az egyedülálló apát és lányát. Wellingtonban ismerkedett meg ausztrál bevándorlóval, Blanche Davey-vel, és 1956-ban Christchurchben elvette feleségül, ott telepedtek le. Egyetlen gyermekük, Imre Stephen Zoltán, akit Stephen-nek ismernek, de aki Istvánnak hívja magát, 1957-ben született. Zoltán a kirakattervező és címtáblairás képességét használta ki először, aztán fából kezdett készíteni játékokat. Később Wellingtonba költözött a család, folytatta Zoltán a játékkaragást és „Jolly Toyland” névvel Brooklynban nyitott játékboltot.

István csak 12 éves volt, amikor édesapja elhunyt, nyolc évvel később pedig édesanyját temette el. Amit tud magyar gyökereiről azt főleg a néhai nővérétől, Teréziától tudja. Még azt is, hogy tudatosan döntött édesapjuk mellett, hogy nem tanítja meg az itt született fiát magyarul. Ir származású Robyn élettársával és 15 éves Catherine, valamint 12 éves James Zoltán gyermekükkel Wellingtonban élnek. Az elmúlt 22 évben István hatszor volt Magyarországon... Saját bevallása szerint nagyon is „kiwi gondolkodású”-nak tekinti magát, de a szíve az édesapja óhajához húzódik, maga sem érti miért.

My name is Imre Stephen Zoltán Ladányi. I live in Wellington with my partner Robyn and our children Catherine (15) and James Zoltán (12).

I was born and educated in Christchurch where my father, Zoltán Ladányi, was a leading member of the Hungarian community. I have visited Hungary 6 times over the past 22 years and have strong contacts with many cousins, despite the fact that I don't speak Hungarian. In 1956 my father met and married my mother (his second wife) who was also an immigrant (from Australia). I was their only child – a mother aged 40 and a father aged 65!

My father immigrated to New Zealand with his daughter Terézia in 1949. Why did he come to New Zealand - a land so different to his “first life” in Hungary?

Zoltán Ladányi was born in Nagyvárad in 1892, in north eastern Transylvania. At that time it was part of Hungary but today it is called Oradea Mare and is part of Romania. Zoltán's father, Imre, was born in 1855 in the village of Köröstárca, Békés county, on Hungary's southern Great Plain. His father (Imre) was born in the same village in 1830. I have been lucky enough to visit Köröstárca on two occasions seeing changes over a 20 year period.

So it's easy to see where two of my three Christian names come from – a family tradition! And of course it is not rocket science to figure out the motivation for my third name “Stephen” (István)!

My father always insisted on the honorific “Hajós” (abbreviated to “H.”) on business cards and important documents. I gather this was to distinguish his branch of the Ladányi family from others. My sister referred to some historical event where an ancestor had ferried the king across a river in a boat. Apparently “Hajós” comes from the noun “hajó” (ship) and the village of Hajós on the southern Great Plain in Hungary has a church of Szent Imre built around 1728 – curious!

My father died when I was only 12 years old so most of what I know has come to me from my sister Terézia (now also dead). I recall her stories of being educated in Bucharest and Budapest



(where she was born) and my father moving between these cities with his “import export” business and other work. Luckily I have many photos and papers from my father and sister dated during the interwar period.

My father married Teréz Balogh in 1918 and they had two children Terézia Etelka and Zoltán Mihály. Apparently in 1938 they were living in Bucharest and the Romanian authorities were trying to call Zoltán Mihály up for compulsory military training – he'd already tried to escape across the border to Hungary. My father reported to a police station and declared he was not a Romanian citizen and the family was promptly “deported” to Hungary.

They returned to Budapest and lived in a ground floor apartment, number 6A at 46 Váci Utca, no less. Last year I had the good fortune to rent an apartment in the same building in search of the spirit of my father. My brother's wedding reception was held here in February 1943 (see invitation document). My sister had also married (for the first time) in 1940. My father's first wife died in 1945 and I vaguely recall my sister's words to the effect that “a bomb came through the bathroom window”. As their apartment was on the street front of the block, I could visualise the street fighting. And now in 2007 it was once again a “bomb site” - being fully renovated.

My father served in the Austro-Hungarian infantry during World War I suffering shrapnel wounds which forever affected his health and demeanour. Having avoided the Romanian army, Zoltán Mihály served with the Hungarian mountain troops during World War II. His records at the National Army Archives on Castle Hill in Budapest carry the simple citation, “executed in the head”, at Pusztaszentkirály (northern Transylvania) in 1944. My sister had always told me he was “shot by the Russians during the war”.

So at the end of World War II my father had lost half his immediate family; and then the communists arrived!

In 1948 the communists decided to nationalise the Catholic schools exacerbating the fight with the Catholic Church. Cardinal Mindszenty was rewarded for his vocal opposition with torture



and imprisonment. Coming from Transylvania, my father's religion was typically Református; however he must have seen the ill omen. As Victor Sebestyen says in his recent book on the 1956 Revolution, "...if this could happen to a Prince of the Church it could happen to anyone".

At the end of 1948 all companies with over 10 employees were nationalised and this may well have affected my father's business. The red star began appearing on all public buildings. The ÁVÓ took to its work with alacrity until the communist machine started, "...devouring its own children in an orgy of blood letting". What to do?

My sister was never one to keep her opinions to herself; she was Hungarian! It also seems that the man she married sympathised with the communist regime. Apparently it wasn't long before my father received the word – shut her up or the next knock at the door will be the ÁVÓ.

I have three cardboard train tickets stamped 22.01.49 from Nickelsdorf (across the border from Hegyeshalom) to Gattendorf (perhaps 5-10 kilometres away). My sister told me father paid a lot of money for a guide to get them across the border into Austria. By mid February 1949 my father and sister found themselves in Hellbrunn Camp, Salzburg with the clothes they stood up in and a large wooden box of possessions that my father carried on his back. For many years in Christchurch my father stored his carpentry tools in that box.

Joining a cousin in the USA was apparently their goal. But the USA, Canada and Australia all required one older refugee to be accompanied by two younger refugees. Only New Zealand would accept the lower ratio of 1:1 and so they found themselves on the SS Dundalk Bay (see postcard of ship) leaving Trieste and bound for Wellington.

After a 28 day voyage the Dundalk Bay arrived in Wellington (see picture of father and sister on board ship with crew member) on 27 June 1949 with some 932 refugees from Europe aboard. The passenger manifest at National Archives in Wellington indicates that 51 Hungarians were included on the ships manifest.

From Wellington, my father and sister were sent to a refugee camp in Pahiatua where they learned English and were taught about the way of life in New Zealand. Jobs were found for them and it wasn't long before they were back in Wellington working. I'm not sure when my father met my mother in Wellington but they moved to Christchurch and were married there in October 1956.

I was born in Christchurch in 1957 but it wasn't long before my parents returned to Wellington, I think to be close to my sister and her husband. My father opened a business called "Jolly Toyland" in an old warehouse in the Brooklyn shopping area, where he made wooden toys for sale. He built up quite a factory of machines and I have many photos of his one-man production chain of dolls houses, farm animals, rocking horses, wheel barrows and the like!

In Europe my father had been a qualified sign writer and window dresser for department stores, and I have some of his certificates and references relating to his work. Apparently there was an international trade fair held in Wellington in the 1950s and my father prepared some of the sign writing for the trade stands.

At one stage we lived at 300 The Terrace which I often pass these days. I recall sliding down the grass embankment in front of the Gordon Wilson flats (next door) in a cardboard box. I also have vivid memories of my first year of school at Te Aro Primary School just a short walk along The Terrace.

For some reason we returned to Christchurch when I was about 7 years of age and that's where I was educated attending St. Andrew's College, the University of Canterbury (studying history and political science) and Christchurch Teachers' College. My father tried to replicate his toy factory in a large shed in our backyard. It was often my job to sweep up the sawdust which I hated; it always got up my nose! I recall my parents working hard to break in a brand new section and house in a subdivision which was just being opened up, reputedly on a former riverbed. The barrow loads of stones we took out of the soil – back breaking work!

My father's wounds from World War I always

troubled him, making a strict disciplinarian very irritable. My mother always said it was the piece of shrapnel that remained in his hip. Eventually he went into hospital for an operation but had a blood clot dying at the age of 77 (I was aged 12). My mother lived for another 8 years dying of cancer at the age of 59 (I was aged 20). With no immediate family remaining and my studies complete the World was my oyster. And so I moved.....to Wellington!

My working life started in 1982 as a young public servant at the Ministry of Defence as a policy analyst. Over the next twenty years or so I would move into the private sector with a career in financial services and then set up my own project management consultancy.

In 1986 I met my partner, Robyn. In 1988 we travelled in Europe and made our first visit to Hungary. It was very hard to communicate with my cousins as no one spoke English. Of course, they all learned Russian (but no one spoke it!). During 2001 and 2002 I worked overseas, based in London and Switzerland, which provided a convenient opportunity to visit Hungary three times.

Robyn and I started our family in 1992. She also has a project management business and her family has a strong Celtic heritage. Both our children have learned Irish dancing for many years and Catherine participated regularly in competitions. Catherine is also a keen barbershop singer and James is a talented young sportsman.

I recall my sister telling me that my father consciously did not teach me Hungarian and I often reflect on that out of frustration at not being able to understand the melodious chatter of my cousins. Was it some symbolic break with his rich but painful "first" life? Or was it simply the pragmatism of a fresh start in a new land? Whatever the reason, my Hungarian heritage has something of a Jekyll and Hyde character. While my head is firmly based in a Kiwi way of life, my heart is constantly drawn to my father's homeland. I participate only sporadically in local Hungarian cultural activities and barely know my St István's Day from my Mikulás. Yet I constantly devour history books on Hungary and am always planning my next visit.

István Ladányi



BALATON ÉS TÁNC

Új-Zélandon, nemsokára beköszönt a tél. Tudom, szép volt odalent a nyár. A Taupo-nál, mely oly kedves az én szívemnek, biztosan fúj már az antarktiszi szél, mely pár éve biztosan jégge dermesztett volna, ha nem bővölnek el misztikumai, vad partja, a gejzírmező, a folyóból feltörő melegforrás és a közeli vulkánok...

Magyarországon is van egy hatalmas tó, csendes vulkánokkal övezett, Tihany hegyén gejzírkúpokkal díszített, varázsos, selymes vízű...

A kedves Balaton, mely a legenda szerint egy hatalmas bivaly által ásott forrásból keletkezett, egy másik szerint elnyelte egy királyleány teljes kecskenyáját. Veszelyes és vad, mindig is az volt, télen-nyáron. Rianáskor magába temette az áthaladó lovas-kocsikat, nyári viharjaiban pedig most is nyeli az óvatlan, felkészületlen turistákat és hajósokat. Mégis szeretjük, Kis-Balatonjával együtt, melyet egy időre elvettek tőle, de ebbe az elválásba majdnem belepusztult. Így, amikor a Balaton megmentésére indult nemzetközi program elhatározta a Kis-Balaton visszaállítását, a Balaton is visszakapta gyermekét és boldogságát, vize tisztaságát.

A Kis-Balaton védett természeti terület, rendkívüli madár és növényvilággal rendelkező mocsáros lápos tó. Hála, a balatoni települések önkormányzatainak, a Balaton környéke, bár nyomaiban még magán hordja még a Kádárkorszak igénytelenségének jeleit és építészeti kultúrájának hibáit, mégis, újra szép lett, élmény ott lenni.

A Balaton a XVIII. – XIX. század óta a társasági élet egyik központja Magyarországon. 2008, ráadásul, a vizek éve hazánkban. Ez évben különösen sok programmal várja az idelátogatókat. A balatoni nyaralótulajdonosoknak a szezon már kora tavasszal kezdődik. Ki kell nyitni a házakat, rendet kell tenni a kertben. Sokan foglalkoznak szobakiadással, nekik is készülniük kell. A turisták részére sokféle szálláshely áll rendelkezésre, az almádi, vagy füredi szállodasorok, a tihanyi, földvári csoportos üdülőházak, máshol kiadó házak, szobák várják őket. Nyáron az első a fürdőzés, a bátrabbak már június elejétől vízbe merészkednek. Ez a csodás víz egyben szépítő, gyógyító, köszönhetően a speciális balatoni algák jelenlétének is, garantált kúra időseknek és fiatalnak. A balatoni hajózás is sok élményt tartogat. A vitorlássport nagyon kedvelt, sok a jelentős bajnokság. A horgászatnak sokan hódolnak, a remek halételek fogyasztása méltán népszerű.

Érdemes a Balatont körbeutazni, mely inkább

tavaszi-őszi program. Siófokról indulva, szinte minden egyes település tartogat meglepetéseket az utazó számára. Felsorolni lehetetlenség, annyi érdekes hely van. Ajánlás jelleggel álljon itt egy-néhány: Siófokon érdemes ellátogatni a Kálmán Imre emlékházba. Az elegáns **Balatonföldvár**on és a földvári hegyen sétálva, az ódon nyaralók ma is elbűvölnek mindenkit. **Fonyódon** a régi cölöpvár és a szerelem misztikuma előtt adózó Kripta-villa tartogatnak különleges élményt. **Balatonszárszó**, József Attila emlékét őrzi nagy szeretettel és tisztelettel a költőóriás iránt, akinek születése napja a Költészet Napja. **Balatonszentgyörgyön**, a Csillagvárban, a végvári vitézek életébe pillanthatunk be. Fenékpusztá, Valcum, római település romjait őrzi. Majd ott a Varázslatos **Keszthely** és „a Festetics”. A kastély, melynek nem csak könyvtára világhírű. Keszthelytől nem messze, **Hévízen** a világ legnagyobb természetes, kénes vízű gyógytava várja a fürdőzőket és a wellness hódolóit.

Az északi parton tovább utazva meg kell állni **Szigligeten**, ahol a rendkívüli várromról a legszebb panoráma nyílik a „magyar tengerre”.

Badacsony és majd kissé odább **Csopak** a legendás balatoni borok kóstolóhelye. Közben ott a **Tihanyi-félsziget**, az őslendulással, ahol júliusban tartják a Levendulafesztivált és a belső tóval, melynek partján, idilli környezetben legelnek a szürkemarhák... A Tihanyi Apátsági Templom történelmünk kezdetére vezet vissza. A királylány pedig, akinek kecskéi a Balatonba vesztek, itt lakolt bűbájával azért, hogy a tókirály fiát nem szerette igazán. Sokáig tihanyi visszhangként kellett válaszolnia minden arra járó szavaira. Hanem,

a visszhang mára már elhallgatott... Ott vannak még **Almádi** vörös kövei és a csodálatos tó „fővárosa”, **Balatonfüred**. Balatonfüred sok további kincsét rejtegeti a Balatonnak. Szénsavas gyógyvizei, kulturális vonatkozásai (Jókai, Tagore), a római korba visszanyúló történelme, mind-mind külön élményforrás.

Legismertebb hagyománya talán mégis, a füredi Anna-bál. Az „Anna-bál” védett név, az először 1825-ben, Anna napon, az alapító, Horváth Fülöp János leánya, Anna-Krisztina tiszteletére rendezett. Anna, első bálján ismerkedett meg férjével, Kiss Ernővel, a későbbi aradi vértanúval. Sajátos kulturális esemény, a szép tánc és a szép hölgyek iránti hódolatot fejezi ki, manapság is. Az Anna-bál, a kezdetektől az egyik legelőkelőbb bálja volt Magyarországnak, amelyen a reformkor nagyjai is szívesen vettek részt. Az Anna-bál, kifejezetten törekszik a magyar hagyományok ápolására, a bál programjaként különféle magyar vidékek mutatkoznak be, kulturális díjak kerülnek kiosztásra. Természetesen, a bálkirálynő választását kíséri a legnagyobb figyelem. Az Anna-bál programjai valójában több napig tartanak, bevezető programok, koncertek, a bálkirálynő és udvarhölgyei ünnepélyes kocscikázása, mind hozzátartoznak az Anna-bál körüli napok hangulatához. Mégis, a bál a táncot jelenti. A táncot, melyben a magyarok mindig jeleskedtek, akármi-lyen táncról is legyen szó.

Magyarország, bár rossz hangulatú, de most is táncol. Magyar és nemzetiségi táncházakban, az egyre szaporodó tánciskolákban, az iskolai ünnepségeken és a bálokon. Magyarországon sok a bál, a nyári bál azonban az „Anna”. Nyár, víz, tánc és bor, mind felszabadító hatásúak. Feledjük általuk, a bajt. Az Anna-bál belépőjegyei ráadásul, elérhető árban is vannak, így nem csupán a pénzelit gondolhat a bálon történő részvételre. Az Anna-bál, a „szép magyar tánc” fóruma. A balatoni szezon első szakaszát záró társadalmi esemény. ■

www.balaton.hu
www.annabal.hu
www.balatonfured.hu



DANCING AT THE BALATON

- KRISZTINA SZEGEDY



It's winter in New Zealand. Your summer was pleasant but I understand from recent news that your winter is harsh.

The relentless rain and fierce Antarctic winds must have loomed on New Zealand's huge, mystic, volcanic lake, Taupo. The holiday season is over Down-Under. I still recall the great lake, the charming wild Taupo region, the volcanoes, the geysers, hot steam in the river and certainly the bad weather I experienced during my stay.

Taupo was born in Roman times from a gigantic volcanic eruption, while the Balaton lies in an ancient volcanic area. The sleeping volcanoes surrounding the lake, the geyser hills on the Tihany Peninsula, the biggest warm lake in the world, Hévíz, near the Balaton, all remind us of the Earth's ancient history.

The Balaton and its "little offspring" - the lovely *Kis-Balaton*, the big swamp - responsible in the main for the clearness of Balaton's caressing, silky water of opal-green colour have suffered a lot from mistaken environmental policies. Thanks to the recent implementation of an international environmental programme, both lakes have regained their former glory.

Hungary's and Central Europe's biggest lake, the Balaton is not as mystical as Lake Taupo, but it can be much more wild and dangerous. Every summer people are killed in storms. Walking, playing sport on the ice in the winter can also be dangerous. As a result the Water Police are very well-organized: warnings of storms are given well in advance and there are regular media reports in winter about the quality of the ice... In spite of this many of us love the wild lake.

There are records of Romans having settled by the lake and having called it *Lacus Pelso*, that is to say "shallow lake" in Latin. The Germanic peoples who populated the area through the centuries called it *Plattensee*, with the same meaning as in Latin.

The Balaton (nicknamed *Balcsi*) has been a centre of social life of Hungary for the last two centuries. Some people affectionately call it the *Hungarian Sea*.

The Balaton region's climate makes it ideal for vineyards. The Mediterranean climate combined with the soil composition (containing volcanic rock) has made the region notable for its production of wines since the Roman period two thousand years ago.

The peak tourist season lasts from June until the end of August. The average water temperature during the summer is 25°C, which makes bathing and swimming pleasant. Access to the lake is through the various "strand"-s as they are called in Hungarian, or beaches. Most of the beaches consist of grass, rocks or the silky sand that also makes up most of the bottom of the lake. Many resorts have artificial sandy beaches and all beaches provide access to the water down steps.

Included in the Balaton's various tourist attractions are sailing, fishing and other water sports, as well as visiting the countryside and hills, wineries on the north coast and the night life on the south shore.

Although the peak season at the lake is summer, lovers of the Balaton think that it is also worth visiting the lake in winter, when you can go fishing through ice-holes, or, if the ice is thick enough, the brave can even skate, sledge or ice-sail on the lake.

Thanks to the initiatives of the local governments around the lake, it is once again great fun staying at the Balaton. Despite the enduring odd tinges of the Kádár regime, such as the primitive style of the remaining public buildings and the occasion deficiencies in services, it is still worth spending a holiday at the Balaton.

There are several types of accommodation available to visitors. Apart from the big hotels, preferred options include self-contained apartments and good bed & breakfast facilities around the lake. One should, however, exercise utmost caution when booking. Air conditioning, for example, is not widely used in Hungary, so if you require it, this needs to be clarified before booking. The larger hotels are often refurbished public holidaying houses built in the communist era.

Rooms and prices do not always match.

The main attraction of the Balaton is certainly swimming in the lake and water sports. The healing nature of the lake's water is attributed to the benefits of Balaton algae. Bathing in the Balaton provides a wonderful skin treatment for young and old alike.

Cruise ships offer good programmes too, such as wine-tasting, where guests can sample the best that Balaton wines have to offer, like the wines of *Csopak*, *Badacsony* and *Füred*.

There is a long tradition of fishing at Lake Balaton, but it is subject to strict rules and is tightly controlled all around the lake.

A round trip of the lake is a marvellous idea, but best done in autumn or spring. Almost every village or small town has something of interest for visitors. For example there is Imre Kálmán's House in **Siófok**. Siófok is otherwise known as the "Party Capital of Hungary" and is therefore visited by many young people... A nice walk past the old villas of **Balatonfüred**, a historical bathing town (also home to the annual Anna Ball), or up in the hills of **Balatonföldvár** and **Bélatelep** could be a charming programme... In **Fonyód** a visit to the Crypt villa is something special for those appreciating the mysticism of "love"... **Balatonszárszó** is the place commemorating the great poet, Attila József. His birthday, 11 April, is Hungary's national Day of Poetry. He died in Balatonszárszó... In **Balatonszentgyörgy** the Csillagvár offers a great visit back in time, giving a glimpse into the life of soldiers in medieval fortresses... Just nearby, there is *Valcum* the ancient Roman city and fabulous **Keszthely** with the Festetics Palace and the famous Helicon Library... The **Tihany** Peninsula is a historical district and at the same time a centre for artists. Many artists live around the lake, most of them in **Tihany-Sajkod**, **Győrök**, and **Szigliget**... **Badacsony** is a famous volcanic mountain and wine growing region as well as a lakeside resort.

The traditional Anna Ball mentioned earlier, which is held at Balatonfüred is still the best known social event at the Balaton. The name Anna Ball is a registered name. The Ball was first held in 1825 to celebrate Anna-Krisztina, daughter of the founder of the Ball, Mr János Fülöp Horváth. Anna met her husband on that first Anna Ball; he was Ernő Kiss, who subsequently became one of the thirteen martyrs of Arad. The Anna Ball is the ball of the summer with the uniquely relaxing combination of summer, water, dance and wine. It is the social event closing the first part of the Balaton peak season.

Lake Balaton is served by Sármellék International Airport. There are flights from Berlin, Frankfurt, Stuttgart, Copenhagen, Zurich and London Stansted. The Lake is also accessible by air via charter flights from Hamburg, Düsseldorf, Billund and Moscow. ■



BALASSI BÁLINT 1554-1594

“kopogtatás nélkül
bejöhetsz hozzám”



Balassi Bálint (1554-1594) 1554. október 20-án született Zólyom várában, Balassi János és Sulyok Anna elsőszülött gyermekeként. Később egy öccse, Ferenc és két húga, Anna és Mária született még. Apja felső bányavidéki várkapitány, dúsgazdag báró, az ország egyik leggazdagabb és Lipót császár uralkodása alatt egyik legbefolyásosabb embere. Bálint neveltetését 1564-től Bornemisza Péter irányítja. 1565 őszétől Nürnbergben végzi alsóbb fokú iskoláit. Valószínűleg megfordul több külföldi egyetemen, vélhetően Padovában is.

1569. október 12-én a pozsonyi országgyűlésen apját és annak sógorát, Dobó Istvánt - hamis vádak alapján - Miksa császár elfogatja. A család a lengyelországi birtokaira menekül, ahová a fogságból megszökö apa a következő évben követi őket. 1572-ben Bécsben a császár kegyeibe fogadja a Balassikat, János udvari főajtónálló, Bálint pohárnok. Részt vesznek Rudolf trónörökös pozsonyi koronázásakor. 1573 első felében meghal Sulyok Mária. Ez év nyarán, az udvari szolgálat leteltével Bálint bevonul az Erdély ellen szervezett hadjárat egyik lovas

csapattestéhez; megsebesül, fogságba esik. Az előkelő származású hadifogoly Báthori István fejedelem pártfogását élvezi, aki megtagadja a szultán kiadatási kérelmét. 1576-ban követi a fejedelmet Lengyelországba. 1577-ben, mire hazatért Magyarországra, meghalt az apja.

Ettől fogva ő próbált megküzdeni a család ellenségeivel és zavaros birtokügyeivel, de csak tetézte a bajokat. Hiába volt művelt udvari ember, hiába tudott a magyar mellett még nyolc nyelven, hiába fűtötte becsvágy, hiába instanciázott Bécsben várkapitánysággért, főispánsággért, zabolátlan természetével, duhajkodó életmódjával, önkényeskedő fellépéseivel sorra mindenkit maga ellen fordított. Még ravasz nagybátyjával és egyben gyámjával, Balassi Andrással is pereskedésbe bonyolódott.

1579-től 1582-ig hadnagyként szolgált az egri végvárban, de végül innen is elbocsátották, mert lovas katonáival ideje nagy részében lipói nemes urak, zólyomi és selmecbányai polgárok ellen vonult ki bosszúálló rajtaütésekre. 1578-ban megismerkedett Losonczi Annával, az egyik legnagyobb felvidéki birtokvagyton tulajdonosával, az osztrák származású Ungnád Kristóf, egri várkapitány, majd horvát bán feleségével, és végzetes nagy szerelembbe esett vele. Júlia néven Losonczi Anna lett legszebb szerelmes verseinek ihletője.

HOGY JULIÁRA TALÁLA, ÍGY KÖSZÖNE NEKI:

*E világ sem kell már nekem
Nálad nélkül, szép szerelmem,
Ki állasz most énmellettem;
Egészséggel, édes lelkem!*

*Én bús szívem vidámsága,
Lelkem édes kívánsága,
Te vagy minden boldogsága,
Veled Isten áldomása.*

*Én drágalátos palotám,
Jó illatú, piros rózsám,
Gyönyörű szép kis violám,
Élj sokáig, szép Juliám!*

*Feltámad a napom fénye,
Szemöldök fekete szénje,
Két szemem világos fénye,
Élj, élj, életem reménye!*

*Szerelmedben meggyúlt szívem
Csak tégedet óhajt lelkem,
Én szívem, lelkem, szerelmem,
Üdvöz légy, én fejedelmem!*

*Juliámra hogy találék,
Örömben így köszönék,
Térdet-fejet neki hajték,
Kin ő csak elmosolyodék.*

A hat évig tartó szenvedélyes, zaklatott kapcsolatnak, amely sokáig kibírta a csapodár férfi szüntelen hűtlenkedését is, az vetett véget, hogy 1584-ben Balassi hozomány-szerző nőülésre szánta el magát.

1584. december 25-én katonáival elfoglalta Sárospatak várát, és feleségül vette unokatestvérét, özvegy Várdai Mihályné Dobó Krisztinát. Ez a vállalkozás is balul ütött ki: az erőszakos várfoglalás miatt felségsértési perbe fogták, a házasságot pedig vérfertőzés címén megtámadták. Nemsokára felesége is elárulta és elhagyta. A házasságot 1587-ben a pápa érvénytelenítette, és Balassi végül csak azért úszta meg az ellene indított pereket, mert már nemigen volt mit elkobozni tőle. Közben ugyanis szorult helyzetében minden maradék vagyonát elkótyavetyélte nagybátyjának.

1587-ben meghalt Losonczi Anna férje, s az időközben az evangélikus hitről katolikusra áttért költő 1588 februárjában Pozsonyban találkozott a megözvegyült Losonczi Annával, s a kapcsolat felújításában reménykedett. Balassi volt szerelmét kezdte



ismét ostromolni, de a büszke asszony elutasította. 1589-ben reményvesztetten elbujdosott Lengyelországba. Katonáskodni készült, de Wesselényi Ferenc dembnói várában újabb szerelem ejtette rabul. Ez ihlette a Célia-verseket.

Egy ideig a Kelet-tenger partján a braunsbergi jezsuita kollégiumban tartózkodott, és itt olasz

humanisták műveit tanulmányozta. 1591-ben megint hazatért, és bor- meg ló kereskedéssel próbálkozott. Közben művelt főurak körében olyan társaságra lelt, amely már felismerte és méltányolni tudta költői tehetségét. Mikor 1593-ban kitört a tizenöt éves török háború, Balassit magával ragadta vitézkedő szenvedélye, és belevetette magát a harcokba. 1594. május 19-én agyúlövés érte Esztergom ostrománál, és május 30-án belehalt sebeibe.

Negyven évet élt mindössze, de ezalatt egyik végletből a másikba vitte sorsa. Volt gazdag főúr és üldözött bujdosó, művelt humanista és garázda kalandor, szerelmes költő és duhaj nőcsábász, hős végvári vitéz és alkudozó lókereskedő.

Személyisége és életpályája sűrítve foglalta magába, költészete pedig összegző és maradandó érvénnyel fejezte ki a magyar reneszánsz fénykorának jellegzetességeit és ellentmondásait. A tanítvány és barát Rimay János 1569-ban kelt sírversében (Epicédium a Balassi fivére, Bálint és Ferenc halálára) a következő szavakat adta a haldokló Balassi szájába: „Mit mondhatok? Éitem, / Hol bátran, hol féltém / Kedvvel, búval, panaszval, / Hol méltó vádlásban, / Több rágalmazásban, / Mert egész föld foly azzal. / Vétkemben rettegetem, / Jómban örvendeztem / S vigadtam az igazzal.” ■

Forrás: <http://enciklopedia.fazekas.hu/>

JULIÁT HASONLÍTJA A SZERELEMHEZ, MELY HASONLATOSSÁGOT A JULIA DICSÉRETÉN KEZD EL

*Julia két szemem, olthatatlan szenem, véghetetlen szerelmem,
Julia víg kedvem s néha nagy keservem, örömöm és gyötrelmem,
Julia életem, egyetlenegy lelkem, ki egyedül bír velem.*

*Julia a lelkem, mikor szol nekem, Szerelem beszél velem,
Julia ha rám néz, azonnal eszem vész, mert Szerelem néz engem,
Julia hol alszik, még az is úgy tetszik, hogy ott nyugszik Szerelem.*

*Ő tüzes lelkemnek, fájdalmas szívemnek kívánt jó orvossága,
Ő szemem világa, árnyéktartó ága, jó szerencsés csillaga,
Ő, kinek kívül e világ szépsége nem kell, sem vigassága.*

*Vagy áll, ül, nevet, sír, örül, levelet ír, Szerelem is azt teszi,
Vagy mulat, énekel, vagy sétál alá s fel, Szerelem azt műveli,
Mert mint jó barátját, Venus asszony fiát kézen fogva viseli.*

*A Paradicsomba termett szép új rózsza dicsőséges orcája,
Testszín ruhájába aki őtet látja, szép Venusnak alítja,
Új formában illik, mint nap, úgy tündöklök gyöngy között fényes haja,*

*Duna lefolytába rugaszkodott sajka mely sebességgel mégyen,
Táncát ő úgy járja, merőn áll dereka, mintha csúszna sík jégen,
Valahova lépik, sok szemek kísérik csodálván, jár mily szépen.*

*Midőn néha terül vagy mellettem kerül, szoknyája elterjedvén,
Szerelmével belül veszen akkor körül engemet felgerjesztvén;
Udvari jó módját látván, érzem kínját, keservesen rá nézvé.*

*Akkor az én dolgom azonképpen vagyon, amint a bölcsek írják,
Hogy egy kárhozottnak Pokolban nagy kányák szívét rágják, szaggatják,
De nem fogyathatják, noha rágton rágják, mert nőttön nőni látják.*

*Én szívemet is így, mikor énhozzám víg, ő növelten növeli
De viszont, mint kánya, ő kegyetlen kínja rágia, szaggatja, eszi
Én állapototom, mint egy kárhozatot, oly keservessé teszi.*

*Dolga mind egyenlő, szerelemmel egy ő, csak erkölce különböz:
Kegyes a Szerelem, s Julia kegyetlen, engem halálra üldöz,
Szerelem mely édes, Julia oly mérges, mert engem csak ver földhöz.*

HÁBORÚIT ÉS SZÍVE FÁJDALMÁT SZÁMLÁLVA KÉRI ISTENT, HOGY KÉTSÉGBEN ESÉSTŐL OLTALMAZZA

*Lelkemnek Hozzád való buzgó kiáltása,
Jusson elődbe valaha már óhajtása,
Ne hagyj vesznem kétség miatt lelkem váltsága,
Nyújtsd ki segítő karodat szabadságomra.*

*Angyaloknak s embereknek kegyes Istene,
Jóval forró kegyelemnek élő kútfeje,
Irgalmas, hű, tűrhetővagy téteményedbe,
Engedd, leljek kedvet szent színednek előtte.*

*Látod, engem sok háború mint elborított,
Veszedelem mindenfelől körül befogott,
Nagy hatalma csak Tereád immár szorított,
Emberi segítségtől mindentől megfosztott.*

*Ne hagyj azért én Istenem veszedelmemben,
Belőlem a fájdalmat vedd ki kegyelmesen,
Akár vigasztalásoddal, s akár másképpen,
Csak könnyebíts meg, hogy ne legyen tűrhetetlen.*

*Halld meg imádságim nekem, kit Te alkottál,
Ha bűnömért ostoroddal meghódoltattál,
Jusson eszedbe, amit régenten fogadtál,
Hogy mihelyt néked könyörgök, szabadítandál.*

*Élsz Istenem, nem akarod veszedelmemet,
De kívánsz megtértemet és életemet,
Ne hagyj el hát engem is nyomorult hívedet,
Ki bűnéből Hozzád térvén Tégedet követ.*

*Ne emlékezzél ezután gonoszágimról,
Mondd ezt inkább én lelkemnek te jóvoltodból,
Ím én, ki te üdvösséged vagyok: nagy búdból
Kimenteni jelen vagyok, azért ne búsolj.*

HUNGARIAN POETS

BÁLINT BALASSI
1554-1594

Bálint Balassi (or Balassa) - he used both versions - (20 October 1554, Zólyom - 30 May 1594, Esztergom) was a great poet of the Hungarian Renaissance. He was the eldest child of János Balassi, castellan of Zólyom and Anna Sulyok. Famous preacher of the times, Péter Bornemissza, directed his education from 1564, sending Balassi to school in Nürnberg. In 1569 - on trumped-up charges of conspiracy - his father and István Dobó [heroic defender of Eger castle] were seized and imprisoned in Bratislava (Pressburg). The family fled to their estate in Poland, where the father joined them the following year after escaping from the prison.

It was in Poland where the young Bálint Balassi's first major literary work eventuated when in a desire to console his parents he translated a religious work from German into Hungarian, *Beteg lelkeknek való füves kertecske* (Herbal Garden for Sick Souls), which was published in 1572 in Krakow. In the same year the Balassi's were pardoned by the Emperor in Vienna. In 1573 Bálint Balassi's mother passed away. Later that year he was injured in action in the Hapsburg bid against Transylvania, but Prince István Báthory refused to surrender him to the Turkish Sultan, moreover the Prince subsequently took him into his court, and then on to Poland. In 1577 Balassi participated in the siege of Dancka (Gdańsk), which was held by the troops of the Austrian Emperor. Then on the news of the sudden death of his father he returned home. He subsequently took part in surprise attacks against border fortresses held by the Turks and returned to the feuds and lawsuits his father had "bequeathed" to him.

Over his lifetime he had several love affairs. He won the heart of Anna Losonczy, the wife of Kristóf Ungnad, governor of Croatia and commander of the Castle of Eger. He made an oath of allegiance to the king, but his Polish antecedents and princely relations made him forever suspicious to the court of Vienna. Between 1579 and 1582 he served in Eger as a lieutenant, leaving there after a major falling out, and returning to Zólyom. At Christmas in 1584 he married his niece, the widowed Krisztina Dobó in the church of Sárospatak, but only after a show of brute force occupying the castle there. His new wife was the elder sister of Ferenc Dobó, the captain-in-chief of Upper Hungary. His brother-in-law, Ferenc Dobó, Lord Lieutenant of Bars,

instituted legal action against Balassi, on grounds of disloyalty and incest. As a result he became a Catholic in 1586, but the church nonetheless annulled the marriage and declared his son, János Balassi, born at the end of 1585, illegitimate.

In 1588 he was reprieved by the Court and the re-legitimised marriage was terminated by divorce. In the same year he went into the service of the castellan of Érsekújvár, but the wife of the castellan fell in love with him, so he was forced to leave the castle. During these years he had been continuously besieging the rich and widowed Anna Losonczy with letters and poems, but by that time she ignored his efforts.

In his last years Bálint Balassi was



adrift. In 1589, during his stay in Transylvania, he wrote the Júlia Cycle. Finally his ever-worsening financial problems, quarrels and lawsuits drove him to Poland. He wrote his most beautiful poems in Ferenc Wesselényi's castle, Dembnó and in Krakow, where Anna Zarkándy, Wesselényi's wife had a house. In these poems - after Angerianus - he calls his new Anna Celia. In the autumn of 1591 he returned to Hungary, but could not win the favours of the Court or receive a proper position, so he resorted to supplementing his continuously decreasing income with wine trading. In 1593 - accepting the invitation of István Illésházy - he joined the army of Miklós Pálffy, who set forth against the Turks. He took part in the siege of Fejérvár and the victorious battle of Pákozd. Later he re-conquered his family fortresses, Divény and Kékkő. During the siege of Esztergom, in the spring of 1594, he was shot through both of his thighs. A few days later he died of sepsis.

Bálint Balassi was the first prominent, world-class representative of Hungarian-speaking poetry, and the user and creator of new poetic forms. Until the 1870s, his reputation rested solely on his religious poetry (the so called *istenes ének*). His secular works (love songs and heroic poems) were found only in 1874, on the pages of the Radvánszky-codex in the Radvánszky family's library. The discovery of the manuscript that contained his love lyrics and the subsequent publication of the love poems in 1879 entirely changed the image of the poet. The Bálint Balassi who we know today is probably more like the real person who lived in the 16th century than the image portrayed in the literary essays written about him earlier.

Balassi's poems fall into four groups: religious hymns, patriotic and military songs, original love poems, and adaptations (from Latin, etc.). Petrarch's life-work, for example, had a marked influence on his early poems, written during his stay in the court of István Báthory around 1575-6. There are twenty-seven poems from this early period of his life-work.

Years later it was his cycles of love poems that displayed his considerable originality. The main theme of these poems was the amorous yearning of the poet - the names of the beloved ones are frequently known from the initial letters of the lines of his poems (acrostics). His determined effort to improve the rhyme-schemes of his poetry resulted in the invention of what is called the Balassi stanza, consisting of nine lines with the following rhyme-scheme: AADBBDCCD.

The Júlia Cycle (1588-9)

The twenty-five poems of the Júlia Cycle are emotionally intense. The object of the poems was to gain the hand of the wealthy widow, Anna Losonczy, whom he had rejected as a lover when he had planned his marriage to Krisztina Dobó. Anna, the Júlia of the Cycle, is far away, representing only memories and desires for the poet and thus he is able to express his feelings with an intense personal lyricism. His sentiments are transformed into a yearning for unattainable happiness. The best pieces of the Cycle ('On Meeting Júlia Thus he Greeted her', 'On his Eternal and Imperishable Love', 'To the Cranes'), bear the marks of his restless life: the author's love and devotion for Júlia is expressed by the imagery of the soldier and the embittered exile. He addresses the cranes with the following words:

*I hide as an orphan
In foreign countries,
As a pilgrim who lost his way
I wear in my grief
Dark garments.
In my heart great pangs -
I have no wings like you
That I could fly with you
To the beloved one.*

On another occasion he describes Júlia as the perfect ideal, the one who is above all human faults and represents ethereal love only:

*Júlia is my two eyes,
My unextinguishable fire,
My infinite Love.*

Júlia is my merriment,
Sometimes my great sorrow,
My happiness and torment.
Júlia is my life,
My only soul,
The one who possesses me alone.

('Júlia My Two Eyes')

His love for Júlia remained unfulfilled. As a result, the tone of his late love-lyrics changed from Petrarchian devotion to Mannerism. In the new cycle of love poems, addressed to the wife of Ferenc Wesselényi, he made use of a new technique. The Celia poems, in contrast to the Júlia poems, have nothing of the idealism that radiates from the latter, but reflect an air of unreality. The poems lack the balance of Júlia Cycle, but at the same time sensuousness lends the poems a sense of urgency not found in the Júlia poems.

Although Balassi wrote only a few pieces that could be termed soldiers' songs, his imagery frequently reflects the circumstances of a soldier's life. These songs celebrate nature and individual bravery in almost hymn-like tones. The poems were often written in the countryside among his comrades - nature seen through the eyes of a soldier. This makes his poetry unique in Renaissance and Mannerist poetry.

'The Wine-Drinkers', composed in 1583, is a hymn to the rebirth of nature after the long winter, praise addressed to Whitsuntide, which awakens nature and rekindles the bravery needed by the soldiers for their day-to-day existence. It is about the celebration of life by a soldier, who perhaps knows the value of life better than other mortals not living in constant peril. Balassi's best-known soldier's song, 'In Praise of Frontier lands', is considered his greatest single achievement. Each stanza contains a short description of the plight of the soldiers in realistic terms, not glossing over the hardship of their life.

*The huge, wide fields, pleasant groves and woods
Are their realm if they want a stroll,
The ambushes by the roads, the place of hard fights
Are their school for training,
Hunger, thirst, heavy sweating,
And tiredness provide their entertainment.*

The last stanza, however, is an outburst of praise to the heroic resilience and moral stature of the soldiers:

*Oh praiseworthy army
Of young brave soldiers of the frontiers!
Who have all over the wide world
A reputation before all,
As God blesses trees with an abundance of fruit
So He should bless you with good fortune on the fields!*

God is the sole subject of about half of Balassi's poems. It would be difficult to arrange the chronology of his religious poetry as it is not confined to one particular period of his life. Balassi's relationship with God saw him not only turning to God with the humility of a repentant sinner, but also arguing with Him, demanding His assistance or willing Him to take vengeance on the enemy. In his early religious poems, he pleads:

*Forgive Lord the sins of my youth
Many disbeliefs, ugly loathsomeness,
Erase its hideousness, all its perfidy
Relieve my soul's burden.*

But after giving a catalogue of his sins, the tone changes and he gives his opinion on sin, as if he were a bargaining lawyer defending himself:

*The more my sins are forgiven,
The more your mercy is only a gesture
And what could you forgive, if your flock did not sin against you?*

On another occasion:

*Merciful God in whose hands I have laid down my life
Look after me, show my way for I can rely only on you.*

In his last poems Balassi often pondered the idea of death.

'I have nowhere to go, merciful Lord' he cries out in one poem, and in another:

*Give me tranquility, peace of soul, heavenly Lord,
Protect my fugitive mind and my heart from sorrow;
It is pierced by much pain.* ■

Sources: Metropolitan Ervin Szabó Library, Balassi Bálint Institute



**BOLDG APÁK NAPJÁT KÍVÁNUNK
MINDEN ÉDESAPÁNAK, NAGYPAPÁNAK!**

**WISHING ALL FATHERS AND GRANDFATHERS
A HAPPY FATHER'S DAY!**

Kosztolányi Dezső:

Az apa

Mily gyorsan távolodsz a nagy időben
tőlem, fiam.
Már idegesen kelsz föl az ebédnél,
eltűnsz, szaladsz.
Ujságot olvassz, amikor beszélek,
kurtán felelsz.
Barátaiddal vagy. Üres a szobád.
Üres a lelkem.
Nem látod arcomon botor szerelmem.
Nem veszel észre.
Csikorgó hangom iszonyú tenéked.
Nehéz a kezem.
Anyád lett megint egyetlen barátnőm.
Vele beszélek.
Halkan említem hancúzó korunkat.
Hogy meg ne halljad.
Így hagytam el egykor én is apámat.
Ő is így ment el.
Nehéz sóhajjal, büszkén, átkozottan.
Vissza se nézve.
Ó, e magány a régihez hasonló,
mikor még nem éltél.
A reggelek hamut szórnak fejemre,
szürkék a delek.
Este a kertben nézem az eget,
a fákat, a lombot
S kérdelem magamtól, miért nem érti
gyümölcs a törzset?

BARANGOLÓ



BUDAPEST

BUDAPEST KÖRNYÉKE

DÉL-ALFÖLD

DÉL-DUNÁNTÚL

KÖZÉP-DUNÁNTÚL

NYUGAT-DUNÁNTÚL

ÉSZAK-ALFÖLD

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

BALATON

"Nem tudatom, hogy másnak e tájék mit jelent, nekem szülőházam itt e lángoktól ölelt kis ország, messzeringó gyerekkorom világa."
Radnóti Miklós



K
Ö
Z
É
P
-
D
N
Á
N
T
Ú
L

Budapesttől nyugatra és a Balatontól északra húzódó tájegységben minden együtt található, ami az országjárást, üdülést változatossá teheti: "királyi városok", vadregényes hegyvidékek, sekélyvízű tó, sétára csábító kertek, világhírű porcelán a gyűjtőknek vagy az ajándékozást kedvelőknek.

MAJK

Fehércsuhás néma barátok, szigorú regulát követő szerzetesek éltek a kamalduli remeteség egymástól elkülönített „celláiban”. A XVIII. század közepén épült 17 remetelak ideális életteret biztosított a szerzeteseknek: mindegyikben volt kápolna, hálófülke, műhely és kamra. Életmódjuk dokumentumai az egyik lakban berendezett rendtörténeti kiállításon láthatók. A remeteség központjában magasodó templom épen maradt, pompás körpanorámát kínáló, negyedóránként toronyzenét játszó tornya szabadtéri díszlettel szolgál a nyaranta megrendezésre kerülő majki napok rendezvénysorozatához.

MARTONVÁSÁR

Beethoven-emlékhely, ahol a zeneirodalom óriása két ízben is vendégeskedett. A martonvásári Brunszvik családhoz fűződő barátsága és a „halhatatlan kedves” iránt érzett szerelme olyan művekkel ajándékozta meg a emberiséget, mint az Apassionata szonáta, a Mondschein-szonáta és a IV. szimfónia utolsó tétele. Emlékét idézik a neogótikus Brunszvik kastély Beethoven Múzeumában kottái, a zongora, amelyen játszott s a családi hagyatéktól féltett ereklénye: egy hajfűrtje. A kastélypark csodálatos arborétum, 40 hektáros angolpark, közepén egy kis tóval. Romantikus fahídon megközelíthető szigetén szabadtéri színpad, a július-augusztusi híres Beethoven koncertek színhelye.

PÁPA

„Dunántúl Athénje” mondják a hangulatos kisvárosról, mely jó nevű iskoláival sok hírességet - írókat, költőket - nevelt az országnak. A Fő teret - barokk házainak felújításért Hild-érmet kapott a város - uraló XVIII. századi római katolikus plébániatemplom berendezéséhez értékes anyagokat használtak, a freskókat F. A. Maulbertsch festette. A védett parkkal övezett Gróf Esterházy Károly kastélyban kapott helyet a zeneiskola, a város történeti emlékeit bemutató Kastélymúzeum és a könyvtár - olvasótermét a korhű, sikeres restaurálásért Európa Nostra-díjjal kitüntették, felújított kastélykápolnában rendezték be. Ipartörténeti ritkaság Közép-Európa legrégebbi, 200 éves, működőképes képfestő műhelye, a Képfestő Múzeum, ahol nyomon követhető a kék alapon fehér mintás anyagok készítésének teljes folya-





WANDERLUST

BUDAPEST

BUDAPEST KÖRNYÉKE

DÉL-ALFÖLD

DÉL-DUNÁNTÚL

KÖZÉP-DUNÁNTÚL

NYUGAT-DUNÁNTÚL

ÉSZAK-ALFÖLD

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

BALATON

"What this land means to others I cannot know, my homeland for me is a small country so embraced by flames, rock-a-bye world of my childhood."

Miklós Radnóti

CENTRAL TRANSDANUBIA

Western Transdanubia is the part of Hungary bordered by Slovakia, Austria, Slovenia and Croatia, i.e. the region between the Danube and the Drava rivers, stretching from Lake Fertő to Lake Balaton. The area characterised by hills and valleys is where you find the country's towns richest in heritage buildings. It is home to the World Heritage Pannonhalma Abbey building complex. The forests, streams, fortress ruins and medieval churches in this region which is rich in good wines and has a pleasant sub-alpine climate, is an appealing destination for all visitors, including cyclists and trampers.

MAJK

Situated in central-western Hungary, in Komárom-Esztergom county, about 70 kilometres west of Budapest, Majk is where you'll find one of the most beautiful and intact examples of baroque Camaldulian hermitages in Central Europe. Monks dressed in white habits, obeying a vow of silence and observing strict rules, lived in the isolated cells of this hermit order. Built in the mid-18th century, the 17 hermit chambers were ideal dwellings for monks. Each had a chapel, a small bedroom, a workshop and a store room. Housed in one of the chambers, an exhibition devoted to the history of the order details their lifestyle. The church in the middle of the complex remains intact. Its tower gives a panoramic view of the surrounding area and a carillon chimes every 15 minutes.

MARTONVÁSÁR

Situated about halfway between Budapest and Velence, the small town of Martonvásár is renowned for the neo-Gothic Brunswick Mansion (Brunszvik Kastély), set in a lovely park where Teréz Brunswick founded Hungary's first nursery school in 1828. Beethoven came to the mansion several times in the early years of the 19th century, teaching music to Teréz and her sister, Josephine, who may have been the "immortal beloved" of Beethoven's love letters, and the inspiration for his Moonlight and

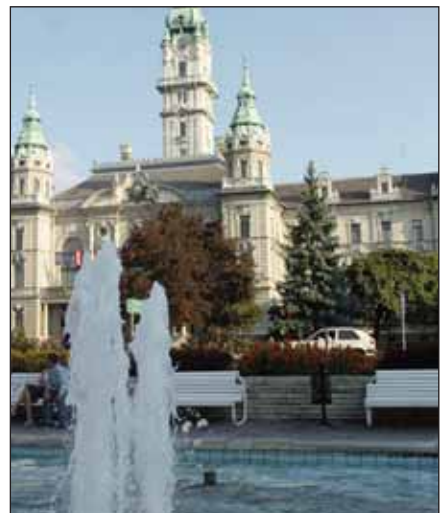
Appassionata



sonatas. (But some believe that his muse was Giulietta Guiccardi, the "beautiful devil", whom he also met there between 1800 and 1806.) A handful of Beethoven's letters, as well as a medallion containing a lock of his hair, and a hammerklavier that Beethoven himself may have played, are displayed in the Beethoven Memorial Museum adjoining the mansion. Housed in a small hut to the left of the mansion, is the Nursery Museum (Óvodamúzeum) illustrating Hungary's pioneering role in nursery education. The summer evening Beethoven concerts, held on an island in the middle of the park beneath a great bower of beech and sycamore, are Martonvásár's main attraction. Armed with mosquito repellent and a couple of bottles from the bar-buffet, you can listen to the music as the sun sets through the trees.

PÁPA

Pápa is a historical town in Veszprém county, of about 33,000, located close to the northern edge of the Bakony Hills, and is noted for its baroque architecture. This pleasant town, where prestigious schools educated a number of celebrities, including novelists and poets, is referred to as "the Athens of Pannonia". Standing in a protected park, the Esterházy Mansion (1 Fő tér) today houses the Music School, the Castle Museum tracing the history of the town, and the library. The 200-year-old working blue dye workshop, housed at the Blue Dye Museum (Kékfestő Múzeum, 12 Március 15. tér), is an industrial rarity which offers a glimpse of the various stages of the traditional process of printing white patterns on an indigo blue background. The Gránátalma Pharmacy Museum (5-7 Jókai utca) continues to operate to this day as a pharmacy. The town's most recently developed attraction is the Várkertfürdő, a thermal waters swimming complex.



[folytatás a 26. oldalról]

meta. Egyházművészeti-, biblia-, és iskolatörténeti kiállítások alkotják a Dunántúli Református Egyházkerület tudományos gyűjteményei anyagát. A Gránátalma Múzeumpatika ma is működő gyógyszerház. A római katolikus (bencés) templom padsorait női-férfi portrék díszítik, az előcsarnokban a „Szerecsen Krisztus” nagyméretű fafeszület. A Fő utcai református templom neobarokk stílusú, az 1531-ben alapított református kollégium több költőnk életpályáját indította el. Vonzó események színhelye a város nyaranta: júniusban a Veteránautók Nemzetközi Túraversenyét, Nemzetközi Játékfesztivált és Pápa Expót augusztusban pedig történelmi játékokkal színesített nemzetközi huszártalálkozót tartanak.

SÜMEG

Az ország egyik legnagyobb kiterjedésű és legjobb állapotban lévő vára a várhegyen magasodó, XIV. századi Sümegi vár, múzeumában vártörténeti kiállítás, kínzókamra és panoptikum, udvarán tartják a lovagi tornákra emlékeztető várjátékokat. A XVIII. századi katolikus szellemi központban különösen szép egyházi épületek születtek: a püspöki palota a búcsújáróhely ferences templom és a római katolikus plébániatemplom falait F. A. Maulbertsch freskói borítják, a „magyar rokokó sixtusi kápolnájává” téve a templomot. A Városi Múzeumot Kisfaludy Sándor (1772-1844) költő relikviái töltik meg.

SZÉKESFEHÉRVÁR

Ősi magyar város a fejedelmi színt - a fehéret - nevében viselő, 972-ben alapított Alba Regia, az első magyar uralkodói székhely. Öt évszázadon át itt volt az ország főtemploma, ahol 37 királyt és 39 királynét koronáztak 15 uralkodót temettek el, itt őrizték a Szent Koronát és az állami levéltárat, itt tartották az országgyűléseket. A város középkori kiemelkedő szerepét jelzik a Városház tér nevezetességei: az Országalma, a XVIII. század eleji városháza pompás kovácsoltvas erkélyével a copfstílus legszebb reprezentánsa az országban, a püspöki palota könyvtára ritkaságokat őriz, a ferences templom - helyén egykor Szent István palotája állt, ahol fia, (Szent) Imre herceg született - freskói az ifjan elhunyt herceg életét idézik. A ferences rendházban az Egyházművészeti Múzeum Gyűjteménye látható. Az ország legjelentősebb épülete a XI-XVI. században Szent István bazilikája volt: itt állt a királyi „szék”, a törvénykezés szimbóluma. A koronázó templomot 1602-ben a törökök felrobbantották, ma már csak alapfalai látszanak az ország egyik legfontosabb műemlék-együttesét jelentő nemzeti emlékhelyen (középkori romkert, Koronázó tér), ahol a történelmi seccoval díszített mauzóleumban Szent István király (1000-1038) szarkofágja áll. A csontkamra őrzi az itt eltemetett magyar királyok földi maradványait. A Géza fejedelem téren már 970-ben vár és egy kisméretű, négykaréjos kápolna állt, alaprajza - fehér kőből kirakva - az úttesten látható. A XIII. századi tatárjárás idején uralkodó IV. Béla királyi székhelynek építette a püspöki székesegyházat mielőtt udvartartásával Budára költözött, a mai barokk székesegyházban őrzik Szent István koponyaerekléjét. A város egyetlen, ép középkori épülete a hálóboltozatos XV. századi Szent Anna-kápolna. A Rendházban kapott otthont az évezredek kincseit, a város és környéke történeti-, és régészeti anyagát őrző Szent István Király Múzeum. Udvarán a nagy reneszánsz uralkodó, Mátyás király (1458-90), halálának 500. évfordulójára emelt emlékműve. A Fekete Sas Patikamúzeum műemlék-berendezését jezsuita szerzetesek faragták. A karmelita templom és rendház a város egyik legszebb műemléke értékes templombelsővel, Maulbertsch freskóival. A barokk stílus urálja az 1777 óta püspöki székhellyé lett város pompás főúri palotáit és polgárházait: a Győri-házban működött az első magyar nyelvű színház, a zárt sarokerkélyes Hiemer-ház szépségével tűnik ki. A klasszicista stílust a megyeháza képviseli, előtte Szent István szobra, a Vörösmarty tér romantikus lakóházai a város híres építész-születője, Ybl Miklós (1814-91) keze nyomát viselik. Különlegesség az évszázaknak megfelelő virágokból kirakott virágóra. A népi műemlékek megmentéséért Európa Nostra-díjat kapott palotavárosi skanzenben 12 parasztház és egy ikonosztázióval ékes rác templom, múzeumaiban a kismester-ségeket, céhéletet bemutató kiállítás és egy kalapos-műhely invitál érdekes kirándulásra. Évtizedeken keresztül saját kezűleg építette romantikus lovagvárát - betonból - Bory Jenő (1879-1959) szobrászművész, aki a különböző építészeti stílusokat egyesítő Bory várban, saját- és kortárs szobrászok alkotásait helyezte el. ■



[continued from p. 27]

SÜMEG

Just north of the Keszthely Mountains, this town of about 7,000, particularly famous for its Castle, goes back to ancient times with Bronze Age tombs, axes, other tools, funeral urns and the traces of a village excavated from the late Bronze Age. The Castle built in the middle of the 13th century served as an Episcopal seat for 200 years. The Episcopal Palace was built by Bishop Márton Padányi-Bíró in the 1700's. In fact the town is full of baroque buildings such as the Franciscan church and monastery (1653), the Roman Catholic parish church (1757) with the famous frescos painted by F. A. Maulbertsch, the Cemetery chapel, the Court Judge's house (Udvarbíró-ház) and the Hertelendy manor. The house where poet Sándor Kisfaludy (1772-1844) was born is now a Memorial Museum.

SZÉKESFEHÉRVÁR

Székesfehérvár is a city of 110,000 inhabitants halfway between Budapest and Lake Balaton. It is one of Hungary's oldest towns and is a former royal seat in Europe. In the time of the Magyars' conquest of Hungary, the clan of chieftain Árpád settled here. Székesfehérvár was the coronation and burial place of the kings of Hungary, and royal assizes, diets and the promulgation of the famous Golden Bull (equivalent of Magna Carta) of Hungary also happened here. Now it is an international centre of industry, education and a major tourist destination.

The Ruins Park, on the site of the one-time basilica (1018-38), has retained the remains of the church and of the medieval town walls. The Saint Stephen Cathedral of Gothic origin (1235) is on the site of the church erected above the grave of Prince Géza. The existing form of the Cathedral was built in 1778. The Gothic Saint Anna Chapel dates from 1470. The Carmelite Church (1748), the Saint John of Nepomuk Church (1751), the Serbian Catholic Church (1771) and the Roman Catholic Church of Felsőváros district (1840) were all built in baroque style. The Episcopal Palace (1801), the Town Hall (17th century) and the County Hall were built in Louis XVI. baroque and neoclassical style respectively. The richness of Székesfehérvár's architecture has been carefully preserved in the reconstruction of the inner city. The reconstruction of Rácváros, formerly inhabited by Serbs, won the Europa Nostra Award.

Székesfehérvár has many museums and exhibition places, including the Diocesan Museum, the Bory Castle Museum, Budenz House, the Open-Air Ethnographical Museum of Palotaváros, the Dolls' House of Fehérvár, the Erzsébet Schaár Collection, the Pelican Gallery, the István Csók Gallery, the Collection of the History of Dairy Industry, the Town Gallery - Deák Collection, the New Hungarian Gallery, the Lajos Terkán Observatory, the Black Eagle Pharmacy Museum, the Museum of Hungarian Aluminium Industry and the Museum of Fire-Fighting.

Events organized annually to watch out for in Székesfehérvár include the Festival of Contemporary Arts (in May), the Royal Days (in August) and the Fehérvár Feasts (in September).

HIDVÉGI LÁSZLÓ

1951. DECEMBER 19. – 2008. MÁJUS 16.

His mischievous sense of humour and sunny disposition never failed to brighten up the working day, and he was always up for a lively chat about the finer points of life. He was a brilliant engineer and he taught me a huge amount...

Laszlo always took a practical approach to the issues that arose in regulating for vehicle safety. He was ever ready to discuss an issue or just to chat about his homeland of which he was very proud.

*"a csend beszél tovább, helyettem ő mondja el
a csend beszél tovább, helyettem ő énekel.
akkor is hallok a hangomat, hogyha fáj, hogyha nem szabad,
mindig itt vagy, és ott leszek ahol a szél zug, a nap nevet,
elbúcsúzom de itt marad belőlem néhány pillanat....."*

*These are excerpts from tributes made about László,
who - as most readers will know - was president of
the Wellington Hungarian Society for 6-7 years from 1998.*

Ő különleges. Lehetetlen megmondani, honnan jött mind a sok jószág, szeretet, öröm és az a sok őszinte mosoly; és mind az odafigyelés, felelősségérzet, segítség és bölcsesség. Csak azt remélem, hogy amit tanított és ahogy élt, átadta a lányának és a fiainak és minden körülötte létezőnek. Ha csak egy részét is megtanultuk, az öröm, amit sugárzott ez évek alatt... szebbé varázsolja a világunkat.

László was unique and it's impossible to tell where all the goodness, love, joy and all those honest smiles came from, nor all the attentiveness, sense of responsibility, helpfulness and wisdom. I only hope that a part of him, what he taught and how he lived, was passed on to his daughter and sons, and all the people who were around him. If we learnt a little bit of it, the joy he gave through all his life will ... make this world a better place.



ÚJ-ZÉLANDI CSEREDIÁK MAGYARORSZÁGON - NZ EXCHANGE STUDENT IN HUNGARY

.... My name is Ewen Ford and I live in Colyton in the Manawatu.

Last year I travelled to Hungary. I went to Hungary through the AFS Student Exchange Programme. I lived with a really nice family in Szolnok and I attended Széchenyi István Gimnázium in a class called 12C. Upon arrival into Hungary, some AFS volunteers came and picked me up from the airport and took me to my first AFS Orientation in Dunaharaszti. After meeting my host family for the first time, they drove me all the way back to Szolnok. I couldn't understand a word of what was being spoken.

The 1st of September was the beginning of the Hungarian secondary school year and I had to wear a white shirt. For the next 10 months my subjects consisted of Hungarian grammar, Russian, German, History, Geography and Singing.

It took me 5 months to actually get what was being said. I started speaking better around January. My sister Ellen and her boyfriend visited me and the day after they arrived it was snowing heavily outside my bedroom. The snow lasted for 2 months.

Á Julius 6-én érkeztem vissza Új-Zélandon. Laktam Magyarországon a Palásti családdal Szolnokon. Jártam Széchenyi István Gimnáziumba. Nagyon nagyon szeretem a te országot. Minden Magyarországról csodálatos volt. Magyarországon majdnem mindenhol utaztam. Most megrájtam hogy a Magyar nyelv egyik a legnehezebb nyelvek a világon. Megtanultam sokat dolog az én fogadó családtól, különösen Gabriellától. Az én fogadó testvérem (Gábor), edzedtem az atlétika pályánál Szolnokon. Tényleg szerencsés voltam mert én tudtam utazni Keleti Európa körül. Mentem Csehország, Ausztria, Szlovákia, Finnország, Szerbia, Bulgária, Görögország és az Ukrajnába. Csak egy ember Új-Zélandról volt ott. Én. Nekem egy nagyszerűen jó élmény volt. Á suliban, az én tantárgyaim voltak Magyar nyelvtan, az Orosz és Német nyelv, Filozófia és Földrajz. Á Magyar nyelv után szerettem tanulni Orosz. Á jövő éven, az Orosz nyelv fogok tanulni Christchurchben, és történelem és lingvisztika is. Á kedvenceim helyek vannak, Budapesti Parlament, Szolnok, Debrecen, Lillafüred és Balaton tó. Most tényleg hiányozom Magyarországot. Remélem hogy tudsz érteni amit leírom Magyarul. (Nagyon nehéz leírni Magyarul.) ...
Ewen Ford

At Christmas we decorated the tree the night before Miklós came. Gabriella, my host mum cooked us chicken filled with plum followed by a Hungarian dessert.

In March 2008 I went to the Czech Republic. Then later on in the year I ended up also travelling to Austria, Slovakia, Finland, Serbia, Bulgaria, Greece and the Ukraine.

My sister visited me again in late June. Ellen and I and a Ukrainian friend went to the Ukraine. I had to translate Hungarian and Russian so Ellen could understand things.

Some highlights for me were going to Budapest and going inside the famous Gothic Parliament, going to Debrecen and Eger and spending a few days at Lake Balaton with Gabriella, Tibor and Tibike, and the Szalagavató (end of year school-leaving dance).

I also trained a lot with Gábor, my other host brother. His English was excellent and it was cool having 2 brothers. My other brother Tibi is Autistic and swears a lot at me as well as being friendly. E.g. when he was in my room he would say "Takarodj" (Get out!) or "Ez az én szobám" (This is my room).

I learnt a lot of Russian from my host mum as well and I will do Russian as my major at Canterbury University.

I had the best time of my life living in Hungary for a year and I would like to visit my host family again one day. ■

Ewen Ford – Exchange student to Hungary





THE SOCIAL PSYCHOLOGY OF SUCCESS



COLUMNIST
DR ENDRE MAURER

Some of you readers may have been young enough to be school children yourselves, or old enough to have children entering secondary school in the sixties. Then you may recall the practice of IQ testing all children who entered college in those days.

The "Otis II" test was used for the purpose of selection and children were allocated to classes on the basis of test results. The practice was called "streaming". It did irreparable harm to many a student, but I have to emphasize here that all that was done in good faith and in the belief that IQ's were stable, measurable mental products and that children were being properly placed in the right educational setting, i.e. in terms of their measured educational potential. Testing was also supported by the "accuracy" of its assumed predictive value. It was really a "self-fulfilling prophecy": you proved to a kid he was dumb (there is "scientific evidence" for it) and the kiddie behaved accordingly!

A few years later the practice was abandoned and for good reasons. The first one was the discovery that there are no objective measures of mental potential, uncontaminated by the culture we are living in. Many of the items making up the test batteries are the products of this cultural milieu and the concepts these items represent may appear completely foreign to people growing up in a different environment. The tests we used were, therefore, discriminatory and helped create a false, prejudiced view of the members of minority cultures. (This phenomenon was called "Cultural Deprivation".) My late colleague, Dick Dawson, and I conducted the first such research here in New Zealand in 1967.

The large number of studies that followed confirmed the findings that performance failures, not only in the academic field but in general, cannot be attributed simply to inherent lack of ability or incompetence. Differences in attainment, in addition to cultural cognitive aspects, are influenced by the attitude social groups maintain about themselves and the preconceptions that others hold about the group the individual belongs to. The former is known as "social-group identity". Social identity research studies how culture impacts on the behaviour of its

members and the way the members internalize the group's expectations and how they act out (externalize) these expectations.

The motive behind enforcing these regulations is called "stereotype threat". In situations where the stereotype is applicable, it is the risk of felt alienation from the group. The results of a number of studies carried out at Stanford University, USA support this conclusion. The first one was pioneered by Steele and Aronson in 1990, known as the "Graduate Record Examination" (GRE). African American students were administered the test. Part of the group was told it was an IQ test, the other part was assured that it was not a measure of ability. The participants who were made to believe that the testing was to reveal the levels of their intelligence did significantly worse than the control group. The researchers concluded that "a sense of behaviour may confirm stereotypes of inferiority about a group to which we belong, can disrupt otherwise competent performance", ("The Social Psychology of Success", Scientific American and the Mind, 212-451-8200).

A factor responsible for this phenomenon is the self-defeating, negative image we have about ourselves by identifying with the group we belong to. This identification increases the member's anxiety and stress when performing tasks that the group believes themselves unable to perform.



The opposite of stereotype threat is the "stereotype lift". If group A is competing against group B, whose members are not part of group A and are described as being inferior in the task to be performed, then group A's

performance improves considerably. Just as belief in the in-group inferiority can impair performance, belief in superiority can boost performance.

Naturally, not all the members of an in-group are affected uniformly by group pressures. Factors like valuing group membership, religious affiliation and the like strengthen such influences. On the other hand, individuals with high levels of competence in a domain, even leaders with vision have little to worry about peer pressure. Thoughts like "it is no longer important to me" or "why should these things matter" may dampen if not negate group expectations.

As pointed out earlier, stereotype threat is tied to the concepts of self and identity. It is a phenomenon that is strongly linked to a person's social identity. Stereotype threat/lift effect people because they are encouraged to think of themselves in terms of particular group membership, aided by biological and/or cultural differences, such as male/female, black/white, local/outsider. Certain stereotypes "offer" higher status and a sense of superiority. Yet groups of low status, within which the group status is stable and organized, can equally be effective in enforcing group expectations. Secondary school teachers are aware of the phenomenon that when social identity conflicts with a member's aspiration to do well at school, the rest of the group will exert measures to make the pupil tow the line. Group pressure generates self-consciousness, self-doubt, anxiety. In brief, students who cave in have a conflicting sense of what they are and what they would like to be and have no courage to stand alone.

I would not like to end this article on the discouraging note that all of us are the victims of stereotype threat. The latter is the product of social structures, which are not cast in concrete. The view of it can be changed, one can move out, away from those restrictive pressures. We may not be able to change our sex, skin colour or even our accent, but the most important realization about WHO WE THINK WE ARE determines both how we perform and what we are able to become. ■

NEWS ABOUT HUNGARIANS IN NEW ZEALAND

My trip to Hungary enriched my life with many wonderful experiences. One of the most precious gems was a special wedding I went to between a lovely Hungarian girl and good New Zealand guy, both of whose families went to a great deal of trouble to make the wedding perfect in every way.

Beáta Baumann is from Gyula (a small place in southwest Hungary). Just that fact alone – if you know Gyula - gives away a lot. But if you know Bea too, then it is not surprising that this wedding was a series of experiences in which Bea's family and their friends gave, showed and shared everything with their guests.

The other half, Rhys Chesterman is from Christchurch. His entire family, be they based in New Zealand, Australia or some other point of the world far away from Hungary, were all there - in Gyula. This, in itself, also gives away a lot. Then there were classmates of Bea's and friends of the couple's from Dunedin, Bea's best friend who now lives in Italy (and whose daughter was one of the flower girls). There were Kiwi friends at the wedding who are working in England, not to mention of course Bea's grandparents and relatives who now live in Germany. But even from within Hungary, many had travelled quite some distance to be there.

It was a very international guest list. Organisation of the hospitality, on the other hand, strove to provide as authentically Hungarian an experience to the many foreign guests as was possible.

On the eve of the wedding, Bea's family and their friends put on a dinner for about fifty people, mainly comprising

those who had arrived from afar. It was held at a pension, with family and friends preparing the food there or bringing it from home. Even the pálinka (Hungarian fruit brandy) and wine was homemade. It was all quite something to remember.

In the early afternoon the next day, the guests gathered for first of several of the Hungarian folk traditions to characterize the wedding: the "calling out of the girl". A master of ceremonies explained what was happening with anecdotes and quotes throughout the day's proceedings, and with one of the guests on hand to interpret. Here too there was delicious food and drink for the guests while they waited. But the undeniable highlight was the band of folk musicians and four dancers, who delighted the guests with their performances. When those gathered succeeded in calling out the girl, the music and dancing display continued ending when the time to leave for the church had well and truly reached the last minute.

After the moving bilingual Protestant ceremony, the hundred or so guests drank a glass of bubbly to the health of the newly weds in the garden of the church. Following that it was off to the famous Gyula Castle where, while the wedding photos were being taken, an English speaking tour guide explained about the history of the place to the visitors from afar.

The wedding reception was held in Békéscsaba, about 16 kilometres from Gyula. There they had everything from speeches to drinking and eating and great live music. There was even a spontaneous haka performed by New Zealand visitors that moved all the onlookers... Over the

course of the evening the bride was "stolen" and the only way Rhys could win her back was to fulfil a challenge, which - much to his shock and horror - was dancing an unrehearsed Csárdás with his mother-in-law. [He coped amazingly well and Bea's mother seemed to enjoy every minute of it (too?)!] Later on the guests seemed to really get into the spirit of yet another folk tradition, the candle dance, in which the bride and groom dance around the inside edge of a circle of couples with candles, their aim being to blow out all the couples' candles. The newly weds job was indeed a tough one, because something became "lost in translation", and couples kept relighting each other's candles... The merry-making finished in the wee small hours.

While I wasn't able to join in the activities planned for the following day, the family had topped it all off by arranging a marvellous excursion to Szeged in the south of Hungary for the visitors from abroad.

All said and done I can't finish this story without divulging the secret of how it came that a medical student from Gyula and a traffic engineer from Christchurch found each other... A few years ago the guy went to Budapest in search of one of six New Zealand soldiers, who died above Hungary in WWII, his great-uncle's grave in Solymár. He didn't speak any Hungarian, but this wasn't to stand in the way when he met the girl from Gyula, studying medicine in Budapest, whose English at that stage was fairly basic. It was love at first sight... And those who know Rhys and Bea personally can perfectly understand why. ■

- Klara Szentirmay



A hazai utam sok élménnyel dúsitotta életemet. Az egyik gyöngyszem egy különleges esküvő volt. Bár minden esküvő különleges, ez a bizonyos házasságkötés egy nagyon kedves magyar lány és egy roppant jólelkű új-zélandi fiú között kötődött, és mindkét család nagy törekvésével tették igazán széppé.

Baumann Bea gyulai. Ez önmagában is sokat elárul, ha ismeri az ember Gyulát. Ha pedig Beát is ismerik, akkor egyértelmű, hogy itt nem is lehetett szó másról, mint egy komplett mindenünket odaadjuk-megmutatjuk-megosztjuk élmény sorozatról.

Rhys Chesterman pedig christchurchi. Az egész családja, legyenek Új-Zélandból, Ausztráliából vagy éppen a világ valamely másik tájáról, mind ott voltak - Gyulán. Ez is önmagában sokat elárul.

De voltak ott Dunedinből is Bea egyetemtársai, kettőjük barátai és a Bea Olaszországba telepedett legkedvesebb barátja is, (akinek kislánya volt a koszorúslány). Voltak ott Angliában dolgozó kiwi barátok, nem beszélve a Németországban élő idős nagyszülőkéről és rokonokról. De még a magyarországiak közül is sokan messzebb vidékről jöttek. A vendégcsereg tehát igazán nemzetközi volt. Viszont a vendéglátás és maga az esküvő megrendezése kifejezetten arra törekedett, hogy minél dúsabb magyar élményt nyújtson a sok külföldi vendégnek.

Az esküvő előestjén egy ötvenfős vacsorával kezdték, amit Bea szülei és családi barátai adtak a Gyulára javára külföldről érkezett vendégeknek. Egy panzió helységben tartották meg, és a finomabbnál finomabb ételeket barátok és rokonok készítettek, illetve hozták magukkal otthonról. Még a pálinka és a bor is házi volt.

Másnap koradélután ugyanazon a panzió udvarán gyűlt össze a nép „lánykihívóra”. Esküvőmester vezette végig a felvilágosító magyarázataival, szép idézetekkel az egész nap menetét. A lánykihívón is kóstolhattak finom ételek, italok, míg vártak a vendégek, de a menyasszony megérkezése előtt a fénypont egyértelműen a felülmúlhatatlan népzene-néptánc előadás volt. Miután kihívta a lányt az összegyűlt nép, folytatódott a bámulatos előadás, amit csak akkor engedtek megszűnni, amikor már nagyon muszáj volt elindulni a templomba.

A szép kényelvű református szertartás után a templom udvarában koccintott a száz-százhusz vendég a fiatal pár egészségére. Utána Gyula híres várához vezették a népet ahol, míg készültek a „történelmi” fényképek, addig egy angolul beszélő idegenvezető tartott rövid előadást a gyulai várról a messziről jötteknek.

A lagzit Békéscsabán tartották, kb. 16 kilométerre Gyulától. Ott aztán volt minden: beszédek, evészet, ivászat, nagyszerű zenekar, de még spontán „haka” is,

aminek láttán mindenki meghatódott. Az este folyamán „elrabolták” a menyasszonyt, és Rhys csak úgy szerezte vissza, hogy csárdást kellett táncolnia az anyósával. Később pedig a szintén népi hagyományokhoz tartozó gyertyatáncba is nagyon belejött a nép, olyannyira, hogy Bea és Rhys alig tudta az összes körülöttük lévő gyertyát kifújni, mert folyton újra meggyújtogatták a gyertyákat a lelkes külföldiek. A nagy mulatásnak hajnal felé lett vége.

Másnap már nem vehettem részt a tervezett programban, de utólag hallottam, hogy fantasztikus kirándulást biztosított Bea családja a külföldi vendégeknek, így még Szegedet is meglátogathatták.

Tulajdonképpen, ami még hozzátartozik ehhez a szép történethez az egy bizonyos rejtély megfejtése: hogy hogyan is kerül össze egy gyulai orvostanhallgató egy christchurchi közlekedési mérnökkel. Néhány évvel ezelőtt Budapestre keveredett néhány napra a legény, amikor kikutatta és felkereste a második világháborúban elesett nagybátyja sírját Solymáron. Nem is beszélt magyarul, de amikor megismerkedett a Budapesten tanuló gyulai lánnyal, aki akkor még törte az angolt, szerelm volt első látásra. Akik pedig személyesen ismerik Rhys-t és Beát, rögtön megértik miért. ■

- Szentirmay Klára

A vízilabda még mindig hegemoniánk!!



A pekingi olimpia vízipóló döntőjét egészen biztosan élvezte, aki látta. Mégis nagyon kevesen vagyunk, akik a szabályok erdejében aránylag biztosan eligazodunk. Ez nem is csoda, hiszen az elmúlt hatvan esztendő alatt csaknem minden évtizedben változtattak a szabályokon, míg végül elérték a mai rendszert.

Nagyon hosszú lenne időrendben követni ezeket és magam sem vettem a fáradságot, hogy szakkönyvekből a legutolsót próbáljam közölni.

Az egyik legfontosabb szabály nem változott: a labda megszerzésének szigorításai. Ezek között is a legfontosabb, hogy a labdatartót szabad lenyomni a víz alá! A játékvezető csak akkor fúj a sípjába, ha a játékos a labdát elereszti, vagy igyekszik leadni egyik játékosársának. Tehát megszabadul a labdától! Amint a labdát elengedi, az ellenfélnek is azonnal el kell engedni a lenyomott játékost, mert különben a játékvezető szabaddobást ítél csapata ellen. Természetesen ilyen esetben a megtámadott ember magával húzza az ellenfelet a víz alá és a gyakorlatlan bírót ezt nem látva, szabaddobást ítél a labdaelengedő javára.

Ez a magyar - USA meccsen is előfordult, amikor az eredmény 11:9-re

állt. Ekkor kapta az amerikai csapat azt az utasítást, hogy közelebb fogják és támadják ki a labdatartó csatárokat. Ezt a lehetőséget a gyakorlott és rutinos magyarok egy-két alig észrevehető szabaddobással és gyors góllal kihasználták.

Az USA sokkal egyenesebben tartotta magát a meccs elején, amikor csak a kapu és a csatárok közötti szöveget próbálták lezárni.

A gyors keresztpasszok kézzől kézre a kapus kimozdítását célozták, akinek mindig a labdatartó csatárra kell ráállni úgy, hogy kapujában a legfontosabb szöveget lezárja. Ha a kapus túl lassú ezt teljesíteni, nyitva hagyhatja azt a kis helyet, ahol be lehet csúsztatni a kívánt gólcsockát! Természetesen, ha nincs elegendő nyílás, akkor egy-két labdacsóválás a kapus tökéletesebb „szög-re-állását” akarja elérni, hogy a következő gyors kézre-adott passz adjon elegendő helyet egy más szögben álló csatárnak. Ebben a magyarok nagyon türelmesek voltak és magasabb rendű lövő erejükkel rendszerint eredményesek is. Ahogy én visszaemlékszem, az amerikai csapat csak 2 : 1-re vezetett és azután soha.

Az amerikai csapat csak azért volt versenyben a technikailag sokkal jobb magyarokkal, mert a magyar kapusok teljesítménye nem érte el a játékosok átlagnívóját! A hat potyagólt nagyon nehéz megmagyarázni! Nem mintha az amerikaiak le lehetne mérni a magyar lövő erő viszonyában. Egyet mégis megfigyeltem: az ejtésre való reakcióját! Egy valóban ejtett gólt kapott a balszélsőtől nagyon erős szögben. Nem lehetett védeni, mert nagyon pontos labda volt, de a védés helyes próbáját sem láttam az amerikai kapustól. Nálunk otthon ugyanis úgy tanítják, hogy a balról kapott labdára a szembenálló kapus jobb kézzel áthajolva menjen rá, három lábtempóval megpróbálva fenntartani magát. A kapus lábtempó egy nagy, egy kisebb és az utolsó, a legkisebb. A régi kapusok rendszeresen derékig kiugrottak és a jók kint maradni látszottak! Nem csoda, hogy manapság senki sem vállalkozik a kapuvédőségre! Még a fociban sem, pedig ott fele ennyi gólt sem kapnának! ■

- Gyöngyös Imre

[1967-ben Gyöngyös Imre Wellington városát képviselte ebben a sportban, Lyall-Bay-i Maranui klubtag volt 1966 és 1970 között. Még két jó pólós került Új-Zélandba: Farkas Dezső Wellingtonba, Aucklandba pedig Kocsis Tamás, aki a Budapesti Lokomotívban Imre klubtársa volt, amikor még úszott.-



The Most Famous Water Polo Match in History

At the time of the Hungarian Revolution in 1956, the Hungarian water polo team was in a mountain training camp above Budapest. They were able to hear the gunfire and see smoke rising. The players in this team were the defending Olympic champions; with the Summer Olympics in Melbourne less than two months away, they were quickly moved over the border into Czechoslovakia to avoid them being caught up in the revolution. The players only learned of the true extent of the Uprising after arriving in Australia and they were all anxious for news of friends and family.

By the start of the 1956 Summer Olympics, the Uprising had been brutally crushed and many of the players saw the Olympics as a way to salvage some pride for their country. "We felt we were playing not just for ourselves but for our whole country" said Zádor after the match. The "Blood In The Water" match was played out in front of a partisan crowd bolstered with expatriate Hungarians, many of whom had been at the boxing arena a few days before to see László Papp win his third gold medal.

In the morning before the start of the semi-final, the Hungarians developed a strategy to taunt the Russians, whose language they had been forced to study in school. In the words of Zádor: "We had decided to try and make the Russians angry to distract them". Right from the start, the match was very physical with kicks and punches being exchanged. Going into the final minutes of the game, when Hungary was leading 4-0, Zádor was marking Valentin Prokopov, with whom he had several verbal exchanges. At one point when Zádor looked away, Prokopov hit him with a powerful fist, causing a deep bleeding gash above the right eye. Zádor was forced to leave the pool, and his bleeding face was the final straw for a crowd already in a frenzy. Many angry spectators jumped onto the concourse beside the water, shaking their fists, shouting abuse and spitting at the Russians. To avoid a riot breaking out, police entered the arena and with one minute to go they shepherded the crowd away.

Pictures of Zádor's injuries were published in the press around the world, leading to the "Blood in the Water" name, although reports that the water did actually turn red were probably an exaggeration. When asked later, Zádor said that at that moment, his only thought was whether he would be able to play the next match.

Hungary was declared winner since they had been leading at the time, and they went on to beat Yugoslavia 2-1 in the final and win their fourth Olympic gold medal. Following the Olympics, half of the 100-member Hungarian Olympic delegation defected. ■

Source: Wikipedia



RECENT NEWS FROM HUNGARY



More towns halting benefits to truants

The Fidesz-run Sárospatak town council decided on Friday (30 May) to withdraw child benefits from those families whose children do not attend schools or compulsory kindergarten classes. The move follows the example set by the village of Monok in recent days. Unlike Monok, Sárospatak will not link the payment of regular social benefits to community work. The Federation of Towns with County Rights will initiate an amendment to link the payment of social benefits and community work, the federation decided at its weekend meeting in Tengelic, Tolna county. HAC 2 June

Three persons struck by lightning

A bolt of lightning struck and injured three people on top of Budapest's Gellert Hill during a brief storm at 5:15 p.m. Sunday (1 June). One of the three had to be resuscitated on the spot, while a second was listed in critical condition. Both were rushed to Erzsébet hospital, while a third person who sustained only light injuries was driven to the János hospital. The three were struck by lightning as they stood under a tree. HAC 2 June

Kaposvár bans public smoking

Kaposvár has banned smoking in public places in its downtown with the exception of designated areas. Those caught breaking the regulations that took effect on Sunday (1 June) could be fined Ft 3,000-20,000 (NZD.28 – 185). Smoking is now banned in educational, cultural, health care, social and child welfare buildings, as well as most public areas. HAC 2 June

Hundreds protest against Trianon

Over 1,000 demonstrators took part in a protest organised by the 64 Counties Youth Movement in Budapest on Friday (6 June) against the Trianon Treaty, on the 88th anniversary of the signing of the document. Starting from 56ers Square, the demonstrators marched to the French, Serb and US embassies. Speakers said they could not resign themselves to the "anti-Hungarian verdict" of 1920. HAC 9 June

Trade surplus €54mn in April

Hungary registered a €54 million (NZD 115 million) trade surplus in April, the Central Statistics Office announced in preliminary figures on Friday. In euro terms, exports were up 23% and imports were 18% higher. In April of last year, Hungary recorded a trade deficit of €155.4 million (NZD 333 million). The trade surplus was €331 million (NZD 707 million) in the first four months, up from a €307 million (NZD 656 million) deficit in the same period of last year. HAC 9 June

Writer Sántha dies at 81

Kossuth Prize winning writer Ferenc Sántha, whose works have been translated into more than 20 languages, died Friday (6 June) at the age of 81. His best known novels are 20 Óra ("Hours"), Az áruló ("The Traitor") and Az

Ötödik pecsét ("The Fifth Seal"). Born in Brasov, Transylvania on September 4, 1927, Sántha attended Debrecen Calvinist College but cut short his studies. His first short story was published in 1954. Sántha

was a leader of the dissident Petöfi circle in 1956 and a founding member of the Democratic Forum in 1987. He was awarded the coveted Kossuth Prize in 1973, the Order of Merit, Officer's Cross, of the Republic of Hungary in 1991 and the Order of Merit, Medium Class, of the Republic of Hungary in 2007. HAC 9 June

Molotov cocktail thrown into gay bar

Unidentified people tossed a Molotov cocktail into the gay Action Bar on Magyar utca in Budapest's Fifth District Thursday (26 June) night. No one was injured. The owner of the bar had received a telephoned death threat a few hours earlier. Fire-fighters put out the flames and police launched an investigation. The Action Bar topped a list posted on a neo-Nazi website about "queer bars" in Budapest. HAC 30 June

Ex-undersecretary gets suspended term

The Municipal Court on Friday (20 June) sentenced former Prime Minister's Office undersecretary László Kodela to a one-year prison term – suspended for three years – and a Ft 2.4 million (NZD 22 Thousand) fine for tax fraud. The court acquitted Kodela, who is also president and CEO of Magyar Közlöny Publishing Office, of the charge of abuse of office. Kodela and his fellow defendant will both appeal the verdict. HAC 23 June



Hero of Eger re-buried

The remains of István Dobó, leader of Hungarian forces at the siege of Eger in 1552, were reburied in a church built by the Dobó family in Ruszka, Slovakia on Saturday (28 June) after a lapse of 440 years. Dobó's grave was found last autumn after two years of exploration under the altar of the former family church. Archaeologists established that the remains found under the altar were in great probability those of Dobó. Researchers have revealed that the remains were those of a man who had passed 70 years of age, was about 180cm tall and had been suffering from gout. Dobó led a force of 1,800 soldiers and civilians in the summer and early autumn of 1552 in defending the castle of Eger against a Turkish force of 70,000 soldiers. He was immortalised by Géza Gárdonyi in the early 20th century novel Egri

csillagok ("Stars of Eger"). HAC 30 June Hungarian linguists prepare for national spelling reform

Linguists of the Hungarian Academy of Sciences are preparing to make changes to the spelling rules of the Hungarian language – a code which has not been amended since 1984, the daily Népszabadság reported on Tuesday (29 July). Following a meeting in June, the Hungarian language committee of the Academy will sit again in the autumn to find solutions to controversial spelling issues such as the usage of lower and upper case, hyphens or certain endings, the paper said. Most linguists agree



that there is a need to simplify spelling rules. "But once we start doing so – by for example removing a hyphen – it will be obvious that it affects the whole system," Géza Balázs, deputy-head of the committee told Népszabadság. The linguist warned of the increasing impact of internet usage on spelling in recent years and said that its many abbreviations were often in conflict with current official spelling. He added that the number one priority in the reform process was to preserve the unity of the spelling system. Vilma Eöry of the Linguistics Institute of the Academy said that the changes should seek to make the current spelling code more user-friendly. The code "is not a bad one", however, it is far too grammar-focused and many readers cannot understand its explanations. She added that it should be made less stringent. "We should trust users of the language," said Eöry. MTI 29 July

Thousands of Budapesters forced to evacuate due to WWII bomb

Some 16,000 residents of the Ninth District were forced to evacuate their homes while experts removed a massive World War II bomb from the area. Residents were given instructions by loudspeaker on which routes to take as they left their homes. Those with nowhere else to go were given provisional accommodation in nearby schools, while various agencies provided food and medical supervision. Electricity and gas supplies were cut in the sector at 3 p.m. About 500 policemen, civil guards and disaster control specialists took part in the evacuation. All of those evacuated were allowed to return home Tuesday evening. Experts eventually ascertained that the ignition device of the two-ton bomb had been removed after the war. They first took the bomb away from the Vaskapu utca construction site where it was found embedded in four metres of concrete Monday afternoon. It is not known how the bomb was moved to the site, Népszabadság reports. HAC 30 July

Government sheds 13,600 workers in 2006-2007, claims billions in savings

The Hungarian government cut the number of staff at central budget-funded institutions by

13,600 in 2006 and 2007, resulting in net savings of HUF 46bn (NZD 424 million), Finance Minister János Veres said at a press conference on Tuesday. With its restructuring of the public administration system, the government aims to achieve a better economy of scale and share tasks - such as operating tax offices and ambulance services - more equitably with regional authorities, Mr Veres said. HAC 30 July

Trabants receive further exemption from environmental laws in Hungary

Trabant owners have won another reprieve, as the new environmental law pertaining to vehicles grants a catalytic converter exception to vehicles with two cylinder motors purchased



before July 15, 2004, writes vezess.hu. The law also extends the exemption to December 31, 2020, in case any Trabants, Wartburgs or Barkases are still running by that point. The exemption only applies to vehicles that do not see a change of ownership. The exemption was passed due to the number of these vehicles drastically dropping over the previous six years, and that the majority of them are driven by enthusiasts or in the countryside. HAC 15 July

Hungarian investigation team off to Afghanistan

A team of experts left for Afghanistan yesterday to investigate the circumstances of the deaths of the two bomb disposal experts who have died in the last five weeks, Magyar Hírlap reports, citing an armed forces source. András Nyitray, Fidesz member of Parliament's defence committee, told the newspaper that Hungarian participation in the peacekeeping mission in Afghanistan is inevitable, but it is a minimum requirement that soldiers be issued the most advanced technical equipment available. The body of bomb disposal expert Krisztián Nemes, who died while attempting to defuse a bomb in Afghanistan last Saturday (12 July), will be flown back to Hungary on Thursday (17 July). His coffin will be given a reception with military honours at Pápa military airfield. HAC 16 July

No deal between ethnic Hungarian parties in Romania

Béla Markó, head of the Democratic Alliance of Hungarians in Romania (RMDSZ) yesterday refused to reopen talks with Transylvania's Hungarian Coalition Party (MPP) after the latter decided Sunday night to accept an RMDSZ offer of cooperation in Romania's parliamentary elections in November. The RMDSZ deadline for acceptance was Saturday. The MPP initially refused to accept the offer of 15% of seats won by the two parties, saying they wanted to take part in the elections as equal partners. The change of heart came too late for Markó, who said the MPP had had ample time. His party is willing to hold talks only with Calvinist Bishop

and MEP László Tőkés, he added. Tőkés was in Nagyvárad [Oradea] on Monday (28 July) for talks with MPP leaders. HAC 29 July

Tragic crash of rescue helicopter in Central Hungary

One paramedic died and three passengers were injured when an air rescue helicopter crashed with five aboard just south of Budapest on Thursday (31 July), a police spokeswoman told MTI. The accident occurred as the helicopter was attempting an emergency landing about 30 kilometres directly south of Budapest, near Kiskunlacháza, the spokeswoman said. The helicopter was en route from Paks to Budapest and was transporting a 2-year-old child who had suffered burn injuries. The paramedic was killed in the crash, the pilot and the patient's mother were seriously hurt, the doctor was hurt but not badly and the child did not suffer additional injury, the spokeswoman said. The doctor reported the accident, she added. MTI 31 July

Hungary slams WTO proposals, says local industry would lose billions

Hungary's government finds proposals by the World Trade Organisation (WTO) to reduce global trade barriers unacceptable in their current form, Finance Minister János Veres said at a press conference on Tuesday (29 July). The WTO proposals would cut tariffs and subsidies for farm products and reduce tariffs for industrial goods. If the EU accepts the WTC proposals, it will cut Hungarian companies' profits by 10 billion forints (NZD 92 Million) in the first year and could reduce them as much as 100 billion (NZD 920 Million) thereafter, Veres said. The first sectors to be affected will be the farm and automotive industry sectors, he added. MTI 29 July

Hungary makes move into digital TV

Hungary has awarded a 12-year digital broadcasting license to broadcasting firm Antenna Hungaria after a Parliamentary committee approved the telecom watchdog's recommendation, state news agency MTI said on Friday (25 July). Antenna, a unit of France's TDF SA, won the tender for both digital television and radio broadcasts. Antenna will have to launch digital television broadcasts by the end of 2008 and the switchover has to be completed when Hungary, in line with European Union rules, shuts down terrestrial analogue broadcasting at the end of 2011. The switchover in radio broadcasting has to be completed by 2014. 25 July

Thousands protest removal of Turul statue



Some 2,500 people from the political right wing banded together on Thursday (24 July) night to protest the removal of a controversial statue that some people associate with the essence of the Hungarian nation while others with the fascist party that espoused it during World War II

and sent 600,000 Jews and Romani to their deaths. The statue is a bird, a mythical falcon called a "Turul", and was put in place in October 2005 "in memory of the civilian and military dead during World War II." The city of Budapest has demanded that it be removed and the right wing has been adamant to keep it in place despite repeated court rulings requiring its dismantling. Demonstrators included about one hundred uniformed members of the paramilitary Hungarian Guard, brought about by the radical right Jobbik party, and representatives of the Smallholders' Civic Association, a spin-off of the farmers' now defunct Smallholders' Party. MTI, 25 July

Hungarian deceased canoeist's funeral held in Budapest

The funeral of Hungary Olympic champion canoeist György Kolonics was held in Budapest's Farkasrét Cemetery on Friday (25 July) afternoon. Hungarian Prime Minister Ferenc Gyurcsány,



Chairman of the Hungarian Olympic Committee Pál Schmitt, members of the Hungarian Canoe-kayak team and thousands of mourners attended the funeral. The 36-year old canoeist died on July 15 while he was training for Beijing Olympic Games. During his career, Kolonics won two Olympic gold medals, 15 world championships and 3 European championships. 26 July

81,000 expected to enter college or university this year

A total of 80,924 students, 83% of the 96,990 applicants, have been admitted to universities and colleges for the coming autumn term. Some 75% of applicants were admitted to universities last year and 70% two years ago. Eötvös Loránd University (ELTE) was the most popular choice among applicants, with nearly 17,000 sitting for admission examinations. The largest number of students, 7,024, were admitted to ELTE, followed by Pécs University with 6,356. HAC 28 July

Crime eases in Budapest in 2008

The number of car-thefts in Budapest dropped by seven percent to 2,300 in January-June this year, while pickpocket crimes rose 8.2 percent to 2,000 during the same period, police told MTI on Friday (25 July). The number of crimes against property was over 38,000 and burglaries of flats were over 2,300 during the surveyed period, police said. In the six months of the year, the number of robberies in the capital was 700, three percent lower than the same period of 2007, which was mainly due to precautionary measures, police added. MTI 28 July

Hungary, Croatia to build new river crossing

Hungary and Croatia plan to build a new border bridge for road traffic over the Mura river in the coming years, Lajos Pávicz, Mayor of Murakeresztúr (SW Hungary), told MTI on Thursday. The 170-metre bridge will connect Murakeresztúr and the Croatian locality of Kotoriba, creating a new link for Hungary's

Croatian minority and Croatia's Hungarian minority. The two localities divided by two kilometres have been connected by a railway bridge for several decades but drivers must make a 50-kilometre detour. The project is in the phase of licensing. Construction is expected to start in 2011 or 2012 and estimated to cost 8 million euros, partly covered from EU support. Border and customs control facilities are not planned to be built at the new crossing as by that time Croatia is expected to have made big advances in European integration. MTI 24 July

Gyurcsány critical of Russian recognition of breakaway Georgian regions

Prime Minister Ferenc Gyurcsány on Thursday (28 August) expressed his disapproval of Russia's recognition of the independence of Abkhazia and South Ossetia. In an interview with the Independent News Agency, Gyurcsány said "regardless of which party is responsible for the current situation, no one country must endanger the security of another country." In connection with subjects to be tackled next Monday by the Council of Europe convened by French President Nicholas Sarkozy, Gyurcsány said "history has taught us that the EU and Russia must work as partners, and in this strategic partnership both sides carry responsibility to preserve the chance of significant dialogue." HAC 29 August

Hungary apologizes for its role in crushing the "Prague Spring"

President of Hungary László Sólyom expressed his "deep regret" over Hungary's role in the occupation of Czechoslovakia in 1968. Speaking outside the House of Terror Museum on the 40th anniversary of the Soviet Bloc invasion of Czechoslovakia, Sólyom said that although the intervention was implemented by sheer force rather than by the will of the people, that does not exonerate Hungarians from responsibility. "We have something to be ashamed of," he declared. "Twelve years after the Soviet army attacked Hungary and crushed the Hungarian revolution in a bloody war, Hungary's political regime put the country in the position of attacking another nation that wanted more freedom." 29 August

National bank to hold internet poll on design of new Ft 200 coin

Ft 200 coins will be introduced in the first half of 2009, reports napi.hu. The National Bank will decide about the technical parameters of the coin in September, then an internet poll will be held about its appearance. The Monetary Council has decided to introduce the coin on June 23, and began the professional negotiations with money processing companies, firms operating machines, and the association of blind and partially-sighted people. The Ft 200 banknotes will be withdrawn in 2010. At the moment, there is no decision about the form of the coin. Unlike other coins, which are round, this one might be a polygon, which would make it more easily recognizable. 26 August

Poll finds politicians least trusted group in Hungary

Hungarians trust fire-fighters, letter carriers and doctors the most and politicians the least according to a poll prepared by GfK Custom Research and sent to MTI on Thursday (21 August). The poll was part of an international public opinion survey carried out by interviewing 19,760 people in 19 European countries and the



U.S. this spring. Fire-fighters are the most trusted profession throughout the world, with 95 percent of Hungarians trusting them. Politicians are at the bottom of the list in most countries, similarly to marketing and advertisement experts and company leaders. In Hungary, only 17 percent of people said they had confidence in politicians. After fire-fighters, the most trusted professions were doctors and teachers in Europe and letter carriers and doctors in Hungary. Ninety percent of Hungarians said they trusted letter carriers, 86 percent said they trusted doctors and 81 percent said they trusted teachers. Only 53 percent of Hungarians said they trusted members of the clergy and 60 percent said they trusted lawyers. MTI, 22 August

U.S. delays final agreement over visa-free travel for Hungarians

The signing of the final agreement required before the visa restriction can be lifted for Hungarian citizens travelling to the United States will be delayed because U.S. agencies still need time to finalize details of the contents of the deal on criminal data exchange, U.S. Ambassador to Budapest April H Foley said on Monday (18 August). The U.S. Department of Homeland Security and the U.S. Department of Justice are still discussing the contents of the agreement and what each would like to see included, Ms Foley said, without going into the details of the agreement. MTI 19 August

Budapest Public Transport to overhaul their map

Budapest transport company BKV is making changes to the city's public transport system in two steps this month and next, reports origo.hu. The first set of changes will take effect on August 21, while the rest will occur on September 6. The changes, which will affect the majority of lines, include merging routes, cutting services, modifying schedules, and changing line numbers and routes. A document containing detailed information on the changes can be downloaded from the company's website, www.bkv.hu, or picked up at ticket vendors. Important changes include that express buses, until now marked with red numbers or a red frame, can be recognized in the future from the letter "E" after their line number. In addition, several line numbers will be changed so that one number is used only once among trams, buses and trolleys. Changes will affect nearly all bus lines. They will either arrive with less frequency or their schedule, line number or route will be modified. For example, the red 3 will be renamed to 33E, the red 7 to 7E, 12 to 212, 18 to 218, 21 to 90A, and the red 21 to 190. The document writes that routes of buses will be modified in Districts III, IV, XVII and XXII in order for them to cover the largest possible area. Other bus lines will be connected in order to make it possible to reach far-away destinations without changing lines. Starting in September, metro trains will operate for a longer time. The first trains on lines 1 and 2 (yellow and red) will leave their termini

at around 4:30 a.m., and the last ones on all three lines will leave at around 11:30 p.m. Changes will affect the suburban trains (HÉV) to Szentendre, Csepel, Ráckeve and Gödöllő as well. 15 August

Holocaust survivors in Budapest to receive €12 million

Survivors of the Holocaust living in Budapest are to receive a total of 12 million euros from the German government in recognition of their suffering, Claims Conference managing director Greg Schneider told reporters in Budapest on Wednesday (6 August). Schneider said that each claimant would receive a one-off payment of 1,900 euros (NZD 4000) from the Claims Conference's Budapest Fund. He noted that the organisation's records contained the files of 5,790 people who survived the persecution of WWII in the Budapest ghetto, but some 4,500 of them receive monthly compensation payments from other programmes and are not entitled to this amount. Schneider estimated the number of people actually entitled to the compensation at a few hundred. Survivors who have left Hungary and now live in other countries continue to be entitled to the payment, he added. MTI 7 August

Hungary's worst Olympics since 1928

Hungarian athletes amassed just three gold, five silver and two bronze medals at the Beijing Olympics, which concluded on Sunday (24 August) evening, the country's poorest showing since 1928, Népszabadság writes. On Saturday (23 August) kayakers Katalin Kovács and Natasa Janics successfully defended their gold medal in the 500-metre women's kayak pairs. Earlier Kovács was fourth in the 500-metre women's singles. Hungary's men's water polo team won the third gold medal on Sunday by defeating the US 14-10 in the tournament final. It was the team's third consecutive gold medal, after winning the gold in Sydney in 2000 and in Athens in 2004. Attila Vajda, who hails from Szeged, won Hungary's first gold medal at the Beijing Olympics in the men's 1,000-metre canoeing on Friday. Vajda dedicated his victory to Olympic canoeing champion György Kolonics, who died on July 15. The foursome Katalin Kovács, Gabriella Szabó, Danuta Kozák and Natasa Janics took the silver medal in the 500-metre kayak event, while canoeists György Kozmann and Tamás Kiss won the bronze in the pairs 1,000 -metres. Hungary was 21st in the overall standings. HAC 25 August

Bridge tested across capital's ring road

The newly-built Megyeri hid north of Budapest, which crosses the Danube as part of the M0 ring road, was tested on Saturday and Sunday (23/24 August) with 42 lorries loaded with sand, each weighing 43 tons. Lorry traffic could start on the bridge in late September or early October at the earliest. The tests were carried out overnight so that the temperature difference between the top and bottom of the bridge caused by sunshine would not influence the results. The project cost Ft 62





KLÁRA DU TOIT

let's cook hungarian

I knew I couldn't stay away! Being a part of the Magyar cooking column for so long, I felt quite lost not doing it. Then a wonderful thing happened – I reached another birthday (which one should not mention) and one of my daughters and family gifted me a subscription to the Nők Lapja (the Hungarian equivalent to New Zealand's Woman's Weekly, only better!). This has so many tips and recipes - well and truly tried - that I felt I can safely share it with you. So here is the first. I hope you enjoy trying it as I will!

GREEK STYLE LAYERED BUTTER BEANS (serves 4)

1 kg butter beans salt, pepper
1 clove garlic 400g tomatoes
15-20 basil leaves 10 green olives, 10 black olives
2 medium onions 3 + 2 tbsp oil

1. Clean the butter beans, cook in lightly salted water with garlic clove until nearly tender (about 20 minutes). Blanche tomatoes in boiling water, remove skins, pips and liquid, then dice. Wash

basil leaves, put aside a few for decoration, finely chop remaining leaves. Remove stones from the olives.

2. Peel onions and slice into not too thin rings, then sauté in 3 tablespoons oil. Add tomatoes, pepper to taste and cook under partial cover for 15 minutes. Then add olives and chopped basil. Salt to taste and continue cooking at moderate heat for 5-8 minutes.

3. Oil a deep casserole type of dish with a thin layer. Drain butter beans and place on a clean tea towel to absorb any remaining moisture. Place half in the oiled dish, spread half the tomato mixture evenly over the beans, then the remaining beans and finally the rest of the tomato mixture. Sprinkle the top with the remaining oil, then heat through in a pre-heated oven at 200°C for 10-12 minutes. Decorate with remaining basil leaves. Serve with grilled meat or fish.

Hint: If you place 4 sliced hard-boiled eggs between the two layers of beans and then sprinkle 100-150g crumbed feta cheese over the top, you have a complete meal?

JÓ ÉTVÁGYAT! ■

Érmek, pontok, helyezések (1896 - 2008)

A magyar sportolók nyári olimpiai mérlege a helyezések és az értük járó pontok alapján.

		1	2	3	4	5	6	PONT
1896	Athén	2	1	3	2	0	1	38
1900	Párizs	1	2	2	3	3	0	40
1904	St.Louis	2	1	1	1	1	0	28
1908	London	3	4	2	5	4	2	74
1912	Stokckholm	3	2	3	5	3	2	66
1924	Párizs	2	4	4	2	4	6	70
1928	Amszterdam	5	5	0	3	4	3	80
1932	Los Angeles	6	5	5	4	5	2	111
1936	Berlin	10	1	5	7	7	4	134
1940	London	10	5	13	10	10	2	199
1952	Helsinki	16	10	16	6	9	7	269
1956	Melbourne	9	10	7	10	11	6	199
1960	Róma	6	8	7	9	7	4	155
1964	Tokió	10	7	5	7	15	6	182
1968	Mexikóváros	10	10	12	4	7	2	196
1972	München	6	13	16	9	9	10	226
1976	Montreal	4	5	13	10	9	10	163
1980	Moszkva	7	10	15	13	13	10	234
1988	Szöul	11	6	6	14	13	12	211
1992	Barcelona	11	12	7	5	9	10	208
1996	Atlanta	7	4	10	8	5	7	150
2000	Sydney	8	6	3	5	9	4	135
2004	Athén *	8	6	3	8	8	6	144
2008	Peking	3	5	2	7	7	4	93
összesen:		160	142	160	157	172	120	3405

* 2db arany és 1 db ezüstérem elvéve (kalapácsvetés+diszkosz és súlyemelés)

A táblázat a 17. oldalon lévő "Levél Magyarországról" c. cikkhez tartozik.

Table of Hungary's Olympic results from 1896 compiled by Imre Gémes, see "Letter from Hungary", p. 17.)

CONTENTS

Egy kisember benyomása – Szentirmay Klára	3	Hungarian Poets: Bálint Balassi	24-25
Everday Impressions – Klára Szentirmay	3	Kosztolányi Dezső: Az apa	25
Augusztus 20. az ünnep kialakulása	4-6	Barangoló: Közép Dunántúl	26, 28
Gyöngyös Imre: Etikái elmélkedés	6	Wanderlust: Central Transdanubia	27, 29
How the National Day August 20th came about	7-9	László Hidvégi, 19 December 1951 – 16 May 2008	29
Origin of the Magyars (part 2)	9	Új-zélandi cserediák Magyarországon –	
Panni Palásti: Stock-taking	9	NZ Exchange Student in Hungary – Ewen Ford	30
Mátyás király, első rész	10-12	The Social Psychology of Success - Dr Endre Maurer	31
Matthias Corvinus, part I	13	News about Hungarians in New Zealand	32
Gyöngyös Imre: Bórhátár	13	A vízilabda még mindig hegemoniánk!! – Gyöngyös Imre	33
Famous Hungarians: Béla Bartók - Paul Hellyer	14-15	The Most Famous Water Polo Match in History	33
Gyöngyös Imre Shakespeareje (75. szonnett)	15	Recent News from Hungary (compiled by P. Hellyer)	34-36
Konzuli közlemények - Consular News	16	Let's Cook Hungarian – Klára Du Toit	37
Levél Magyarországról – Gémes Imre	17	Érmek, pontok, helyezések (1896 - 2008)	37
Introducing Hungarian New Zealanders: the Ladányi Family	18-19	Contents	38
Élő hagyományok: Balaton és tánc - Szegedy Krisztina	20	Value of the Forint	38
Living Traditions: Dancing at the Balaton – Krisztina Szegedy	21	Hungarian Communities in New Zealand	38
Szellemi értékeink: Balassi Bálint	22-23	Impresszum	38

VALUE OF THE FORINT

RATES AS AT 30 AUGUST 2008
BASE CURRENCY IS HUF.

Currency Unit	HUF/Unit
EUR Euro	237.49
USD United States Dollar	161.41
GBP United Kingdom Pound	293.60
CAD Canada Dollar	151.73
AUD Australia Dollar	138.17
NZD New Zealand Dollar	112.81
CZK Czech Republic Koruny	9.59
HUF Hungary Forint	1.00
PLN Poland Zlotych	71.23
ROL Romania New Lei	66.97
RUR Russia Ruble	6.58

**KÖVETKEZŐ SZÁM:**

A Magyar Szó 2008/2009-es előfizetési évének első, vagyis a 2008. szeptemberi számhoz beküldendő anyagot kérjük 2008. szeptember 15-i határidővel a szerkesztőhöz eljuttatni. Bár gépelt, vagy kézírással készült anyagot is szívesen látunk, sok munkamegtakarítást jelent, ha a küldött anyag számítógépen készült, és emailen, vagy lemezen (diszken) küldik el. Email: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz; postacíím: PO Box 29-039, Wellington 6443.

NEXT ISSUE:

The deadline for the first issue of the 2008/2009 subscription year, the September 2008 issue is 15 September 2008. Where possible contributions are preferred in computer-readable format (i.e. email or disc). Email: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz; postal address: PO Box 29-039, Wellington 6443.

HUNGARIAN COMMUNITIES IN NEW ZEALAND**AUCKLAND HUNGARIAN CLUB**

President: Robert Wiener
PO Box 109-138, Newmarket Auckland
Tel: +64 9 449-1760
Email: robertw@cantab.net

HUNGARIAN SOCIETY OF WELLINGTON

President: Éva Bródy-Popp
1 Raroa Rd, Kelburn Wellington
Tel: +64 4 475-7775
Fax: +64 4 475-5555
Email: ivanbrody@gmail.com

HUNGARIAN CLUB, CHRISTCHURCH

President: István Tóth
11 Hardy Street, New Brighton Christchurch
Tel: +64 3 355-7448
Fax: +64 3 355-7458
Email: toth2@xtra.co.nz

HUNGARIAN COMMUNITY IN DUNEDIN

Coordinator: András Pálmay
79 Oakwood Ave Dunedin
Tel: +64 3 453-6046
Email: palmay@xtra.co.nz

Founder (Alapító): Paul Szentirmay

Publisher/Chief Editor (Kiadó/főszerkesztő): Klára Szentirmay

Editor/Design (Szerkesztő/tervező): Tünde Máté

Communications to: PO Box 29-039, Wellington, New Zealand 6443 tel: 64-4-973-7507 fax: 64-4-973-7509

Email: magyarszo@hungarianconsulate.co.nz

website/honlap: www.hungarianconsulate.co.nz

© Magyar Szó 1991-2008

all rights reserved/minden jog fenntarva

ISSN 1171-8978

The aim of the Magyar Szó is to serve the interest of Hungarians living in New Zealand by publicising matters of interest and importance to them, and by documenting the life of the Hungarian community in New Zealand. The first issue was published as a circular for the Hungarian Community in Wellington.

Since September 1991 (issue no. 6) the Magyar Szó has nationwide coverage and is sent only to subscribers.

Opinions expressed in this bulletin do not necessarily reflect those of the Magyar Szó, its editors or the Hungarian Consulate-General.

The bulletin is published every third month, commencing in September. The subscription charge (within New Zealand) for twelve months is \$35.00, students and beneficiaries, \$30.00; NZ\$40 to Australia, NZ\$45.00 to other places, and is payable to "Magyar Szó" or by direct debit to Magyar Szó, Bank of New Zealand (BNZ), 020585 0082725 01.

BENCZÚR, Gyula
(1844, Nyíregyháza -1920, Dolány)

From 1851 Benczúr studied under Anschütz, and then between 1855 and 1869, under Piloty. His first success was in 1867 with the painting "László Hunyady's Farewell". In 1870 he won the national competition of history painting with "The Baptism of Vajk". He assisted Piloty with the frescoes of Maximilianeum and Rathaus in Munich and he also illustrated books by Schiller. The Bavarian king Ludwig II commissioned him to paint Rococo themes, so he went on a study trip to Italy and France. He was invited to direct the painters' schools at Prague and at Weimar, but only accepted the professorship at the Academy of Munich in 1876.

He moved back to Hungary in 1883, and became a professor of the Masters' School of Painting, established specifically for him. He soon became the favourite artist of the official line of cultural policy: he painted the portraits of kings and aristocrats, as well as producing monumental history paintings ("The Recapture of Buda Castle", 1896). Other major works by him include the altar painting and mosaic of the St Stephen Basilica in Budapest and panels at the Hunyadi Hall in Royal Palace of Buda. He won numerous prizes and medals in his life. His self-portrait is displayed in the Uffizi Gallery in Florence.



- | | | |
|----|----|---|
| | 6. | 1. Recapture of Buda Castle in 1686 |
| | 5. | 2. László Hunyadi's Farewell |
| 1. | | 3. Portrait of Queen Elizabeth |
| | | 4. Baptism of Vajk |
| 2. | 3. | 5. Arrest of Ferenc Rákóczi II at the Fortress of Nagysáros |
| | 4. | 6. Reading Woman in the Forest |

